

Länsstyrelsen Uppsala län

Årsredovisning

2017

Länsstyrelsen – en samlande kraft

Sverige är indelat i 21 län och varje län har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Innehåll

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2017.....	1
Landshövdingen har ordet.....	2
Länsstyrelsen i korthet	4
Organisation	6
Resultatredovisning.....	7
Övergripande samordningsuppdrag	9
Övrig förvaltning	17
Trafikföreskrifter	18
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor.....	19
Regional tillväxt.....	26
Infrastrukturplanering	35
Hållbar samhällsplanering och boende.....	36
Energi och klimat	41
Kulturmiljö	48
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar.....	55
Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd.....	69
Lantbruk och landsbygd	86
Fiske	98
Folkhälsa	100
Jämställdhet.....	103
Länsstyrelseinstruktion.....	103
Nationella minoriteter och mänskliga rättigheter	106
Integration.....	110
Organisationsstyrning.....	113
Personaluppgifter	114
Året i siffror	117
Tabell A – Verksamhetskostnader 2015–2017 Tkr.....	117
Tabell B - Verksamhetskostnader 2017.....	118
Tabell C – Årsarbetskrafter 2015–2017.....	120
Tabell D – Representation.....	121
Tabell E – Lokaler	121
Tabell F – Redovisning av ärenden 2017.....	122
Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2017	124
Tabell H – Handläggningstider	125
Avgiftsbelagd verksamhet	127
Sammanställning över väsentliga uppgifter	128
Finansiell redovisning	130
Resultaträkning	130
Balansräkning	131
Anslagsredovisning.....	133
Tilläggsupplysningar och noter.....	134
Bilaga	148
Regleringsbrev 2017, uppdrag som inte redovisas i årsredovisningen	148

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2017

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Uppsala den 21 februari 2018

Göran Enander

Landshövding i Uppsala län

Landshövdingen har ordet

Efter ett drygt år som landshövding kan jag konstatera att Uppsala län fortsätter att växa och att befolkningen har ökat stadigt de senaste åren. Vid årsskiftet nådde länet nästan 370 000 invånare, varav cirka två tredjedelar finns i Uppsala kommun. Tillväxten syns dock i samtliga åtta kommuner i länet. Den goda tillväxten är en stor styrka för länet, men samtidigt en av våra utmaningar. En större befolkning kräver fler bostäder och förbättrad infrastruktur och exploateringsstrycket genererar ett stort antal ärenden på länsstyrelsen inom områdena miljö, kulturmiljö och samhällsplanering som vi ska ta hand om på ett effektivt och rättssäkert sätt.

Integration fortsätter att vara ett prioriterat område på Länsstyrelsen i Uppsala län och arbetet har under året fokuserat på att utveckla samarbetet med berörda aktörer. En del av detta arbete utförs i det nyetablerade Rådet för social hållbarhet, som är ett av tre råd som länsstyrelsen leder i syfte att öka den regionala samordningen inom centrala verksamhetsområden. Utöver det redan nämnda regionala Rådet för social hållbarhet har även ett regionalt Miljö- och klimatråd etablerats under året och sedan tidigare finns även ett regionalt Krissamverkansråd. De tre olika råden hanterar utmaningar som kräver gemensamma ställningstaganden, gemensam inriktning och gemensam styrning och vi hoppas att denna samarbetsform ska växa sig starkare under de kommande åren.

Ett ämne som ligger nära till hands när vi talar om integration är bostadsbyggande och frågan vid årets regionala bostadskonferens var just hur vi tillsammans kan skapa ett hållbart samhällsbyggande. Under året har strax under 4 000 bostäder påbörjats i länet, varav cirka 40 procent var hyresrätter. Byggtempot är därmed högt, men vi behöver inte bara bygga mycket utan också för personer och familjer med sämre betalningsförmåga. Vi kan nu se tendenser till minskad efterfrågan inom vissa dyrare segment.

Att delar av utbyggnaden av fyrspår mellan Uppsala och södra länsgränsen fanns med i Trafikverkets förslag till investeringsplan var en stor framgång. Det nya Uppsalapaketet som senare togs fram mellan staten, Uppsala kommun och Region Uppsala innebär bland annat, utöver att järnvägen mellan Uppsala och länsgränsen ska byggas ut till fyra spår, att 33 000 nya bostäder ska byggas i Uppsala stads södra delar. I Knivsta kommun togs motsvarande paket fram innebärande att 15 000 bostäder ska byggas. Självklart innebär dessa investeringar också stora utmaningar för länet, men med ett fortsatt gott samarbete är jag övertygad om att projekten kommer att bli lyckosamma.

Länsstyrelsens ambition är att utveckla arbetssättet mot länets kommuner genom tidiga samråd i syfte att stödja och vägleda, men också att kunna ge tidiga och samlade besked i planeringsprocessen.

Miljö- och klimatarbetet har getts ett ökat fokus under det gångna året, bland annat genom det tidigare nämnda Miljö- och klimatrådet samt genom etableringen av en Miljö- och klimatkonferens. Ambitionen är att denna konferens ska bli årligen återkommande och utgöra ett regionalt forum för miljö- och klimatfrågor i Uppsala län. Under året har länsstyrelsen fattat beslut om reservatsbildning i tio områden. Genom reservatsbesluten bidrar vi till att nå miljömål som Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv. Parallellt med detta har särskilda insatser genomförts inom området friluftsliv, däribland dialogmöten med länets kommuner.

Arbetet med Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet har under året fokuserat på att förkorta handläggningstider och för några åtgärder börjar de tilldelade medlen att ta slut. Mest märkbart är trycket vad gäller bredbandsstöden där samtliga av länets tilldelade medel är förbrukade. Trycket efter bredband är stort i länet, såväl hos privatpersoner som hos småföretagare och inte minst inom besöksnäringen. Länsstyrelsens arbete med jordbrukarstöd har fortlöpt, men tyvärr fick färre lantbrukare sina ersättningar vid årets slut än vid samma tidpunkt föregående år. Vi tar till oss av detta och arbetar med åtgärder för att nå ett bättre resultat under kommande år.

Mörka moln samlar sig på flera håll i vår omvärld och även här i Sverige fick vi se tragiska händelser utspela sig på Drottninggatan i Stockholm. Samtidigt ser vi hur klimatförändringarna påverkar oss, liksom den sociala oro som präglar delar av vårt samhälle. Säkerhetsfrågornas betydelse i vid mening blir därmed allt större även för länsstyrelsen och vi arbetar kontinuerligt för att öka vår kapacitet för den dag då vi sätts på prov. Länsstyrelsen har även inlett arbetet med att återetablera det civila försvaret, vilket är ett arbete som kommer att påverka vår verksamhet de kommande åren.

Vi lever i en globaliserad värld, vilket innebär en rad utmaningar som framgår ovan. I grunden är internationaliseringen och samarbetet mellan länder givetvis mycket positivt. Som ett exempel på hur detta samarbete kan ta sig form har Uppsala län under året förnyat sitt samarbete med det kinesiska vänlänet Zhejiang, stått värdar när cheferna för Sveriges utlandsmyndigheter och chefskretsen på Utrikesdepartementet besökte Uppsala samt tagit emot besökande delegationer från bland annat Kina, Ukraina, Polen och Argentina.

Med dessa ord summer jag ett händelserikt år och ser fram emot att fortsätta följa länets utveckling. Uppsala län har en stark anda av samarbete och i detta ligger vår styrka. Förutsättningarna är goda – låg arbetslöshet, väl ansedda universitet, en entreprenörsanda med stark koppling mellan akademi och näringsliv, internationellt ansedda företag och en miljö rik på natur och kultur är bara några av de faktorer som bäddar för en ljus framtid i Uppsala län.

Göran Enander

Landshövding i Uppsala län

Foto: Göran Ekeberg

Länsstyrelsen i korthet

Nedan redovisas en sammanfattning av länsstyrelsen ur tre perspektiv – verksamhet, medarbetare och ekonomi.

Verksamhet*	2017	2016	2015
Inkomna och initiativärenden (st)	16 406	8 153	7 302
Beslutade ärenden (st)	20 506	7 446	7 528
Utgående ärendebalans (st)	8 136	3 191	2 619
Ej beslutade ärenden äldre än två år (st)	1 338	387	438

* Under 2017 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. I tabellen ingår statistik över direktstöd, betesstöd samt kompensationsstöd. För 2015 och 2016 kunde inte ärenden om jordbrukarstöd redovisas med anledning av den pågående utvecklingen av Jordbruksverkets IT-system.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2017 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. För år 2016 kunde inte utbetalningar av stöd redovisas, enbart ansökningar om stöd.

Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens eget diarieföringsystem i tabellen summerat med ärenden beträffande jordbrukarstöd, direktstöd, betesstöd och kompensationsstöd samt landsbygdsstöd från Jordbruksverkets IT system, BLIS.

Till Årsredovisningen 2016 var det inte möjligt att från Jordbruksverkets IT-system hämta ut fullständig statistik för fiske (VÅS 622) avseende åren 2015–2016. Uppgifterna är uppdaterade i Årsredovisning för år 2017, varför 2015–2016 års värden skiljer sig åt jämfört med vad som redovisades i Årsredovisningen för år 2016.

Kommentar till tabellen verksamhet

Undantaget ärenden från Jordbruksverkets system har antalet ärenden ökat med cirka 200 stycken från 2016. Antalet beslutade ärenden är 589 stycken fler än 2016. Länsstyrelsen har i arbetet med ärendehantering under 2017 fokuserat på ärendebalansen inom kulturmiljö, överklagande av kommuns beslut enligt plan- och byggnadslagen och miljöbalken.

Medarbetare	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter (st)	165,5	158,9	159,5
– varav kvinnor	110,8	106,3	103,5
– varav män	54,7	52,6	56,0
Total sjukfrånvaro (%)	5,4%	5,3%	4,6%
– varav kvinnor	6,1	5,7	5,2
– varav män	3,8	4,6	3,5
Personalomsättning nyanställda, tillsvidareanställda (%)	14,6	14,5	8,3
Personalomsättning avgångna, tillsvidareanställda (%)	9,3	5,5	14,6

Kommentar till tabellen medarbetare

Antalet årsarbetskrafter har ökat under 2017. Det beror bland annat på utökade regeringsuppdrag inom exempelvis civilt försvar och integrationsområdet. Vi har även stärkt upp inom miljöområdet. Inom siffrorna för avgångna tillsvidareanställda ryms även de provanställningar som under året övergått i tillsvidareanställningar. I varje rekrytering ser vi om möjlighet finns att jämna ut skillnaderna i antal anställda män respektive kvinnor.

Vid jämförelse av sjuktagen 2016 och 2015 i tabellen mot lämnade uppgifter i årsredovisningen för 2016 finns vissa smärre differenser. Detta beror på att justeringar har gjorts i tabellen för att möjliggöra jämförelser mellan åren.

Under året har länsstyrelsen genomfört en omorganisation. Tre avdelningar med fyra enheter vardera har införts. Genom detta har länsstyrelsen minskat antalet medarbetare per chef. Länsstyrelsen bedömer att ledarskapet är en viktig faktor för att skapa en god arbetsmiljö och för att verksamheten ska nå sina mål.

Ekonomi	2017	2016	2015
Verksamhetsintäkter (tkr)	166 522	159 555	151 010
- varav anslag (tkr)	98 137	93 327	90 968
- varav bidrag (tkr)	61 027	58 890	55 915
- varav avgifter och övrigt (tkr)	7 357	7 338	4 127
Verksamhetskostnader (tkr)	166 554	159 515	151 157
- varav kostnader för personal (tkr)	113 253	104 021	101 260
- varav kostnader för lokaler (tkr)	10 376	11 130	11 431
- varav övriga kostnader (tkr)	42 925	44 365	38 466
Lämnade bidrag och transfereringar (tkr)	13 942	46 832	50 905
Förvaltningsanslag av totala intäkter (%)	60%	57%	59%
OH-kostnad av total kostnad (%)	29%	27%	27%
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	55,6	58,0	54,1

Kommentar till tabellen ekonomi

Lämnade bidrag och transfereringar har minskat betydligt jämfört med tidigare år. Detta beror på att från och med 2017 har Länsstyrelsen i Örebro län övertagit dispositionsrätten och utbetalning av bidrag från anslag 20 01 010 ap 7, Klimatanpassning.

Organisation

Länsstyrelsens organisation

Bild på organisationen per 31 december 2017.

Resultatredovisning

Resultatredovisningens ordningsföljd följer den av länsstyrelserna gemensamt beslutade verksamhets- och ärendestrukturen (VÄS) som används för länsstyrelsernas ärende- och ekonomiredovisning.

Varje verksamhetsområde inleds med tabeller där utvecklingen av årsarbetskrafter, verksamhetskostnader, ärendehantering och bidragsutbetalningar presenteras samt i förekommande fall utfall av brukarundersökningar. Vissa verksamhetsområden är sammanslagna då de har ett tydligt samband. Tabellerna följs av kommentarer till de redovisade värdena, en samlad bedömning av verksamhetsområdets sammantagna resultat, samt kommentarer till andra väsentliga prestationer och resultat inom sakområdet. Därefter följer åiterrapporteringen av de uppdrag som följer av länsstyrelseinstruktionen samt av de regleringsbrevsuppdrag som ska åiterrapporteras i årsredovisningen och som avser det aktuella verksamhetsområdet.

De flesta belopp i resultatredovisningen är framtagna med hjälp av ett länsstyrelse-gemensamt rapportpaket. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundnings-differenser. Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges.

Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. I årsredovisningar från år 2014 och tidigare är årsarbetskraften baserad på 1 760 timmar.

Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 procent. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Årsredovisningsmallgruppen har haft en dialog med Finansdepartementet och enats om att regleringsbrevsuppdrag som rapporterats direkt till ett specifikt departement eller verk inte ska redovisas i årsredovisningen för att undvika dubbelrapportering.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

I regleringsbrevet för 2017 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomi-administrativa regelverket:

”Vid redovisning av länsstyrelsernas uppgifter som avses i 2 § första – tredje styckena förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion ska myndigheten inte tillämpa 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

Vad gäller fördelningen av verksamhetens totala intäkter och kostnader i resultatredovisningen enligt 3 kap. 2 § jämfört med 3 kap. 1 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län. Detta innebär ett undantag från kravet att redovisa intäkter.”

Ny länsstyrelseinstruktion

Förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion upphävdes 2017-11-01 och ersattes av Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. ÅR-mallen för år 2017 utgår likafullt

från den upphävda förordningen (2007:825) inklusive de upphävda tilläggen 5 § p. 9 (Förordning (2017:222)) samt 6 § p. 13 (Förordning (2017:250)). Skälen härför är att länsstyrelserna har arbetat utifrån den upphävda förordningen större delen av året, samt att den nya förordningen enligt Finansdepartementets ambition inte skall innebära någon ändring i sak. Slutligen hänvisas också till den upphävda förordningen i gällande Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende länsstyrelserna (ändringsbeslut 2017-06-29).

Övergripande samordningsuppdrag

Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den.

Förordning (2008:1346).

Att verka sektorsövergripande utifrån ett nationellt statligt helhetsperspektiv utgör grunden i länsstyrelsens uppdrag. Nära sammankopplat är uppdraget att främja länets utveckling och att underrätta regeringen om frågor och händelser av särskild vikt i länet. Dessa instruktionsstadgade uppdrag genomsyrar hela länsstyrelsens verksamhet men följande områden är ett urval av verksamheter där dessa perspektiv är särskilt framträdande.

Internationellt arbete och samarbete

Ett sätt att främja länets utveckling är att stärka den regionala konkurrenskraften genom att lyfta fram det regionala näringslivet, universiteten och besöksmålen i länet. Som ett led i detta arbete tog länsstyrelsen under året emot en delegation från Zhejiang i Kina, en provins som sedan flera år tillbaka är Uppsala läns vänlän. Tillsammans med den officiella delegationen följde även en stor företagsdelegation och besöket genomfördes i nära samarbete med Handelskammaren, universiteten, Uppsala Innovation Centre (UIC) och lokala företag. I samband med besöket förnyades och fördjupades även vänlänsavtalet. I augusti stod länsstyrelsen, tillsammans med Region Uppsala, universiteten, Uppsala kommun och Handelskammaren värd för ett besök av samtliga chefer för Sveriges utlandsmyndigheter och chefskretsen på Utrikesdepartementet. Besöket innebar en utmärkt möjlighet att visa upp Uppsala och dess näringsliv och universitet för en krets som resten av året finns spridd över hela världen. Ett antal inkommande internationella delegationer har besökt länsstyrelsen under året, bland annat från Ukraina, Argentina, Kina och Polen samt ett statsbesök från Island. Ett nära löpande samarbete finns etablerat med den diplomatiska kåren inom för länet viktiga frågor.

Regional tillväxt

Länsstyrelsen i Uppsala län och Region Uppsala har under året utvecklat samarbetet genom att teckna en överenskommelse om samverkan. Syftet med överenskommelsen är att skapa en effektiv, långsiktig och kraftfull samverkan där ansvar, uppdrag och roller tydliggörs. För att stärka samverkan på högsta ledningsnivå har Uppsala läns- och regionråd bildats, vilket möts fyra gånger per år.

Landshövdingen är ordförande i Stiftelsen för samverkan mellan universiteten i Uppsala, näringsliv och samhälle (STUNS) där vissa regionala initiativ kopplade till forskning och

innovation samordnas. Länsstyrelsen deltar också i Nätverket för destinationsutveckling, vilket drivs av Region Uppsala samt har en representant i styrgruppen för projektet Augmented Export. Projektet Augmented Export – om mat, natur och kultur syftar till att utveckla och lansera upplevelseprodukter som är gångbara på ett urval av internationella marknader.

De regionala projektmedlen har fördelats utifrån ambitionen att få en jämn fördelning mellan de fyra prioriteringsområden som anges i regeringens strategidokument för tillväxt, En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020. Därutöver är länets regionala utvecklingsstrategi (RUS) styrande.

Samhällsplanering och bostadsbyggande

Uppsala län är ett expansivt län och byggtakten är hög. Länsstyrelsen ger tillsynsvägledning till byggnadsnämnderna och anordnar möten med samhällsplanerare, planarkitekter med flera i länets kommuner i syfte att vägleda och ge råd och stöd. På de inomstatliga tvärssektoriella planberedningsmötena som länsstyrelsen kallar till varannan vecka sker beredning av aktuella ärenden och frågor som rör fysisk planering, till exempel miljöskydd, kulturmiljö, naturvård med flera för att verka för en effektiv och samstämmig ärendehantering.

Länsstyrelsen samlar årligen in uppgifter från samtliga kommuner om läget på bostadsmarknaden via Boverkets bostadsmarknadsenkät. Utifrån uppgifterna gör därefter länsstyrelsen en regional analys av kommunernas bedömningar och återkopplar till samtliga kommuner. Under året har länsstyrelsen även genomfört en större bostadskonferens för bostadsmarknadens aktörer i syfte att uppmärksamma kommunerna på regional samordning kring boendefrågor. Temat för konferensen var hur betalningssvaga grupper kan ges inträde på bostadsmarknaden.

Länsstyrelsen bidrar också till länsövergripande omvärldsbevakning, samordning av statliga myndigheter samt utveckling och samordning av länsstyrelsernas uppdrag inom Forum för Hållbart samhällsbyggande. Länsstyrelsen medverkar även i det regionala Forum för fysisk planering och infrastrukturplanering. Forumet sammankallas av Region Uppsala och diskuterar frågor kring bebyggelsestruktur och infrastruktur kopplat till utvecklings- och översiktsplanering i länet.

Länsstyrelsen är objektägare för länsstyrelsernas gemensamma förvaltningsobjekt Generellt Kartstöd och under året har länsstyrelsen fortsatt arbetet med att implementera Geodatakatalogen, som lanserades externt under året.

Energi och klimat

Länsstyrelsen samordnar sedan flera år Uppsala läns klimat- och energiforum (ULKE) tillsammans med Region Uppsala, länets åtta kommuner, Uppsala universitet, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Stiftelsen för samverkan mellan universiteten i Uppsala, näringsliv och samhälle (STUNS), Research Institutes of Sweden (RI.se), Energikontoret i Mälardalen och Biogas Öst. Syftet är att intensifiera och samordna länets klimat- och energiarbete för att ge frågorna större tyngd och genomslag.

Under året har länsstyrelsen etablerat ett nytt forum för dialog kring miljö- och klimatfrågor, Uppsala läns Miljö- och klimatkonferens. Ambitionen är att konferensen ska bli årligen återkommande och samla en bred målgrupp. För att ytterligare lyfta miljö- och

klimatfrågor på kommunal och regional nivå har länsstyrelsen även inrättat ett Miljö- och klimatråd för länets aktörer inom området.

Länsstyrelsen har utifrån sitt uppdrag inom Klimatklivet arbetat med att informera om stödet i olika sammanhang, vid mässor, konferenser och seminarier, samt vid direktkontakter med kommuner, företag och media samt gett stöd och vägledning åt sökanden under ansökningsprocessen. Sedan 2017 medverkar länsstyrelsen även i Klimatprotokollet, ett forum som samlar ett trettiotal av Uppsalas största arbetsgivare och företag kring gemensamma frågor som berör omställning till fossilfrihet och klimatåtgärder.

Länsstyrelsen i Uppsala län har under 2017 varit ordförande i det länsstyrelsegemensamma nätverket för klimatanpassningssamordnare. Länsstyrelsen har planerat och genomfört de två träffar som det nationella nätverket haft, båda träffarna i Uppsala. Länsstyrelsen i Uppsala län deltar även i en ny myndighetsövergripande samverkan som länsstyrelse-representant i ett forum där de myndigheter som har, eller ska, ta fram handlingsplaner träffas och samverkar. Under året har Länsstyrelsen i Uppsala län ingått i Länsstyrelsernas energi- och klimatsamverkan styrgrupp (LEKS).

Krisberedskap och civilt försvar

Länsstyrelsen har, sedan flera år tillbaka, ett etablerat regionalt krissamverkansnätverk kallat C-sam. Nätverket syftar till att vidmakthålla och utveckla den samlade förmågan att kunna möta samhällsstörningar oavsett dess art och ursprung. Den årligen återkommande krisberedskapskonferensen bjöd i år bland annat på föreläsningar om Sveriges förutsättningar för krisberedskap och totalförsvar, påverkan och påverkansoperationer, Stockholms läns landstings agerande i samband med händelserna den 7 april samt Uppsalapolisens arbete med brottsförebyggande arbete. Konferensen samlar såväl förtroendevalda som chefstjänstemän och bidrar till att stärka länets beredskap genom samsyn och nätverksbyggande.

Länsstyrelsen etablerade under året, tillsammans med Länsstyrelsen i Gotlands län, ett handläggarnätverk inom civilt försvar (CF-nätverket). Länsstyrelsen också deltagit i en samordningsgrupp mellan Nätverket för civilt försvar och Försvarsdirektörsnätverket.

Länsstyrelsen deltog under året i planering och genomförande av Försvarsmaktsövning Aurora 17. Under övningen aktiverade också länsstyrelsen en mindre stab med beredskap för skarpa händelser i samband med övningen. Länsstyrelsen har också arrangerat ett antal utbildningar och övningar för de krisberedskapsaktörer som finns i länet, exempelvis inom stabs- och ledningsmetodik och krisberedskap för krisledningsnämnder.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsstyrelsen har, förutom länsmöten för livsmedelsinspektörer i länet och kommunrevision, även medverkat till starten av projektet Miljösamverkan Uppsala län där aktiviteter rörande livsmedelskontroll kommer att ingå. Under året har länsstyrelsen också tagit fram en plan för offentlig kontroll av livsmedel i primärproduktionen för 2017–2020, vilken följer den nationella kontrollplanen.

Gällande samordning av åtgärder mot djursjukdomar har beredskapen vid länsstyrelsen prövats vid ett larm om mjältbrand och beredskapen på myndigheten och förmågan till samverkan med centrala myndigheter visade sig då fungera tillfredsställande. Inom det nationella gemensamma uppdraget att förhindra spridning av zoonotiska sjukdomar har

länsstyrelsen fortsatt sin medverkan i projektet rörande zoonoskommunikation finansierat av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Projektet, som leds av Statens veterinärmedicinska anstalt, syftar till att utveckla sättet att kommunicera kunskap om smittämnen och hygien på 4H-gårdar till barn och unga och därmed minska spridningen av zoonotiska sjukdomar. Länsstyrelsen har nått målet att antalet normalkontroller av djurskydd ska vara minst lika många som antalet anmälningskontroller.

Naturvård

Inom naturvårdsarbetet har, i likhet med tidigare år, länsstyrelsen prioriterat områdesskydd och förvaltningen av länets skyddade natur i enlighet med de nationella satsningarna inom dessa områden. Ambitionen har varit att minska ärendebalanserna och slutföra naturreservatsärenden. Länsstyrelsen har under året fattat beslut att bilda naturreservat i tio områden, varav sju är helt nya reservat och tre är naturreservat där reservatsarealen utökats. Inom området friluftsliv har särskilda insatser genomförts, bland annat dialogmöten med kommunerna, en regional tankesmedja om friluftsliv och annat arbete med syfte att förankra målen för friluftsliv i länet.

Länsstyrelsen har under året också arbetat med att lyfta miljöfrågorna hos kommunledningar, företag, universitet och andra aktörer i länet. Bland annat genom det regionala Miljö- och klimatråd som länsstyrelsen bildade under 2017 samt den Miljö- och klimatkonferens som hölls för första gången under hösten och som planeras att bli årligen återkommande.

Under året har länsstyrelsen påbörjat ett arbete med att ta fram en regional vattenförsörjningsplan. Länsstyrelsen har informerat kommunstyrelsernas ordförande om arbetet samt påbörjat en kommunturné. Länsstyrelsen har under året träffat tjänstemän i fem av länets åtta kommuner. Arbetet med att ta fram ett regionalt åtgärdsprogram för Sveriges miljömål fortgår och i samarbete med projektet för framtagande av en regional handlingsplan för Grön infrastruktur har länsstyrelsen haft möten och dialog med samtliga kommuner i länet.

Länsstyrelsen har under året samordnat länsstyrelsens, kustkommunernas samt Region Uppsalas synpunkter på Havs- och vattenmyndighetens utkast till havsplan som presenterades i början av året. Länsstyrelsen ordnade tillsammans med Länsstyrelsen i Gävleborgs län samt Havs- och vattenmyndigheten ett dialogmöte med kommunerna i länen och deltagare från Region Uppsala och Region Gävleborg. Länsstyrelsen har även hållit kommunspecifika möten inom ramen för dialog om utkastet. Synpunkter från de länsstyrelsegemensamma dialogmötena, de kommunspecifika mötena samt remissvar från kommunerna har bidragit till inspel till Havs- och vattenmyndigheten.

Viltförvaltningsdelegationen i Uppsala län har under året fokuserat på kommunikation och diskussion mellan de deltagande aktörerna. Viltförvaltningsdelegationen har också fattat beslut om att inrätta en arbetsgrupp med syfte att ta fram en regional förvaltningsplan för skarv. Under 2017 har skogsskador uppmärksammas särskilt. Andra frågor som lyfts under året är till exempel status och populationsutveckling för klövviltstammarna i länet, rovdjursförekomst och rovdjurshändelser i länet samt situationen med vildsvin och skador orsakade av vildsvin i länet.

Länsstyrelsen har under året deltagit i arbetet att ta fram en strategi för Hållbar vattenkraft i Dalälven. Arbetet som samordnas av länsstyrelsen i Dalarna län, sker i samverkan med

vattenkraftsbranschen och berörda länsstyrelser. Målet är att utifrån detaljerade analyser och bedömningar identifiera var åtgärder som påverkar vattenkraftsproduktionen ger mest miljönytta i förhållande till förlorat energivärde. Projektet har sammanställt ett stort faktaunderlag om Dalälvens naturvärden och vattenkraftens funktion och energiproduktion. Projektet har också identifierat ett stort antal potentiella miljöförbättrande åtgärder. Arbetet med att göra slutgiltiga prioriteringar och preliminära tidsplaner för genomförande pågår. Projektet arbetar även med att ta fram förslag på hur samverkansprocessen kan fortlöpa och utvecklas mellan myndigheter och kraftbolagen, samt hur en uppföljning av effekterna på föreslagna åtgärder kan utformas.

Landsbygdsutveckling

Under året har länsstyrelsen handlagt ansökningar om stöd och ansökan om utbetalningar inom olika stödtyper och insatsområden inom Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet. Länsstyrelsens fokus har legat på att förkorta handläggningstiderna för ansökan om stöd.

Länsstyrelsen har deltagit i Länsamverkan bredband 2.0 (LSB 2.0) med övriga län, Post- och telestyrelsen och Regeringens Bredbandsforum. LSB 2.0 är en plattform för regionalt samarbete och samarbete mellan nationell och regional nivå. Länsstyrelsen och Region Uppsala träffas också regelbundet för avstämning inom bredbandsområdet, dels med länets bredbandsgrupp och dels i interna möten.

Länsstyrelsen har träffat länets Partnerskap för landsbygdsutveckling fyra gånger under året. Länsstyrelsen upplever att partnerskapet fyller en viktig funktion och att genomförda möten med tematiska program, med syfte att informera om bland annat natur- och kulturmiljöer som resurs för friluftsliv liksom om integration och jämställdhet, har ökat intresset och representationen från bland annat kommunerna. Partnerskapet har bland annat gett synpunkter på den kommande planen för friluftsmålen, tagit del av integrations- och jämställdhetsarbetet på länsstyrelsen samt varit delaktiga vid revideringen av den regionala handlingsplanen.

Stöd till lantbruk

Utmaningarna i införandet av den nya jordbrukspolitiken har varit kännbara även under detta år. Viss handläggning från 2015 och 2016 har kvarstått under året och det råder en hög ärendebalans på flera av jordbrukarstöden 2017. Länsstyrelsen arbetar för att så många lantbrukare som möjligt ska få ersättning vid första möjliga utbetalningstidpunkt, men tyvärr blev resultatet sämre på denna punkt än under föregående år. Länsstyrelsen har genomfört handläggning, kontroll av ansökningar samt beslut om utbetalningar i enlighet med Jordbruksverkets anvisningar och de förordningar och föreskrifter som är aktuella för respektive ersättningsform.

Integration

Under året har länsstyrelsen fokuserat på att utveckla samverkan med berörda aktörer både med anledning av organisationsförändringar samt i enlighet med de prioriteringar som tagits fram gemensamt i länet i slutet av år 2016. Under våren beslutade länsstyrelsen i samråd med länets aktörer att ta fram en ny regional överenskommelse inom integrationsområdet för att svara mot de utmaningar som uppkommit i och med ny lagstiftning och ökad inflyttning.

Länsstyrelsen har under året i huvudsak samverkat om integrationsfrågor i en strategisk ledningsgrupp med representation av kommunalråd och chefer från berörda myndigheter, samt i en styrgrupp där deltagarna är förvaltningschefer och chefer från berörda myndigheter. Länsstyrelsen har även sett över nätverk, arbetsgrupper och styrgrupper och den tidigare nämnda strategiska ledningsgruppen ingår nu i det nyetablerade regionala Rådet för social hållbarhet. Länsstyrelsen har deltagit vid flera olika tillfällen för att berätta om de egna uppdragen inom integration, såsom länets HR-nätverk och länets landsbygdsnätverk samt träffat länets riksdagsledamöter och länsstyrelsens insynsråd.

Folkhälsa

För att den nationella ANDT-politikens mål (Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak) ska förverkligas utifrån regionala och lokala mål och förutsättningar har länsstyrelsen, i samverkan med andra regionala aktörer, tagit fram en Regional strategi och handlingsplan för alkohol, narkotika, dopning, tobak och läkemedel för Uppsala län 2017–2021. I den finns ett särskilt regionalt mål för att stärka länets folkhälsa: Jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet ska tydliggöras och genomsyra ANDT-arbetet. Under året har länsstyrelsen verkat för att sprida innehållet i strategin på olika forum för samverkan och via utbildningar.

Den nya organisatoriska enheten för social hållbarhet, som bildades under året på länsstyrelsen, har resulterat i att folkhälsofrågorna fått ett bättre forum för att genomsyra fler frågor inom närliggande uppdrag.

Länsstyrelsen har bistått Region Uppsala i deras arbete att ta fram en särskild trygghetsrapport kopplad till årets skolundersökning av hur barn och unga mår – Liv och hälsa Ung 2017.

Jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegrering har lyfts fram som ett av åtta prioriterade mål i länsstyrelsens verksamhetsplan 2017 vilket har medfört en ökad intern aktivitet inom de olika sakområdena. Alla medarbetare har genomgått en grundläggande utbildning inom jämställdhetsintegrering och en intern kunskapsbank har byggts upp inom området. Länsstyrelsens bedömning är att ansvarsfördelning, organisation och långsiktiga mål inom området har utvecklats avsevärt genom strategin för jämställdhet 2018–2020, som har tagits fram under året.

Länsstyrelsen har under året även arbetat med jämställdhetsperspektivet inom krisberedskapsövningar genom att handläggare i jämställdhet och mäns våld mot kvinnor varit delaktiga i planering och genomförande av övning SANEX och övning Harriet.

Regeringen tydliggör i den nationella ANDT-strategin att jämlikhets- och jämställdhetsperspektiven ska genomsyra ANDT-arbetet. I Uppsala läns strategi fastställdes ett särskilt mål för frågan: ”Jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet ska tydliggöras och genomsyra ANDT-L-arbetet.” Detta har bland annat resulterat i att jämställdhetsperspektivet har synliggjorts vid ANDT-träffar på både regional och lokal nivå. Länsstyrelsen har även genomfört ett antal utbildningar där frågan särskilt har belysts.

Återrapportering regleringsbrevsuppdrag

Regleringsbrevsuppdrag 1.1

Länsstyrelserna ska bidra till att statlig verksamhet på regional nivå är samordnad och ligger till grund för hållbara och långsiktiga helhetslösningar för Sverige och den offentliga förvaltningen.

Samordnad statlig verksamhet

Länets myndighetschefer har under ett tillfälle samlats på inbjudan av landshövdingen. Syftet var att diskutera gemensamma frågor och hur myndigheterna kan arbeta för att tillsammans utveckla Uppsala län. Under sammankomsten diskuterades civilt försvar, Agenda 2030 och framtidens utmaningar för samtidens ledarskap.

Länsstyrelsen i Uppsala län leder tre regionala råd, varav två har etablerats under året. Dessa regionala råd samlar beslutsfattare från myndigheter, kommuner, andra offentliga aktörer och intresseorganisationer. De tre råden är:

- **Det regionala krissamverkansrådet.** Länsstyrelsens äldsta regionala råd som fungerar som en plattform för beslut, informationsutbyte och samordning inom krisberedskap och skydd mot olyckor.
- **Det regionala miljö- och klimatrådet.** Ett nyetablerat råd som genom samarbete och idé- och erfarenhetsutbyte ska kunna arbeta för att konkreta åtgärder genomförs för en bättre miljö i länet (och i förlängningen även bortom länet).
- **Det regionala rådet för social hållbarhet.** Ett nyetablerat råd som hanterar frågor om bland annat integration, jämställdhet inklusive mäns våld mot kvinnor, alkohol- och drogförebyggande frågor, god och jämlik hälsa, brottsförebyggande frågor, inkluderande arbetsmarknad samt mänskliga rättigheter.

Utöver dessa forum träffar landshövdingen regelbundet rektorerna för Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet, vilka även är ledamöter i länsstyrelsens insynsråd. Landshövdingen har under året också gjort flera besök hos statliga myndigheter med säte i länet.

Regleringsbrevsuppdrag 1.2

Länsstyrelserna ska bidra till genomförandet av Agenda 2030. Länsstyrelserna ska också bistå regeringen (Finansdepartementet) i arbetet med Agenda 2030.

Den globala agenda för hållbar utveckling som har antagits av världens länder består av 17 globala mål och 169 delmål. Agendans mål är att till år 2030 bidra till en samhällsförändring som leder till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Genom att övergripande och tvärsektoriellt arbeta för ekonomisk tillväxt, social välfärd och en god miljö bidrar länsstyrelserna till det regionala hållbarhetsarbetet och framstegen mot agendans globala mål. Under 2017 genomfördes en kartläggning som visade att merparten av länsstyrelsens verksamhet bidrar till uppfyllelsen av agendan och att länsstyrelsen har pågående verksamhet inom 15 av de 17 globala målen.

Utöver löpande och årligen återkommande verksamhet arbetar länsstyrelsen med flera projekt som bidrar till uppfyllelsen av agendans mål. Bland dessa kan nämnas arbetet med att ta fram ett åtgärdsprogram för miljömålen, en handlingsplan för grön infrastruktur, en regional vattenförsörjningsplan och samordning för friluftslivsarbetet i länet. Tillsammans med bland annat Region Uppsala arbetar länsstyrelsen med att ta fram en handlingsplan för

ökad livsmedelsproduktion i länet kopplat till livsmedelsstrategin. Arbetet kopplar till agendans mål 2 Ingen hunger. Länsstyrelsen deltar också i ett flerårigt EU projekt, Life IP Rich Water med syfte att förbättra länets vattenkvalitet. Länsstyrelsen har under året utifrån agendans mål 16 påbörjat ett arbete för ökad informationssäkerhet vilket innebär att skydda information utifrån krav på dess konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet.

De två råden Regionala miljö- och klimatrådet och Regionala rådet för social hållbarhet, som bildats under året, samt det redan etablerade Regionala krissamverkansrådet bidrar alla till uppfyllelsen av agendan.

1) Miljö- och klimatråd

Miljö- och klimatrådet utgör en arena för analys och samsyn kring länets miljöutmaningar. Rådets uppgift är att genom dialog, idé- och erfarenhetsutbyte bidra till att konkreta åtgärder genomförs för en bättre miljö i länet. Med utgångspunkt från Agenda 2030 har förslag till prioriterade områden (fokusområden) för fortsatt analys och samsyn inom miljö- och klimatrådet tagits fram.

Samhällsutmaningar:

- Hållbar konsumtion och livsstilmönster (mål 3, 12 i Agenda 2030)
- Indirekt miljöpåverkan kopplat till konsumtionsmönster. Inkluderar resande, matvanor och övrig konsumtion av varor och tjänster (mål 6, 12, 13 i Agenda 2030)
- Stads- och landsbygdsutveckling (mål 3, 8, 11, 13, 15 Agenda 2030)
- Långsiktigt hållbar exploatering, grön infrastruktur, bevarande av naturvärden nära staden, ekologisk kompensation, tätortsnära natur, med mera (mål 6, 9, 13, 14, 15 i Agenda 2030)
- Möjlighet att leva och verka på landsbygden en förutsättning för biologisk mångfald, naturvärden och livsmedelsproduktion med mera (mål 3, 6, 8, 9, 11, 13, 15 i Agenda 2030)

Miljöutmaningar:

- Klimatförändringen kräver klimatomställning och klimatanpassning (Mål 7, 13 i Agenda 2030)
- Vattenförsörjning (Kvantitet, Föroreningar, Övergödning) (Mål 3, 6, 14, 15 i Agenda 2030)
- Biologisk mångfald och ekosystemtjänster (Mål 15 i Agenda 2030)
- Miljögifter (Mål 3, 6, 14 i Agenda 2030)

2) Råd för social hållbarhet

Länsstyrelsen har bildat ett råd för social hållbarhet, där en rad andra för ämnet viktiga aktörer ingår. Syftet är att få en väl fungerande samverkan inom social hållbarhet i länet. Rådet kommer att träffas regelbundet och arbeta utifrån ett antal uppsatta mål. Bland annat ska civila samhällets roll stärkas när det gäller insatser för nyanlända, ensamkommande barn och asylsökande. En ny regional strategi ska implementeras för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor. Rådet ska också verka för en fortsatt hållbar samverkan inom det brottsförebyggande arbetet. Rådets arbete bidrar till att uppfylla agendans mål 3, 4, 5, 10 och 16.

Dessutom bidrar det regionala krissamverkansrådet till uppfyllelsen av agendans mål 16.

3) Regionalt Krissamverkansråd

Rådet är en strategisk funktion för information, samråd, samverkan och för att skapa nödvändig samordning inom områdena krisberedskap, skydd mot olyckor och civilt försvar. Det regionala Krissamverkansrådet består av chefer för aktörer i länet som ansvarar för samhällsviktiga verksamheter.

För att ytterligare effektivisera arbetet och påskynda måluppfyllelsen föreslår länsstyrelsen att målen regionaliseras och att ett system för regional uppföljning av målen utvecklas. I avsaknad av regionala mål och en tydlig ansvarsfördelning på regional nivå försvåras möjligheterna att följa utvecklingen och att föreslå och genomföra nödvändiga åtgärder.

En regionalisering av Agenda 2030-målen behöver samordnas med det regionala tillväxtarbetet och de regionala utvecklingsstrategier som regionerna i Sverige tar fram. I det sammanhanget är det centralt att länsstyrelserna kan ansvara för regionaliseringen, bidra med kompletterande mål och perspektiv i arbetet samt samordna arbetet med regionala Agenda 2030-mål.

Regleringsbrevsuppdrag 1.3

Länsstyrelserna ska arbeta för att inom sina verksamhetsområden bidra till att uppfylla regeringens mål för digitalisering om en enklare vardag för medborgare och företag, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten.

Länsstyrelsen har under 2017 övergått till digital handläggning med digitala beslut och yttranden för att möta kraven från medborgare och företag. Användandet av e-tjänster har ökat. Länsstyrelsen har under 2017 använt sig av elektronisk delgivning och digital expediering. Övergången till digital handläggning ställer dock stora krav på kunskap av hantering av digitala verktyg och system. Digitaliseringen på myndigheten är möjlig att uppfatta visuellt. Mängden arkiverade pappershandlingar under 2017 tar endast sex hyllmeter i anspråk, jämfört med 2016 års handlingar som kräver 14 hyllmeter.

Övrig förvaltning

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven.

Volym och kostnader för verksamhet 20* och 21*	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	1,7	1,8	1,1
Årsarbetskrafter kvinnor	3,1	3,5	3,5
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	2,9	3,3	2,9
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	5 859	5 872	5 382
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	3,6	3,7	3,6
Antal ärenden, inkomna och upprättade	843	698	645
Antal beslutade ärenden	833	655	643
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	2	2
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	252	481	621

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Antalet årsarbetskrafter och verksamhetskostnader ligger på ungefär samma nivå som 2016. Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen är lägre än tidigare år, beroende på en minskning av bidrag för ersättning av skada på gröda.

Samlad bedömning av resultat

De ärendegrupper som hör till övrig förvaltning är bland annat efterträdarval, auktorisation av bilskrotare, deponering av medel enligt jordabalken, anmälan, tillstånd och tillsyn enligt kameraövervakningslagen, förordnande av skyddsvakter, prövning av kommunala ordningsföreskrifter, delgivningar, förordnande av vigsselförrättare och notarius publicus, prövning av överklagade beslut enligt lagen om viltvårdsområden och andra ärenden kopplade till jaktlagstiftningen. Ärendemängden har ökat med över 25 procent under 2017. Trots detta har ärendebalansen endast ökat med ett fåtal ärenden. Detta är ett resultat av ett ökat fokus på att korta handläggningstiderna inom området, bland annat genom att fastställa och följa upp interna mål för handläggningstider.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Tillsynen enligt kameraövervakningslagen har följt den nationella tillsynsriktningen som under 2017 inriktats på kameraövervakning i hotell. Länsstyrelsen har även bedrivit händelsestyrd tillsyn inom kameraområdet.

Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelseinstruktion 4 §

1. Länsstyrelsens uppgifter omfattar också de allmänna valen.

Länsstyrelsen har under året påbörjat planering, bemanning och utbildning av en organisation för att kunna genomföra den slutliga sammanräkningen av valen 2018. Länsstyrelsen har fastställt kommunfullmäktiges beslut om valkretsindelning i Enköping och Uppsala kommuner samt fattat beslut om valdistriktsindelning i Håbo, Knivsta, Tierp och Uppsala kommuner. Länsstyrelsen har haft 14 sammanträden och fattat 60 beslut för att utse nya ledamöter och ersättare i kommun- och landstingsfullmäktige.

Trafikföreskrifter

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (avser verksamhet 25*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	0,2	0,7	0,1
Årsarbetskrafter kvinnor	0,4	0,6	0,7
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,4	0,8	0,5
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	589	1 158	699
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	0,4	0,7	0,5
Antal ärenden, inkomna och upprättade	321	348	251
Antal beslutade ärenden	296	481	303
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	55
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Under 2015 och framför allt under 2016 gjorde länsstyrelsen en särskild satsning inom området för att komma till rätta med ärendebalanser. 2017 har arbetsinsatsen återgått till den nivå som bedöms rimlig utifrån det förväntade ärendeflödet.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens fortsatta arbete med trafikföreskrifter har under 2017 resulterat i att en majoritet av öppna ärenden är yngre än tre månader vid utgången av året. Precis som tidigare år utgörs arbetet bland annat av att utreda ansökningar om nya eller förändrade lokala trafikföreskrifter utifrån trafiksäkerhets- och transportpolitiska mål. Ärendena har initierats både av allmänhet och av andra myndigheter.

Länsstyrelsen har under 2017 uppmärksammat att Transportstyrelsen har ändrat ett relativt stort antal av länsstyrelsens beslut avseende parkeringstillstånd för rörelsehindrad. Länsstyrelsen har med anledning av detta gått igenom samtliga avgöranden där Transportstyrelsen har ändrat underinstansers beslut under år 2017 för att få en uppfattning om vad som kan vara anledningen till den höga ändringsfrekvensen. I samband med detta har också myndighetens bedömningsgrunder setts över.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 28*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	0,1	1,1	0,9
Årsarbetskrafter kvinnor	8,8	8,6	8,8
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	5,4	6,1	6,1
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	10 077	9 883	9 284
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	6,1	6,2	6,1
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 409	1 447	1 268
Antal beslutade ärenden	1 439	1 444	1 288
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	38	19
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Det totala antalet årsarbetskrafter som arbetat med livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor har under året minskat vilket är en följd av myndighetens genomförda organisationsförändring. Antalet beslutade ärenden är trots detta på samma nivå som tidigare år vilket beror på utvecklade rutiner för ärendehandläggning.

Brukarundersökning	2017
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 282, Djurskydd (tillstånd § 16 Djurskyddslagen) ¹⁾	63
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 28231, Djurstallar (förprovning) ²⁾	69
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 283, Smittskydd ³⁾	78
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 284, Allmänna veterinära frågor ⁴⁾	55

¹⁾ Nöjdindex för verksamhet 282 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 19 deltagande länsstyrelser är 70.

²⁾ Nöjdindex för verksamhet 28231 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 20 deltagande länsstyrelser är 65.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 283 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 15 deltagande länsstyrelser är 75.

⁴⁾ Nöjdindex för verksamhet 284 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 15 deltagande länsstyrelser är 65.

Kommentar till tabellen brukarundersökning

Nöjdindex för verksamhet 282, Djurskydd (tillstånd enligt § 16 djurskyddslagen) utgörs av svar från 24 stycken sökande av tillståndspliktig verksamhet enligt djurskyddslagen. Dessa har sökt tillstånd för yrkesmässig eller större omfattning gällande hund, häst, katt och övriga sällskapsdjur. Resultatet för kundnöjdheten har totalt sett ökat markant från den förra mätningen som gjordes år 2014 från 53 till 63 procent.

Nöjdindex för verksamheten 28231, Djurstallar (förprovning) är resultat av 33 stycken tillfrågande sökanden. Resultatet är totalt sett tillfredsställande då 69 procent är nöjda med sin kontakt med länsstyrelsen.

Nöjdindex för verksamhet 283, Smittskydd, utgörs av svaren från fem respondenter som av någon smittskyddsorsak varit i kontakt med länsstyrelsen, exempelvis för att anmäla en misstänkt anmälningspliktig sjukdom. Undersökningen visar att dessa brukare har ett överlag gott intryck efter sin kontakt med länsstyrelsen.

Nöjdindex för verksamhet 284, Allmänna veterinära frågor, baseras på tolv ärenden där urvalet utgörs av veterinärer som kontrollerats efter inkomna anmälningar om brister eller djurhållare och veterinärer som fått upprepan och ofta årligen återkommande påstötningar om ofullständigt inskickad dokumentation.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har under året hanterat över 1400 ärenden inom verksamhetsområdet, där mål och inriktning inom alla de aktuella områdena styrs av en nationell plan för kontrollen inom livsmedelskedjan (NKP). Länsstyrelsen ökar successivt måluppfyllelsen regionalt inom flera målområden. Detta bidrar i sin tur positivt till måluppfyllelsen för de nationella målen för säkrare livsmedel och dricksvatten, kontroll av djurhälsa och djurskydd, stärkt smittskydd och kontroll av användning av läkemedel, till exempel antibiotika, till djur.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Samverkan inom livsmedelsområdet i Uppsala län

Länsstyrelsen har förutom aktiviteter med länsmöten för livsmedelsinspektörer och kommunrevision även medverkat till starten av projektet Miljösamverkan Uppsala län där aktiviteter rörande livsmedelskontroll kommer att ingå. I Miljösamverkan i Uppsala län deltar, förutom länsstyrelsen, länets kommuner. Projektet syftar till att effektivisera och stödja deltagande kommuner inom olika områden som till exempel bättre resursutnyttjande, stärkt kompetens, rättssäker och likartad tillsyn och gemensamma projekt inom miljö och livsmedelsområdet.

Nationell samverkan med anledning av SOU 2015:3 Med fokus på kärnuppgifterna, en angelägen anpassning av polisens uppgifter på djurområdet

Under året har länsstyrelserna bildat en nationell arbetsgrupp bestående av nio personer, en projektledare och en rad experter från olika områden. Uppgiften är att förbereda länsstyrelsernas övertagande av polisens uppgifter på djurområdet i enlighet med utredningen SOU 2015:3. Arbetsgruppens mål är att uppgifterna ska vara så väl förberedda att de på ett smidigt sätt ska kunna integreras i länsstyrelsens ordinarie verksamhet den 1 juni 2018. Länsstyrelsen i Uppsala län har under året bidragit med resurser till arbetsgruppen.

Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelseinstruktion 4 §

2. Länsstyrelsens uppgifter omfattar också tillsyn över veterinärers verksamhet samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar.

Tillsyn av veterinärers verksamhet

Tillsynen över veterinärers verksamhet följer länsstyrelsens långsiktiga plan i enlighet med Jordbruksverkets vägledning, vilken innebär att myndigheten ska bedriva en regelbunden och riskbaserad kontroll av samtliga i länet verksamma veterinärer. Tillsynen under 2017 har varit inriktad på granskning av rutiner rörande journalföring och dokumentation inom området villkorad läkemedelsanvändning. Länsstyrelsen har i linje med den centrala myndighetens rekommendation framför allt informerat och kontrollerat veterinärer som villkorar läkemedel till djurhållare inom animalieproduktionen. Effekten av länsstyrelsens kontroll har synliggjorts då uppmärksammade brister rörande otillräcklig journalföring och ofullständig dokumentation har blivit åtgärdade av aktuell veterinär.

Samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Länsstyrelsen har arbetat med omvärldsbevakning av smittsamma djursjukdomar samt övervakat resultaten av inkomna rapporter vad gäller sjukdomar som är anmälningspliktiga. Inga större sjukdomsutbrott har skett i Uppsala län under 2017.

Myndigheten har prövat beredskapen inför utbrott av allvarlig smittsam djursjukdom, så kallad epizootisk sjukdom, vid ett tillfälle när misstanke om mjältbrand förelåg. Beredskapen på myndigheten och förmåga till samverkan med centrala myndigheter visade sig fungera tillfredsställande. Länsstyrelsen har uppdaterat den regionala beredskapsplanen i händelse av epizooti samt handledningen för veterinärer. Under 2017 låg fokus på kommunikation och uppdatering av kontaktuppgifter.

För att förhindra spridning av sjukdomar som smittar mellan djur och människor, så kallade zoonotiska sjukdomar, finns regler om hygienrutiner för verksamheter inom djurens hälso- och sjukvård som syftar till att upprätthålla ett gott smittskydd i enlighet med centrala föreskrifter. Länsstyrelsen har under året kontrollerat samtliga veterinärklinikers skriftliga hygienplaner. Även om omfattningen och kvalitén på verksamheternas hygienplaner varierar kan länsstyrelsen konstatera att alla kända verksamheter som bedriver veterinärmedicinsk vård, och som omfattas av kravet på en skriftlig hygienplan, nu har upprättat en sådan och att arbetet med dessa fortskrider.

Inom det nationella gemensamma uppdraget att förhindra spridning av zoonotiska sjukdomar har länsstyrelsen fortsatt sin medverkan i projektet för zoonoskommunikation som finansieras av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Projektet som leds av

Statens veterinärmedicinska anstalt, syftar till att utveckla sättet att kommunicera kunskap om smittämnen och hygien på 4H-gårdar till barn och unga, och därmed minska spridningen av zoonotiska sjukdomar.

För att förhindra att smittsamma djursjukdomar sprids i landet vid import av animalieproducerande djur har länsstyrelsen under året medverkat i processen kring upprättandet och avslutandet av ett par tillfälliga karantäner i länet. Medverkan har bestått i samråd med sökanden och berörda myndigheter, besiktning av anläggningar samt utlåtanden till Jordbruksverket inför beslut.

Under året har länsstyrelsen informerat om och följt upp det obligatoriska salmonella-programmet för länets fjäderfäbesättningar. Samtliga berörda besättningar i länet har varit negativa med avseende på salmonella.

Kontroll av hästpass

Länsstyrelsen har under året fortsatt att följa de rutiner som togs fram 2016 för arbetet med hästpasskontroller. Kontrollerna har utförts i samband med djurskyddskontroll och har omfattat 110 hästar, medräknat årsfö, varav samtliga vuxna hästar utom fem stycken hade pass enligt uppgifter från djurhållarna. Två importerade hästar med pass saknade dock så kallad svensk tilläggsregistrering. Vid samtliga kontrolltillfällen gjordes också slumpmässiga individuella stickprovskontroller på totalt 22 hästar, vilka var utan anmärkning. Djurhållarna till de två importerade hästarna, samt till de fem hästar som saknade pass har uppmanats att snarast registrera sina hästar och tillse att de får giltiga pass. Att så sker kommer att följas upp av länsstyrelsen.

Återrapportering regleringsbrevsuppdrag

Regleringsbrevsuppdrag 1.5

Länsstyrelserna ska redovisa en övergripande bedömning av måluppfyllelsen för de specifika målen för livsmedelskontrollen i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan. Redovisningen ska inkludera en kortfattad analys av orsakerna till eventuell utebliven måluppfyllelse för de enskilda målen.

Länsstyrelsen har arbetat för att nå målen i den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan

Länsstyrelsen har 2017 tagit fram en plan för offentlig kontroll av livsmedelssäkerhet i primärproduktion för 2017–2020 som följer den nationella kontrollplanen. Länsstyrelsen planerar och utför kontroll med fokus på de största hälsoriskerna genom att följa den nationella kontrollplanen. De offentliga riskbaserade kontrollerna är planerade med avseende på produktionsinriktning och riskklass enligt Livsmedelsverkets vägledning Klassning av livsmedelsföretag och foderföretag inom primärproduktionen, prioritering och urval.

Enligt länsstyrelsens sammanställning av 2017 års resultat har länsstyrelsen utfört fem offentliga riskbaserade kontroller, vilka omfattat tre produktionsinriktningar. Länsstyrelsen har uppnått den övergripande målsättningen att kontrollera en procent av de som sökt jordbrukarstöd avseende livsmedel och foder. Detta motsvarar 27 tvärvillkorskontroller fördelade på sex olika produktionsinriktningar. Tvärvillkorskontrollerna analyseras utifrån vilken riskklass de uttagna producenterna tillhör. Utfallet av kontrollerna visar att

länsstyrelsen utfört den övervägande delen av kontrollerna på objekt i de högsta risk-kategorierna. Verksamheten för livsmedelskontroll i primärproduktionen är i en uppbyggnadsfas och därför har myndigheten utfört kontrollerna av livsmedel och foder i primärproduktionen till största delen som tvärvillkorskontroller.

Länsstyrelsen har under 2017 prioriterat och utvecklat verksamheten för offentlig kontroll av livsmedelssäkerhet i primärproduktion samt anställt en handläggare med livsmedelskompetens. Länsstyrelsen har genom att delta i en utbildning, i Livsmedelsverkets regi, om livsmedel och foderkontroll i primärproduktionen och i en utbildning i den nationella referensgruppen inom livsmedelsområdet, också stärkt den kompetensen ytterligare. Länsstyrelsen har även hämtat in andra länsstyrelsernas erfarenheter för att utveckla den egna verksamheten. Sedan tidigare använder länsstyrelsen den så kallade kompetensrosen för kartläggning av myndighetens kompetens inom flera verksamhetsområden.

Som kontrollmetod har länsstyrelsen använt inspektion av anläggningar samt revision (till exempel granskning av dokumentation). Länsstyrelsen tar vid behov prover enligt Rutin för provtagning och analys inom primärproduktion livsmedel och foder.

Länsstyrelsen har vid offentlig kontroll av livsmedel i primärproduktion kontrollerat alla relevanta krav enligt Livsmedelsverkets checklistor. Vid tvärvillkorskontrollen har länsstyrelsen kontrollerat ett urval av de relevanta kraven enligt tvärvillkorschecklistan. Uppmärksammade brister har främst rört avsaknad av dokumentation. Länsstyrelsen har följt upp att observerade avvikelser åtgärdats inom uppsatta tidsramar.

Det operativa målet (12) för länsstyrelsernas livsmedelskontroll 2017–2019 handlar om mykotoxin vid spannmålstorkning. Länsstyrelsen har under 2017 inventerat 19 stycken anläggningar som odlar spannmål. Inventeringarna har skett i samband med tvärvillkorskontrollen och vid den riskbaserade livsmedelskontrollen. Länsstyrelsen har rapporterat inventeringsresultaten till Livsmedelsverket enligt projektplan.

PRIMÖR, ett fullständigt register över primärproducenter

Länsstyrelsen har arbetat med att uppdatera och komplettera länsstyrelsernas gemensamma register över primärproducenter, PRIMÖR. Arbetet har innefattat att ge information i samband med olika typer av kontroller och att sprida information om registreringsplikten via nyhetsbrev. Under 2017 har länsstyrelsen också gjort en riktad insats brevlades för att komplettera och kvalitetssäkra de tidigare registrerade uppgifterna. I Uppsala län finns nu totalt 2 149 primärproducenter registrerade i Primör. Länsstyrelsen drar slutsatsen att effekten av de sammantagna insatserna har varit god men att länsstyrelsen behöver arbeta vidare med att kontinuerligt kvalitetssäkra uppgifterna i Primör.

Revision av kommunernas livsmedelskontroll

Enligt länsstyrelsens kontrollplanering för revision av kommunernas livsmedelskontroll planerades två revisioner under 2017, ett revisionsbesök utfördes i december 2017 hos Håbo kommun. Revisionen omfattade tillämpliga områden enligt Livsmedelsverkets handbok "Revision av kontrollmyndigheternas livsmedelskontroll" med inriktning på sakområdet dricksvatten. Vid revisionen uppmärksammade länsstyrelsen brister men eftersom revisionen ännu inte är avslutad preciseras omfattningen inte närmare i denna rapportering. Länsstyrelsen har dock noterat att flera av de brister som uppmärksammades vid tidigare års revision hade åtgärdats vilket är tillfredsställande och visar att revisionerna har haft god effekt.

Länsstyrelsen och Livsmedelsverket har under året haft en dialog rörande situationen i Älvkarleby kommun där Livsmedelsverket senast gjorde tillsyn 2014. Livsmedelsverket beslutade om föreläggande i juni 2017. Länsstyrelsen har därför valt att avvakta med revision av denna kommun.

En genomgång av de fem senaste årens revisioner visar att revisionerna har god effekt. Brister som länsstyrelsen har uppmärksammat har lett till åtgärder som bidrar till att förbättra den kommunala livsmedelstillsynen. Det bör också nämnas att livsmedelsverkets samordnande aktiviteter och vägledning för revisorer där länsstyrelsen deltagit aktivt under 2017, samt länsträffarna för länets livsmedelsinspektörer, är viktiga aktiviteter som bidrar såväl direkt som indirekt till en likvärdig och ändamålsenlig livsmedelskontroll i länets kommuner.

Regleringsbrevsuppdrag 1.6

Länsstyrelserna ska redovisa en övergripande bedömning av måluppfyllelsen för de specifika målen i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan. För djurskyddskontrollen avses de specifika mål som Statens jordbruksverk och länsstyrelserna har satt upp och för kontrollen av foder och animaliska biprodukter och den kontroll som bedrivs enligt förordningen (2006:816) om kontroll av husdjur m.m. och lagen (2006:806) om provtagning på djur m.m. avses de specifika mål länsstyrelsen har satt upp. Redovisningen ska inkludera en kortfattad analys av orsakerna till eventuell utebliven måluppfyllelse för de enskilda målen.

Djurskyddskontrollens specifika mål

Länsstyrelsen har nått målet att antalet normalkontroller är minst lika många som antalet anmälningskontroller. Kvoten mellan antalet normalkontroller och antalet anmälningskontroller är 1,1. Detta är en klar ökning jämfört med föregående år då kvoten var 0,74. En bidragande orsak till att kvoten ökat är att den nationella rutinen för hantering och prioritering av anmälningar har fått genomslag, samtidigt som myndigheten höjt ambitionen att öka antalet normalkontroller. Riskklassificeringssystemet SToRK har legat till grund för uttaget av normalkontroller.

Länsstyrelsen har nått målet att handläggningstiden i förprövningsärenden understiger 56 dagar i minst 90 procent av ärendena. Länsstyrelsens resultat är 98 procent av ärendena.

Målet att minst tio procent av de objekt som ska ha regelbunden kontroll kontrolleras varje år har inte uppnåtts då årets resultat är 4,7 procent jämfört med 2016 års resultat på 5,0 procent. Länsstyrelsen har under året haft ett tydligt fokus på att öka andelen normalkontroller, vilket syns i kvoten mellan normal- och anmälningskontroller. Minskningen bedöms hänga samman med att antalet årsarbetskrafter för djurskyddskontrollen totalt sett minskade under året jämfört med året innan.

Länsstyrelsen har utvecklat rutinerna för att ge djurhållarna en snabb återkoppling efter djurskyddskontroll. Länsstyrelsen har uppnått målet att 90 procent av kontrollrapporterna ska expedieras inom 21 dagar efter kontrollen. Vid normalkontroller har länsstyrelsen, i de fall det varit lämpligt, lämnat ett skriftligt kontrollresultat direkt på gården med en tydlig anvisning om hur djurhållaren ska återkoppla de brister som blivit åtgärdade och även i förekommande fall lämnat en underrättelse inför beslut enligt djurskyddslagen.

I samband med normalkontroller har länsstyrelsen gjort en lokal riktad brukarundersökning, och mottagit 31 svar. En stor majoritet är mycket positivt inställda till länsstyrelsens

djurskyddskontroll och endast ett fåtal respondenter uttrycker missnöje på någon punkt. De svarande har lämnat synpunkter kring vad som var bra och dåligt och många har uttryckt att de är nöjda med dialogen med länsstyrelsen, att kontrollanten varit kunnig, trevlig, lugn och saklig samt noga med smittskyddsrutiner. Kommentarer kring önskade förbättringar handlade om att kontrollen skett vid fel tidpunkt, att lantbrukaren hade önskat mer information i förväg och att det totalt sett blir för många kontroller för en lantbrukare att ta emot, framförallt för KRAV-anslutna.

En dokumenterad samverkansplan för kommunikation med myndigheter och andra aktörer finns till viss del i veterinärenhetens verksamhetsplan 2018, som länsstyrelsen har utformat under hösten 2017. Enligt denna ska länsstyrelsen arbeta aktivt med erfarenhetsutbyte nationellt och mellan grannlän samt delta aktivt i arbetet med nationell likriktning och effektivisering av djurskyddskontrollen. Aktiviteter såsom länsövervakning mellan Gävleborgs, Dalarnas och Uppsala län och deltagande i nationella samverkansprojekt och nationella nätverket för djurskyddssamordnare är formulerade i verksamhetsplanen. Vidare har länsstyrelsen inrättat en roll som djurskyddssamordnare.

En kompetensutvecklingsplan för kontrollverksamheten finns dokumenterad. Detta har skett genom att en kompetenskartläggning (kompetensros) och en individuell utvecklingsplan har skapats för samtliga medarbetare inom verksamhetsområdet.

System används för att säkerställa att kontrollen är ändamålsenlig. Länsstyrelsens djurskyddshandläggare har i verksamhetsplanen för 2017 haft som mål att genomföra en parallellkontroll per handläggare, varav fyra parallellkontroller har blivit genomförda.

Länsstyrelsen har inte nått målet att högst 20 procent av de djurskyddskontroller som görs till följd av anmälningar är utan anmärkning. Andelen kontroller efter anmälan som länsstyrelsen avslutat som obefogade är 32 procent för 2017. Denna siffra är något lägre än föregående år, då andelen slutade på 36 procent. Länsstyrelsen har arbetat efter den nationellt framtagna rutinen för handläggning (prioritering) av anmälningsärenden. Länsstyrelsens bedömning är att målet på högst 20 procent obefogade anmälningar är mycket svårt att nå. Även om länsstyrelsen bedömer att en kontroll är obefogad vid kontrolltillfället är det inte ovanligt att den är relevant ur djurskyddssynpunkt och kan göra stor nytta i ett förebyggande syfte.

Tabell 1.1: Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (Regleringsbrevsbilaga)

Länsfakta	2017	2016	2015
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	9	24	10
Årsarbetskrafter inom området djurskydd	5,3	6,5	6,6
Årsarbetskrafter inom området livsmedelskontroll	0,5	0,3	0,2
varav Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av livsmedel i primärproduktionen	0,2	0,1	0,1
Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av foder i primärproduktionen	0,0	0,0	0,0
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	0	1	1

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, ärendehanteringssystemet Platina, Djurskyddskontrollregister

Kommentar till Tabell 1.1 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (Regleringsbrevsbilaga)

Länsstyrelsen har utfört tillsyn över veterinärers verksamhet framför allt via uppföljande kontroller efter konstaterade oklarheter i veterinärers journalföring och dokumentation.

Länsstyrelsen har utfärdat ett förlängt tillstånd för en tidigare godkänd omlastningsplats av animaliska biprodukter baserat på dokumentation från sökanden samt information från en tidigare kontroll år 2016.

Effekten av föregående års planerade satsning inom området livsmedelskontroll får genomslag i årets sammanställning. Antalet årsarbetskrafter har fördubblats sedan föregående år. Länsstyrelsen anställde en handläggare med spetskompetens inom livsmedelsområdet och detta har under året bland annat genererat en betydande ökning av den offentliga kontrollen av livsmedel inom primärproduktionen till 0,27 årsarbetskrafter.

Länsstyrelsen har under året även verkat för att öka arbetsinsatsen inom området offentlig kontroll av foder, som har uppgått till uppskattningsvis 0,1 årsarbetskrafter.

Regional tillväxt

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 30*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	0,1	0,2	0,3
Årsarbetskrafter kvinnor	0,9	0,7	1,5
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,6	0,6	1,1
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 088	1 754	2 319
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	0,7	1,1	1,5
Antal ärenden, inkomna och upprättade	20	32	32
Antal beslutade ärenden	17	23	20
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	2	2
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 282	3 311	3 220

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Antal årsarbetskrafter inom området ligger på samma nivå som året innan och är fördelad på 10 procent män och 90 procent kvinnor. En del av arbetet består av arbete med projektbidragsansökningar inom regional tillväxt. En annan del av arbetet syftar till en världsarvsnominering inom projektet ”The Rise of Systematic Biology”. Länsstyrelsen inväntar andra aktörer innan nästa steg i processen kan tas. Budgeten för regional utveckling är lägre än tidigare på grund av att del av uppdraget har övergått till Region Uppsala vid årsskiftet. Konkurrenten om de kvarvarande medlen är fortsatt god.

Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelseinstruktion 5 §

7. Länsstyrelsen ska i sin verksamhet verka för att förenkla för företag.

Se rapportering av regleringsbrevsuppdrag 3.55.

Återrapportering regleringsbrevsuppdrag

Regleringsbrevsuppdrag 1.11

Berörda länsstyrelser ska redovisa exempel på områden, inom den regionala tillväxtpolitiken, där samverkan sker mellan länsstyrelsen och den aktör som har det regionala utvecklingsansvaret i länet och hur denna samverkan har utvecklats. Detta innefattar särskilt genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen 2014–2020, inklusive territoriellt samarbete avseende insatser inom det tematiska området Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi i alla sektorer.

Länsstyrelsen och Region Uppsala har under året utvecklat sitt samarbete ytterligare, bland annat genom att göra en överenskommelse om samverkan. Syftet med överenskommelsen är att skapa en effektiv, långsiktig och kraftfull samverkan mellan länsstyrelsen och regionen. Ansvar, uppdrag och roller ska vara tydliga mellan parterna, så att omvärlden uppfattar parterna som koordinerade och samspelade. Parterna har beslutat att samarbetet ska tjäna som en nationell förebild för samverkan mellan statens företrädare och den regionalt utvecklingsansvariga aktören på länsnivå. För att stärka samverkan på högsta ledningsnivå bildade parterna även Uppsala läns- och regionråd som möts fyra gånger per år.

Länsrådet och chefen för länsstyrelsens samhällsavdelning är med i den regionala ledningsgruppen som Region Uppsala har med kommundirektörerna. Region Uppsala är också med i länsstyrelsens olika råd som skapats under året (Rådet för social hållbarhet, Rådet för miljö och klimat samt Krissamverkansrådet).

Länsstyrelsen och Region Uppsala har sedan tidigare ett väl utvecklat samarbete på samtliga nivåer inom olika sakområden och det samarbetet fortsätter, som samordnas av Uppsala läns- och regionråd. Målet är att denna samverkan ska skapa mesta möjliga nytta för länets invånare och verksamheter.

Länsstyrelsen deltar i Nätverket för destinationsutveckling som Region Uppsala driver. Projektet Augmented Export, som Region Uppsala också driver, fortsätter på sitt andra år och länsstyrelsen har en representant med i styrgruppen i det projektet. Syftet med projektet är att utveckla och lansera upplevelseprodukter som är gångbara på ett urval av internationella marknader.

STUNS är en stiftelse för samverkan mellan universiteten i Uppsala, näringslivet och offentliga organisationer i syfte att stödja utvecklingen av företag på nya områden. Styrelsen består av ledande företrädare för Uppsala universitet, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Handelskammaren i Uppsala län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Region Uppsala och Uppsala kommun. Av tradition är landshövdingen i Uppsala län styrelsens ordförande.

STUNS är en mötesplats och ett strategiskt diskussionsforum där lokala och regionala beslutsfattare från alla samhällssektorer kan samlas kring nya möjligheter och gemensamma mål. STUNS har genom styrelsen en viktig roll som initiativtagare för projekt och andra insatser, som inte naturligt passar hos någon av stiftarna och som gynnas av brett stöd.

STUNS arbetar för uthållig regional tillväxt och stärkt regional attraktionskraft. Under 2018 har STUNS bland annat samordnat Uppsala läns medverkan i arbetet med få den europeiska läkemedelsmyndigheten EMA från London till Stockholmsområdet.

STUNS verksamhet är idag koncentrerad till tre strategiska fokusområden:

- Life science med det öppna innovationsprogrammet BIO-X inom Uppsala BIO.
- Energi med testbäddar och affärsplattformar för kundföretag och teknikleverantörer i STUNS Energi.
- Innovation och affärer med samlokalisering av innovationssystemets aktörer och regionens företagsinkubator Uppsala Innovation Centre (UIC).

Regleringsbrevsuppdrag 1.12

Berörda länsstyrelser ska beskriva hur användningen av medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt bidrar till att uppfylla målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och, i förekommande fall, de territoriella samarbetsprogrammen.

Länsstyrelsen har under året strävat efter en jämn fördelning mellan de fyra prioriteringsområden som anges i regeringens strategidokument för tillväxt, En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020: Innovation och företagande, Attraktiva miljöer och tillgänglighet, Kompetensförsörjning och Internationellt samarbete. Därutöver är länets regionala utvecklingsstrategi (RUS) styrande. Den har tre inriktningar i linje med den nationella strategin: en växande region, en nyskapande region och en region för alla. Detta har resulterat i att en bredd av projekt har fått finansiering.

Nordiska skärgårdssamarbetet (3-årigt projekt)

Länsstyrelsen är engagerad i Nordiska skärgårdssamarbetet (NSS) som är ett gränsregionalt myndighetssamarbete som omfattar skärgårdsregionerna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands och Östergötlands län, i Egentliga Finland och Nyland samt Åland. Organisationen sysslar främst med samarbetsfrågor och upprätthållande av kontakter mellan skärgårdsområden. Verksamheten har delfinansierats av Nordiska ministerrådet sedan år 1978.

Nordiska skärgårdssamarbetet har under året fyra prioriterade områden:

- Att främja en ekologiskt hållbar utveckling, med särskilt fokus på marin miljö, avfalls- och avloppsfrågor.
- Att främja en socialt hållbar utveckling, med särskilt fokus på servicenivå, kreativa lösningar samt kvinnor och unga i skärgården.
- Att främja en ekonomiskt hållbar utveckling, med särskilt fokus på diversifierade försörjningsmöjligheter och entreprenörskap.
- Att utgöra en plattform för att utveckla gränsöverskridande projekt med extern finansiering, genom EU:s program eller andra finansieringskällor.

Nordiska skärgårdssamarbetet verkar genom att:

- anordna och delta i seminarier och konferenser
- driva en webbplats (www.skargardssamarbetet.org), publicera nyhetsbrev och på andra vis lyfta viktiga frågor
- stimulera till och understöda gränsöverskridande projekt och nätverk
- bedriva omvärldsbevakning
- samarbeta med aktörer som bidrar till att synliggöra skärgårdsfrågor
- delta i årets Gränsregionala Forum och på annat vis ta del av Nordiska ministerrådets verksamhet

I år har Ålands Landskapsregering (tidigare endast skärgårdskommunerna) och Länsstyrelsen i Södermanlands län anslutit sig till samarbetet.

UF-mässan

Ung Företagsamhet (UF) arbetar med att ge barn och unga möjlighet att träna sin innovationskraft, företagsamhet och sitt entreprenörskap. En av aktiviteterna i detta arbete är den regionala mässan "Entreprenörskap på riktigt". Under mässan får UF-företagare från hela länet möjlighet att visa upp sina företag och sina tjänster och produkter för kunder, det regionala näringslivet och politiker och tjänstemän. Mässan är ett viktigt forum för att öva på företagande i praktiken och för att få chans att knyta kontakter som kan vara viktiga för fortsatt entreprenörskap. Projektet kommer att bidra till att uppfylla de mål som uttrycks i den regionala utvecklingsstrategin om att Uppsala ska vara en kompetent och nyskapande region.

Leufsta – Vallonbruksveckan

Stiftelsen Leufsta vill hitta sätt att bevara arrangemanget Vallonbruksveckan och att hitta nya former för detta. Arrangemanget syftar till att öka kännedomen om vallonbruken som kulturarv och tjäna som en del i arbetet med besöksnäring och attraktionskraft i de berörda kommunerna. Att hitta nya former för samverkan mellan bruken anses viktigt för att kunna driva och utveckla verksamheter i föreningar och företag kopplade till bruken. Arrangemanget kommer att bidra till att uppfylla de mål som uttrycks i den regionala utvecklingsstrategin (RUS) inom området besöksnäring.

Kulturmarknad och Musik i Äppellunden

Området mellan Uppsala och Enköping har många företag, jordbruk och producenter. Trots närheten till större städer finns det mycket kvar att göra för att öka kundkretsen och besökare som kan stärka landsbygdens överlevnad. Projektet Kulturmarknad och Musik i äppellunden arrangerade 2017 en mötesplats, för att samla både barn, ungdomar och vuxna, med olika bakgrund och kultur, från stad och från land. Fokus var byggnadsvård, gamla och moderna metoder och material, kulturhantverkare, lokala matproducenter och producenter av andra varor och tjänster som fick chans att möta besökande och nya kunder. Föredrag och "prova på" tekniker och material ingick också. Kulturmarknaden blev välbesökt.

Destination Uppsala – Almedalen

Uppsala kommun önskade att under Almedalsveckan 2017 ta ett organiserat grepp om Uppsalas närvaro i Almedalen för möjligheten att bygga ambassadörskap och skapa interaktion med besökarna. Det övergripande syftet med Uppsalas närvaro i Almedalen 2017 (och kommande 2018) är att öka Uppsalas attraktivitet för att verka, etablera och investera. Tanken är att Uppsalas närvaro ska vara en del av platsvarumärket och manifestera platsen Uppsala. Under medverkan 2017 uppmärksammade deltagarna särskilt frågan om utbyggnad till fyrspårdrift på järnvägen mellan Uppsala och Stockholm.

Handlingsplan livsmedel

Projektet Handlingsplan livsmedel ska resultera i en handlingsplan för livsmedel i Uppsala län i syfte att säkra en långsiktigt hållbar livsmedelsförsörjning och en god krisberedskap i länet. Länsstyrelsen driver projektet och styrgruppen består av representanter från SLU (Sveriges lantbruksuniversitet), Statens veterinärmedicinska anstalt, Region Uppsala, Länsstyrelsen i Uppsala län, LRF Mälardalen och Uppsala kommun.

I den regional utvecklingsstrategi inom den strategiska inriktningen En växande region finns ett mål för livsmedel. Målet är att produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn ska öka 20 procent fram till år 2030. Vidare ska produktionsvärdet från ekologiska livsmedel öka med minst 200 procent under samma period. Handlingsplanen ska fyllas med konkreta aktiviteter som bidrar till att uppnå länets regionala utvecklingsstrategis mål kopplat till livsmedel och säkra en långsiktigt hållbar livsmedelsförsörjning.

Samverkansmodeller mellan vård och industri

Projektet är en vidareutveckling av testbäddsverksamhet för slutenvård, primärvård och öppenvård som sker inom ramen för STUNS i samarbete med Region Uppsala och Uppsala kommun.

Syftet med projektet är att bidra till utvecklingen av en samverkansmodell som stödjer såväl vårdens behov som industrins intressen.

Projektet består av tre delmoment:

- att genomföra en övergripande nulägesbeskrivning av samverkansmodeller mellan vård och industri som tillämpas av Region Uppsala och Uppsala kommun
- att analysera hur resurser och kompetenser i det innovationsstödjande systemet i Uppsala kan nyttjas och tillgängliggöras för vidareutveckling av befintliga eller nya samverkansmodeller
- att beskriva möjliga pilotprojekt för att verifiera att samverkansmodeller svarar mot såväl vårdens behov som industrins intressen

Projektet arbetar mot RUS-målet: En nyskapande region.

Cheferna för Sveriges utlandsmyndigheter och chefskretsen på UD besöker Uppsala

I augusti besökte samtliga chefer för Sveriges utlandsmyndigheter och chefskretsen på Utrikesdepartementet Uppsala. Besöket arrangerades av länsstyrelsen i samarbete med Region Uppsala, universiteten, Uppsala kommun och Handelskammaren. Syftet med besöket var att visa upp Uppsalas möjligheter inom Life Science samt företagande, forskning och innovation i samverkan för cheferna på Sverige utlandsmyndigheter. Besöket innebar en utmärkt möjlighet att visa upp Uppsala och dess näringsliv och universitet för en krets som resten av året finns spridd över hela världen.

Regleringsbrevsuppdrag 3.55

Länsstyrelserna ska fortsätta förenklingsarbetet för att det ska bli enklare att starta och driva företag. Särskilt fokus ska vara på åtgärder som underlättar för företagen att göra rätt.

Länsstyrelserna ska redovisa insatser kring hur man enligt 5 § punkt 7 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion förenklar för företag. Av redovisningen ska framgå:

en redogörelse för företagens nöjdhet gällande tillgänglighet, svarstid, bemötande och handläggningstid utifrån den länsstyrelsegemensamma brukarundersökningen samt arbetet med särskilda insatser för att förbättra dessa områden,

en uppföljning av de av länsstyrelserna utvalda fyra ärendetyperna förprovning av djurstallar, samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, miljöprovningsdelegationernas provning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. samma balk och anmälan om ändring av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet,

mål och måluppfyllelse för handläggningstid för de utvalda ärendetyperna samt motivering till avvikelser, samt hur den förväntade handläggningstiden kommuniceras till företag när ett nytt ärende inleds inom de utvalda ärendetyperna.

För ärenden om prövning av miljöfarlig verksamhet ska redovisningen avse den totala handläggningstiden (median) och hur länsstyrelsen i procent uppfyllt regeringens mål (regeringsbeslut den 1 december 2011 [S2011/10148/SFÖ m.fl.] med uppdrag till vissa länsstyrelser) om att ansökan ska beslutas inom 180 dagar från det att ärendet är komplett.

Uppdraget ska redovisas i årsredovisningen av samtliga länsstyrelser i de delar där det är tillämpligt. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska samordna redovisningen. Uppgifterna ska redovisas till regeringen (Näringsdepartementet) senast den 31 mars 2018.

Länsstyrelsen har under året arbetat med ökad digitalisering för att förenkla för företag och övriga. Implementeringen av åtgärderna har startat och kommer pågå in i nästa år. Under året fattades huvudsakligen elektroniska beslut, som även signerades digitalt. Bedömningen är att detta kommer att snabba på ärendehantering och att ärendets status lättare kan kommuniceras med den berörda aktören. Detta underlättar också enhetlig utformning av kvittens på inkommen handling.

Arbetet med att göra om alla ansökningsblanketter från nedladdningsbara PDF-filer till tillgängliga ifyllnadsbara blanketter eller digitala formulär som kan fyllas i och skickas in direkt på webbplatsen har fortsatt.

Utifrån resultatet av brukarundersökningen har länsstyrelsen beslutat att genomföra insatser för att utveckla myndighetens bemötande. Det handlar bland annat om att bli tydligare om vad som är ”normal” handläggningstid och hur beredningen går till för relevanta ärendegrupper, att det finns former för kommunikation till sökande vid ett flertal följande tillfällen, att den gemensamma telefonväxeln meddelar sökande att i de fall medarbetare på länsstyrelsen inte är anträffbar på telefon kommer medarbetaren att informeras vem som ringt och hur sökanden kan nås. Länsstyrelsen arbetar också för att medarbetarna ska ha nödvändiga kunskaper om myndighetens serviceskyldighet och förväntat bemötande av de olika sökande.

Vad gäller hantering av jordbruksstöd har sökande möjligt att komma till länsstyrelsen och få tekniskt stöd i hur man fyller en ansökan om jordbruksstöd. Länsstyrelsen genomför det varje år som ett öppet hus. Det har varit uppskattat. Länsstyrelsen ser en positiv skillnad i kvaliteten på ansökningar om utbetalning efter denna åtgärd, vilket minskat arbetsbördan för både sökande och handläggare och därmed förkortat handläggningstiderna.

Länsstyrelsen har under året informerat presumtiva stödsökande inom Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet om regler och villkor för de olika åtgärderna, samt om möjligheten att söka stöd inom programmen. Information har skett via nyhetsbrev, Facebook-sida, webbplats, intervjuer i lokalradion och lokal TV, tidningar, telefonsamtal och e-post.

Länsstyrelsen har tagit fram ett informationsblad om ansökan om utbetalning till sökande, som skickats ut i samband med beslut om stöd till sökande inom programmen. Länsstyrelsen ser en positiv skillnad i kvaliteten på ansökningar om utbetalning efter denna åtgärd, vilket minskat arbetsbördan för både sökande och handläggare och därmed förkortat handläggningstiderna. Länsstyrelsen har samverkat internt och med externa bidragsgivare och myndigheter för att underlätta processen för de sökande vid beredning av ärenden och

tillståndsgivning som berör ansökningar inom Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet.

Tabell 1

VÄS	Särskilda insatser för att förenkla för företag med anledning av resultatet i brukarundersökningen 2016	Resultatet av insatserna
525	Informationsmöten har under 2017 hållits med Vattenfall m.fl. bolag för att informera om samrådsskyldighet enligt 12:6 miljöbalken. Syftet har varit att minska antalet ovidkommande samråd och därigenom minska ärendemängden. Länsstyrelsen har för detta ändamål tagit fram vägledningar kring nedläggning av fiber och underhållsröjning som visar på att samråd ej är nödvändigt ifall vissa försiktighetsmått inplaneras i respektive åtgärd.	Ökad tydlighet för verksamhetsutövarna kring samrådsplikten samt stöd och anvisningar för "att göra rätt".
551	Enkät skickas till dem som har sökt tillstånd, med syfte att få ett fördjupat underlag jämfört med brukarundersökningen.	Svarsfrekvensen är lägre än förväntat men det är för tidigt att utvärdera nyttan med enkäten.

Tabell 2

VÄS	Särskilda insatser för att förenkla för företag med anledning av resultatet i brukarundersökningen 2017	Förväntat resultat
282	<ul style="list-style-type: none"> • Bekräftelsebrev på förprövningsansökan, med uppgift om beräknad handläggningstid, skickas ut till sökande. • Växeln har fått information om att alla på avdelningen om de inte svarar på telefonen ska få ett e-post från växeln med namn och telefonnummer. Medarbetarna måste återkoppla på telefon inom rimlig tid. • Den som söker en handläggare ska få e-post om handläggaren inte kan svara direkt med angivet när vi kommer att återkoppla. • Logga in/logga ut telefon, så att den som söker personen kan få information direkt om vilken tid man är anträffbar. • Använda frånvarohanterare vid semester och dylikt. • Automatiskt bekräftelsebrev om att länsstyrelsen mottagit ärendet (övergripande för hela länsstyrelsen). • Använda webbplatsen där vi uppger handläggningstider och beskriver i stort processen där så går. • Uppdatera webbplatsen: ta bort inaktuell information (text och bilagor) och se till att varje område har rätt kontaktperson (när den nya är på plats). • Säkerställa att rätt sökord finns hos växeln. • Övrigt se kommentar under tabell 3 och under löpande text 	Åtgärderna ska göra länsstyrelsen tydligare för mottagaren och bidra till kortare handläggningstid och ett bra bemötande.
525	<ul style="list-style-type: none"> • Växeln har fått information om att alla på avdelningen om de inte svarar på telefonen ska få e-post från växeln med namn och telefonnummer. Medarbetarna måste återkoppla på telefon inom rimlig tid. • Den som söker oss ska få e-post om vi inte kan svara direkt med angivet när vi kommer att återkoppla. • Logga in/logga ut telefon, så att den som söker personen kan få information direkt om vilken tid man är anträffbar. • Använda frånvarohanterare vid semester och dylikt. • Automatiskt bekräftelsebrev om att vi mottagit ärendet (övergripande för hela länsstyrelsen). • Använda webbplatsen där vi uppger handläggningstider och beskriver i stort processen där så går. • Uppdatera webbplatsen: ta bort inaktuell information (text och bilagor) och se till att varje område har rätt kontaktperson (när den nya är på plats). • Säkerställa att rätt sökord finns hos växeln. • Övrigt se kommentar under tabell 3 	Se ovan

VÄS	Särskilda insatser för att förenkla för företag med anledning av resultatet i brukarundersökningen 2017	Förväntat resultat
551	<ul style="list-style-type: none"> • Växeln har fått information om att alla på avdelningen om de inte svarar på telefonen ska få e-post från växeln med namn och telefonnummer. Medarbetarna måste återkoppla på telefon inom rimlig tid. • Den som söker oss ska få e-post om vi inte kan svara direkt med angivet när vi kommer att återkoppla. • Logga in/logga ut telefon, så att den som söker personen kan få information direkt om vilken tid man är anträffbar. • Använda frånvarohanterare vid semester och dylikt. • Automatiskt bekräftelsebrev om att vi mottagit ärendet (övergripande för hela länsstyrelsen). • Använda webbplatsen där vi uppger handläggningstider och beskriver i stort processen där så går. • Uppdatera webbplatsen: ta bort inaktuell information (text och bilagor) och se till att varje område har rätt kontaktperson (är den nya är på plats). • Säkerställa att rätt sökord finns hos växeln. • Övrigt se kommentar under tabell 3 	Se ovan

Kommentar till Tabell 2: Särskilda insatser 2017 (RB 3.55)

Länsstyrelsen har tagit ett samlat grepp för samtliga VÄS-koder kopplat mot brukarundersökningen. De åtgärder som beskrivs ovan är gemensamma för hela länsstyrelsen. Länsstyrelsen har dessutom identifierat ytterligare åtgärder som riktar sig mot alla som kommer i kontakt med länsstyrelsen. Dessa åtgärder bedöms även gynna företagen. Det handlar exempelvis om att kommunicera handläggningstider, lägga om resurser för att korta handläggningstider och diverse serviceåtgärder, där webbplatsen är ett viktigt verktyg, se även text ovan.

Tabell 3

Handläggningstider 2017				
VÄS	Mål (dagar)	Måluppfyllelse	Motivering till eventuell avvikelse	På vilket sätt kommuniceras den förväntade handläggningstiden till företag
282 Ansökan om förprovning djurstall	56	98%	Länsstyrelsen arbetar medvetet och proaktivt med en förutsägbar handläggningstid i förprövningsärenden. Sökanden kan räkna med beslut inom kommunicerad tid, måluppfyllelsen är hög och har så varit stabilt över tid.	Bekräftelsebrev på förprövningsansökan, med uppgift om beräknad handläggningstid, skickas till sökande.
525 Samråd enligt 12 kap. 6 § Miljöbalken	42	31%	Ärenden om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken uppvisar en negativ trend att nå uppsatt mål för handläggningstid. Det finns en stark koppling till att antalet ärenden har ökat. Jämfört med 2016 ökade antalet 12:6 samråd med drygt 30 %. Detta trots att länsstyrelsen aktivt vidtagit åtgärder för att underlätta för verksamhetsutövaren att göra rätt och därmed minska behovet av samråd.	I förekommande fall genom telefonkontakt och e-post.
551 Prövning miljöfarlig verksamhet, 9 kap. Miljöbalken – Ansökan om tillstånd (konc)	180	60%	Andelen ärenden om ansökan om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken som klarar uppsatt mål har sjunkit jämfört med 2016 och 2015. Orsaken är en kombination av oplanerade luckor i bemanningen, komplexa ärenden där bl.a. artskyddfrågor och stora motstående intressen medfört förlängda handläggningstider samt målkonflikt med tillståndsmål vid mark- och miljödomstol.	Bekräftelsebrev på inkommen ansökan, inklusive information om beräknad handläggningstid och prövningsprocessen skickas till sökande.

Handläggningstider 2017			
555 Anmälan ¹⁾ ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	-	Mindre än 10 ärenden (noll ärenden). Föranleder ingen kommentar. Något behov av insats föranlett av brukarundersökningen bedöms inte finnas för denna ärendegrupp.

1) Medianen redovisas ej om färre än 10 ärenden

Kommentar till Tabell 3: Handläggningstider (RB 3.55)

Handläggningen av djurstallar har en hög avgörandetakt och vidtagna åtgärder kring handläggningen har gett resultat. Vad gäller ärendegrupp 525 har ansökningarna kraftigt ökat under flera år. Länsstyrelsen försöker nu förstärka den personalresurs som arbetar med dessa frågor. Vad gäller ärendegrupp 551, se förklaring i tabellen ovan.

Tabell 4

Handläggningstider (antal dagar), median ¹⁾						
Ärendetyp	ÅR					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
282 - Ansökan om förprovning djurstall ²⁾	1	10	4	2	4	4
525 - Samråd enligt 12 kap 6 § Miljöbalken	56	43	43	42	43	60
551 - Prövning miljöfarlig verksamhet, 9 kap Miljöbalken (konc) ²⁾	180	127	197	177	177	180
555 - Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	28	98	-	-	-	-

¹⁾ Medianen redovisas ej om färre än 10 ärenden

²⁾ För VÄS 282 och 551 beräknas handläggningstid från komplett datum (utom år 2012, då de beräknades från in/uppdatum)

Källa: Årsredovisningar 2012–2013 samt rapport Handläggningstider ur Platina 2014–2017.

Kommentar till Tabell 4: Handläggningstider, median, för de fyra ärendetyperna år 2012–2017 (RB 3:55)

VÄS 282: Mediantiden för handläggning av djurstallar ligger stabilt på en kort handläggningstid, ärendeinflödet har hittills varit relativt stabilt och förutsägbart.

VÄS 525: Under 2017 ökade mediantiden påtagligt vilket sammanfaller med ett kraftigt ökat ärendeinflöde.

VÄS 551: Koncentrationen av Miljöprövningsdelegationerna skedde den 1 juni 2012. De senaste åren har mediantiden legat relativt stabilt. Viss årsvariation är påkallat av antal komplexa ärenden samt oförutsedda ändringar i bemanningen.

VÄS 555: Vid färre än tio per år redovisas inte statistik.

Infrastrukturplanering

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 34*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	0,1	0,2	0,2
Årsarbetskrafter kvinnor	1,2	1,1	0,8
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,8	0,8	0,7
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 758	1 211	1 025
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	1,1	0,8	0,7
Antal ärenden, inkomna och upprättade	30	17	19
Antal beslutade ärenden	39	15	17
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	7	2
Bidragutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Antalet ärenden har ökat sedan föregående året och året dessförinnan, men verksamhetskostnaderna har inte ökat i samma utsträckning. Det beror på att projekten har varit mindre till storlek eftersom det inte just nu pågår någon infrastrukturplanering i form av större och komplexa infrastrukturprojekt. Flera större och komplexa projekt förväntas att komma in framöver.

Samlad bedömning av resultat

Under året har länsstyrelsen haft stort fokus på den strategiska infrastrukturplaneringen genom remissvar och deltagande i aktiviteter kring den regionala planen för transportinfrastruktur (länstransportplanen) samt den nationella transportplanen. Arbetet bidrar till att mellankommunala och regionala aspekter på planering av infrastrukturåtgärder och bostadsbyggande lyfts fram. En särskilt uppmärksam insats har berört anläggningen av fyra järnvägsspår längs hela sträckan mellan Uppsala och Stockholm. Länsstyrelsen har i nära samverkan med Region Uppsala, Uppsala kommun och Knivsta kommun samt en rad andra berörda aktörer i olika forum lyft fram de samhällsekonomiska nyttor fyrspårsutbyggnaden genererar.

Länsstyrelsen har också samverkat med Länsstyrelsen i Stockholms län om riksintressepreciseringen för Arlanda flygplats. Den fysiska planeringen av infrastrukturåtgärder i länet har under året varit mer varierad och omfattat fler typer av infrastrukturåtgärder än under det föregående året. Några ärenden som kan nämnas är ett fåtal gång- och cykelvägar, samråd om vägplan för Hjulstabron, järnvägsplan för planskilda korsningar i Uppsala samt tillgänglighetsanpassning av busshållplatser.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Strategisk och fysisk planering av infrastrukturåtgärder

Under året har länsstyrelsen haft stort fokus på strategisk planering av infrastruktur. Länsstyrelsen har lämnat remissvar på en regional cykelstrategi, länstransportplanen för Uppsala län samt den nationella planen för transportinfrastruktur. Utbyggnaden av bostäder i länet är starkt kopplad till en väl fungerande infrastruktur.

Länsstyrelsernas nätverk ”Forum Hållbar samhällsplanering och byggande” har, i samverkan med Regional uppföljning och samverkan i miljömålssystemet (RUS) och Länsstyrelsernas energi och klimatsamordnare (LEKS) haft gemensamma möten om klimat- och miljöfrågor, miljöbedömning och bostadsbyggande i den nationella transportplanen.

Under året har länsstyrelsen deltagit i en åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för väg 282, sträckan från E4 till Almunge i Uppsala kommun, där det pågår planering av flera större bostadsprojekt.

Under året har länsstyrelsen deltagit i arbetet med att precisera riksintresse för kommunikationer, civilt flyg vid Arlanda flygplats, tillsammans med Länsstyrelsen i Stockholms län och Swedavia. Samarbetet har varit av betydelse för ömsesidig ökad kunskap och för samsyn i olika frågor. Trafikverkets arbete med precisering av riksintresse fortsätter även nästa år.

Länsstyrelserna i Uppsala och Stockholms län har tillsammans hållit en presentation för Trafikverket inom region Öst och Stockholm om länsstyrelsens roll i fysisk planering av infrastruktur och om hur processen kan effektiviseras. Länsstyrelsen ser att det finns en förbättringspotential inom främst samrådsprocessen.

På lokal och regional nivå är länsstyrelsens dialog med länets kommuner och Region Uppsala viktig i såväl strategiska infrastrukturfrågor som genomförande av infrastrukturåtgärder samt fysisk planering av både infrastruktur och bebyggelse. Dialogen sker i samband med ärenden, men också i Forum för fysisk planering (FFFP) där Regionen är sammankallande. Under året har forumet haft stort fokus på länstransportplanen samt hur infrastrukturåtgärder kan bidra till ett utökat bostadsbyggande.

Eldistribution

I Uppsala län är det flera pågående ärenden om nätkoncessioner för befintliga elledningar som antingen saknar giltig nätkoncession eller ska uppgraderas till en annan spänning. Länsstyrelsen har haft samråd med nätägare och besvarat remisser från beslutande myndighet, Energimarknadsinspektionen.

Hållbar samhällsplanering och boende

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 40* och 41*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	2,7	2,3	3,4
Årsarbetskrafter kvinnor	8,1	9,6	7,2
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	6,5	7,6	6,7
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	11 873	13 542	13 376
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	7,2	8,5	8,9
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 527	1 338	1 039
Antal beslutade ärenden	1 460	1 221	1 067
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	6	12
Bidragutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	335	0

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Länsstyrelsens resursinsatser inom sakområdet har under 2017 minskat något jämfört med 2016. Antalet inkommande ärenden har ökat jämfört med tidigare år. Likaså har även antalet avgjorda ärenden ökat. Det för med sig att ärendebalansen har minskat något och ärenden äldre än två år har också minskat. Den höga takten i den kommunala samhällsplaneringen har inneburit att ärendetrycket under 2017 fortsatt ligger på en hög nivå. Handläggningen har effektiviserats under året, vilket innebär att länsstyrelsen har haft möjlighet att totalt sett ändå avgöra fler ärenden.

Brukarundersökning	2017
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 411, Bidrag till ny- och ombyggnad ¹⁾	81
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 413, Bidrag till energiåtgärder ²⁾	73

¹⁾ Nöjdindex för verksamhet 411 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 3 deltagande länsstyrelser är 75.

²⁾ Nöjdindex för verksamhet 413 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 3 deltagande länsstyrelser är 71.

Kommentar till tabellen brukarundersökning

Länsstyrelsens resursinsatser inom sakområdet, bidrag och stöd, har under 2017 ökat något jämfört med de två föregående åren. Huvuddelen av arbetet bestäms av inkommande ärenden. Länsstyrelsen ligger över genomsnittet vad gäller nöjdhetsindex i brukarundersökningen, vilket bland annat beror på hög telefonnärvaro och användande av bekräftelsebrev med mera.

Samlad bedömning av resultat

Under 2017 har formerna för att hålla tidiga samråd med länets kommuner varit en prioriterad utvecklingsinsats. Länsstyrelsen bedömer att detta lett till myndigheten har verkat framåtsyftande mot uppställda nationella och regionala mål inom sakområdet genom vägledning, kunskapsförmedling och rådgivning gentemot kommuner och andra berörda aktörer. Länsstyrelsen bedömer även att viktiga insatser gjorts under året för att utveckla arbetsformer och tillämpning av berörd lagstiftning i länet. Länsstyrelsen har under 2017 arbetat ytterligare med att förkorta handlingsstiderna för överklagade av kommunernas beslut om lov, vilket resulterat i att målen i regleringsbrevet nu nås med god marginal.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Prestationer som bidragit till hållbar samhällsplanering och boende

Av plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, framgår att länsstyrelsen ska ge tillsynsvägledning till byggnadsnämnderna, genom att ge råd och stöd i nämndens tillsynsarbete. Syftet med tillsynsvägledningsarbetet är att stötta kommunerna så att deras arbete kan fungera på ett så enhetligt, effektivt och rättssäkert sätt som möjligt. Av plan- och byggförordningen framgår också att länsstyrelsen ska ha en plan för tillsynsvägledning, att planen ska omfatta en period av tre år, och ska vid behov revideras.

Under året har länsstyrelsen regelbundet anordnat möten med samhällsplanerare, planarkitekter med flera i länets kommuner i syfte att vägleda och ge råd och stöd. Mötena syftar också till att samla in information för länsstyrelsens uppföljning av tillämpning av plan- och bygglagen. Länsstyrelsen har även en intern mötesserie för överklagade av bygg-

ärenden med mera. Vid dessa möten diskuterar deltagarna tillämpningsfrågor i bygg-ärenden, genomgång av överinstansernas beslut, uppföljning av praxis och inriktningsmålen för överklagade ärenden samt uppföljning av kommunala planer som överklagats.

På de inomstatliga tvärsektoriella planberedningsmötena som länsstyrelsen kallar till varannan vecka bereder deltagarna aktuella ärenden som rör fysisk planering. På mötena deltar handläggare och chefer för exempelvis plan, bostad, miljöskydd, kulturmiljö, naturvård och andra relevanta sakområden för att verka för en effektiv och samstämmig ärendehantering.

I februari anordnade länsstyrelsen ett seminarium för länets kommuner om ekosystemtjänster i handläggning av ärenden och inom fysisk planering.

I oktober anordnade länsstyrelsen ett seminarium om miljö kvalitetsnormer för vatten i kommunal tillsyn, prövning och planering.

Länsstyrelsen deltog med elva personer vid årets Plan- och bostadsdagar i Stockholm i maj. Dagarna syftar dels till kompetensutveckling och dels till ökad samverkan mellan länsstyrelserna och Boverket. På Plan- och bostadsdagarna genomförs också en del av samordningen i länsstyrelsens uppdrag om uppföljning av tillämpningen av PBL.

Bostadsförsörjning

Länsstyrelsen samlar årligen in uppgifter från samtliga kommuner om läget på bostadsmarknaden via Boverkets bostadsmarknadsenkät. Länsstyrelsen har gjort en regional analys av kommunernas bedömningar och har återkopplat analysen till länets kommuner. Länsstyrelsen har i nämnda analys (i avsnitt sju efter regeringsbeslut N2016/07642/PBB och efter innehållet i anslagspost 4) beskrivit årets insatser för att stödja kommunerna och andra aktörer i arbetet med att underlätta inträde på bostadsmarknaden, med mera.

Länsstyrelsen genomförde under 2017 en större bostadskonferens för bostadsmarknadens aktörer i sitt uppdrag enligt bostadsförsörjningslagen (2000:1383) i syfte att uppmärksamma kommunerna på regional samordning kring boendefrågor. Konferensens huvudtema var hur betalningssvaga grupper kan ges inträde på bostadsmarknaden. Länsstyrelsen informerade särskilt om hur de nya stödformerna kan underlätta detta. Se även redovisningen under Länsstyrelseinstruktion 5 § punkt 9.

Länsstyrelsen har under året avrapporterat värdeöverföringar från länets allmännyttiga bostadsföretag (Lag 2010:879) till Boverket. Syftet är att Boverket i en nationell rapport redovisar värdeöverföringar till Regeringen.

Havsplanering

Länsstyrelsen har under året samordnat länsstyrelsens, kustkommunernas samt Region Uppsalas synpunkter på Havs- och vattenmyndighetens utkast till havsplan som presenterades i början av året. Länsstyrelsen har ordnat flera dialogmöten samt arbetat med att lämna underlagen till havsplaneringen. Se även redovisning Generationsmål för miljöarbete och miljö kvalitetsmål i avsnitt Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd.

Samarbete och nätverk

Länsstyrelsens samverkan med övriga länsstyrelser

Länsstyrelserna samarbetar inom sakområdet hållbar samhällsplanering och boende genom nätverket Forum för hållbart samhällsbyggande. Inom ramen för nätverket bidrar länsstyrelsen till länsövergripande omvärldsbevakning, samordning av statliga myndigheter samt utveckling och samordning av länsstyrelsernas uppdrag inom Hållbar samhällsplanering och boende. Nätverket är en del av länsstyrelsernas gemensamma samverkan. Länsstyrelsen har under året haft två representanter i Forum för hållbart samhällsbyggande, varav en även ingått i styrgruppen.

Nätverket Forum för hållbart samhällsbyggande har beredningsgrupper som bereder olika gemensamma frågor, remisser och regleringsbrevsuppdrag med mera. Nu aktiva beredningsgrupper är; översiktsplanering, lantmäteriärende, stöd och bidrag, bostadsförsörjningsplanering, tillsyn plan/ detaljplanefrågor, infrastrukturplanering, tillsynsvägledning enligt PBL, klimatanpassning, havsplanering samt risk och sårbarhet. Grupperna sätts samman efter behov och nya resultat och kompetens förmedlas till övriga länsstyrelser. Under 2017 har länsstyrelserna samverkat med varandra men också med ett flertal nationella verk och myndigheter kring olika uppdrag och remisser inom flera områden.

Forum för hållbart samhällsbyggande har tillsammans med Sveriges kommuner och landsting (SKL) sett över hur samverkan kan utvecklas mellan stat och kommun i samhällsbyggnadsprocesserna. Framgångsfaktorer och förslag till arbetssätt och metoder har presenterats i en särskild skrift Tidig dialog ökar bostadsbyggande – samverkan mellan kommun och länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har med flera deltagare deltagit aktivt i flera av beredningsgrupperna som ingår är kopplade till nätverket. Några exempel på sådana är de grupper som hanterar statliga stöd till byggande av hyresbostäder och bostadsförbättringar, planering av tillsynsvägledning, bostadsförsörjning, fysisk planering av infrastruktur samt översiktsplanering.

Under året har Lantmäteriet och länsstyrelserna arbetat för att modernisera sitt arbetssätt. Länsstyrelsen har bidragit med synpunkter på förslag till nytt arbetssätt, samt deltagit i den handläggartäff som hölls i december.

Länsstyrelsen medverkar även i det regionala Forum för fysisk planering och infrastrukturplanering. Forumet sammankallas av Region Uppsala och rör frågor kring bebyggelsestruktur och infrastruktur kopplat till utvecklings- och översiktsplanering i länet.

Länsstyrelsen har även en representant i den länsstyrelsegemensamma samverkansgruppen för överklagade ärenden.

GIS och planeringsunderlag

Länsstyrelsen är objektägare för länsstyrelsernas gemensamma förvaltningsobjekt Generellt Kartstöd.

Under 2017 har länsstyrelsen fortsatt arbetet med att implementera Geodatakatalogen som har lanserats externt under året. Denna katalog är en förutsättning för en bra förvaltning av geodata i enlighet med länsstyrelsernas gemensamma GIS-policy. Länsstyrelsen har under

2017 fortsatt arbetet med att implementera policyn som styr användning, produktion och förvaltning av kvalitetssäkrad geodata.

Arbete med att implementera Planeringskatalogen pågår. Syftet är att tillgängliggöra relevanta planeringsunderlag enligt plan- och bygglagen (2010:900) och miljöbalken (1998:988).

Länsstyrelsen har varit representerad i styrelsen för föreningen GIS i Uppsala län, och anordnat seminarier för att sprida kunskap om GIS och geodata.

Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelseinstruktion 5 §

9. Länsstyrelsen ska i sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses. Förordning (2017:222).

Länsstyrelsen lämnade underlag och deltog i framställningen av ett PM angående redovisning av uppdrag 13 i 2017 års regleringsbrev, Handläggning och rådgivning för att möta behovet av bostäder, genom att redogöra för länsstyrelsens arbete med bostadsförsörjning.

Länsstyrelsen samlar årligen in uppgifter från samtliga kommuner om läget på bostadsmarknaden via Boverkets bostadsmarknadsenkät. Länsstyrelsen gör en samlad regional analys av kommunernas bedömningar och återkopplar detta till länets kommuner. I den regionala analysen 2017 konstaterar länsstyrelsen att bostadsbristen fortsatt är allvarlig.

Länsstyrelsen har i ovan nämnda analys (i avsnitt sju efter regeringsbeslut N2016/07642/PBB och efter innehållet i anslagspost 4) bland annat beskrivit årets insatser i att stödja kommunerna och andra aktörer i arbetet med att underlätta inträde på bostadsmarknaden.

Under året har länsstyrelsen gjort särskilda insatser för att informera om de nya bostadsstöden, dels i samarbete med Boverket och dels i samband med kommunbesök. Vidare har länsstyrelsen fört särskilda samtal med potentiella sökanden för att beskriva stödformerna närmare.

Länsstyrelsen genomförde under 2017 en större bostadskonferens för bostadsmarknadens aktörer i sitt uppdrag enligt bostadsförsörjningslagen (2000:1383) i syfte att uppmärksamma kommunerna på vikten av regional samordning kring boendefrågor. Temat för konferensen var ” Hur kan vi tillsammans skapa ett hållbart samhällsbyggande?”. Fokus var hur betalningssvaga grupper kan ges inträde på bostadsmarknaden. Programmet innehöll föreläsningar från forskare från KTH och Uppsala universitet, presentationer från bransch- och intresseorganisationer som Sveriges Byggindustrier och Hyresgästföreningen och SKL, samt information och lägesbeskrivningar från Näringsdepartementet och länsstyrelsen. Dagen avslutades med ett panelsamtal kring huvudfrågan mellan föreläsare och företrädare för kommunernas kommunstyrelser. I anslutning fanns det möjlighet för kommunerna med flera att ställa ut planerade bostadsprojekt, önskade projekt, ledig mark med mera. Information kring nya statliga bostadsstöd för att öka bostadsbyggandet presenterades dels av länsstyrelsen och dels av statssekreterare, Alf Karlsson, Näringsdepartementet.

Konferensen var välbesökt med cirka 170 deltagare och utifrån den enkät som skickades ut efter konferensen kunde länsstyrelsen konstatera att besökarna var väldigt nöjda.

Energi och klimat

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 42*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	0,5	1,1	1,1
Årsarbetskrafter kvinnor	2,5	1,5	1,8
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,8	1,6	1,8
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 640	3 803	3 946
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	2,2	2,4	2,6
Antal ärenden, inkomna och upprättade	78	58	40
Antal beslutade ärenden	55	15	24
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	6	4	3
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	28 964	31 982

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Verksamhetsområdet domineras av kvinnor, mot slutet av året utgör kvinnor hela arbetskraften i området. Verksamhetskostnaderna har minskat för området beroende på att några projekt har avslutats. Anslaget för klimatanpassning för 2017 var i princip lika stort som året innan. Antal ärenden har ökat, främst beroende på ett ökat antal inkomna ansökningar till Klimatklivet. Att bidragsutbetalningarna i år är noll beror på att Länsstyrelsen i Örebro län har övertagit dispositionsrätten och utbetalning av bidrag från anslag 20 01 010 ap7, Klimatanpassning.

Brukarundersökning	2017
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4232, Klimatinvesteringsstöd ¹⁾	52

¹⁾ Nöjdindex för verksamhet 4232 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 10 deltagande länsstyrelser är 62.

Kommentar till tabellen brukarundersökning

En del ärenden avseende Klimatinvesteringsstöd har fördröjts och kommunikationen med bidragsansökare har stundvis varit ojämn. Nya rutiner har dock skapats både på länsstyrelsen och hos Naturvårdsverket för att förtydliga och förenkla processen för handläggare och bidragsansökare. Länsstyrelsen har även påbörjat en strategi för hur man ytterligare kan förbättra arbetet med spridning, kommunikation och handläggning av Klimatinvesteringsstödet.

Samlad bedömning av resultat

En väsentlig del av länsstyrelsens arbete inom sakområdena klimatinvesteringsstöd och minskad klimatpåverkan och energiomställning har utgjorts av regleringsbrevsuppdraget 3.16, vilket redovisas i särskild ordning till Länsstyrelsen i Dalarnas län. Se bilaga Regleringsbrev 2017, uppdrag som inte redovisas i årsredovisningen

Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelseinstruktion 5 §

8. Länsstyrelsen ska samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat. Förordning (2013:815).

Hänvisning görs till åiterrapporteringen av regleringsbrevsuppdrag 1.16, Energi och klimat, klimatanpassning och 1:10-anslaget.

Åiterrapportering regleringsbrevsuppdrag

Regleringsbrevsuppdrag 1.16

16. Länsstyrelserna ska redovisa insatser med anledning av uppgiften att samordna det regionala och lokala klimatanpassningsarbetet. Med utgångspunkt från de regionala handlingsplanerna för klimatanpassning ska det i redovisningen ingå vilka insatser som görs på länsstyrelsen och hos kommunerna i länet, vilken effekt länsstyrelsen bedömer detta får för länets anpassning till ett förändrat klimat samt hur det fortsatta arbetet ska bedrivas. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:10 Klimatanpassning under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Länsstyrelserna samordnar och driver det regionala arbetet med att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Inom uppdraget samordnar länsstyrelsen berörda aktörer, bildar nätverk och sprider kunskap om hur klimatet förändras. Syftet är att påtala behovet av att planera och se till att länets samhällsstrukturer är flexibla och robusta nog att möta de konsekvenser ett förändrat klimat för med sig.

Länsstyrelsen har under året fortsatt att utveckla arbetet inom klimatanpassning enligt den regionala handlingsplanen för klimatanpassning i Uppsala län som beslutades 2014.

Regional handlingsplan för klimatanpassning

Arbetet inom klimatanpassning drivs utifrån den Regionala handlingsplan för klimat-anpassning som länsstyrelsen tog fram under 2014 i samverkan med länets kommuner. Den regionala handlingsplanen för klimatanpassning är indelad i fem fokusområden; samhälls-byggnad, kulturmiljö, vatten, areella näringar och naturmiljö. Handlingsplanen bidrar bland annat till att lyfta klimatanpassningsfrågan i länets kommuner och är vägledande för länsstyrelsens klimatanpassningsarbete. Åtgärderna som finns i den regionala handlingsplanen är en del i arbetet med att minska framtida klimatrelaterade risker.

Länsstyrelsen har under 2017 arbetat utifrån den framtagna regionala handlingsplanens målbilder och åtgärder inom respektive område. Under början av året genomförde länsstyrelsen två utbildningar inom Greppa Näringen där klimatanpassning ingick i programmet. Utbildningarna är riktade till länets lantbrukare.

Under slutet av 2017 har länsstyrelsen gjort en revidering av de lågpunktskartor som togs fram under 2016. Det reviderade materialet har sedan skickats ut till kommunerna.

Länsstyrelsen genomför ett projekt där kulturmiljöer och risk för naturolyckor kartläggs för att i nästa steg kunna gå vidare med en prioritering av insatser. Projektet inleddes under 2016 och kommer att slutföras under 2018.

Uppföljning

Varje år genomför IVL, Svenska miljöinstitutet, en enkätundersökning rörande klimat-anpassning som utgår ifrån EU:s scoreboard. Enkätundersökningen används sedan till en ranking, men den ger också en bild av hur arbetet med klimatanpassning genomförs i kommunerna och vad de fokuserar på.

Snittpoängen för Uppsala län låg på 14,4 och sex av de åtta kommunerna i länet svarade på enkäten. Uppsala kommun kom 2017 på första plats på 33 poäng. Länsstyrelsen anser att det är bra att arbetet med klimatanpassning följs upp. Dock är det först när en extrem väderhändelse inträffar som man kan följa upp effekter av det förebyggande arbetet som sker på lång sikt.

Utifrån enkätsvaren gör länsstyrelsen bedömningen att små kommuner kan behöva mer stöd i arbetet med klimatanpassning jämfört med medelstora/stora kommuner, då arbetet med klimatanpassning på kommunal nivå har kommit längre att identifiera åtgärder kommit längre än arbetet med uppföljning.

Nationell samverkan

Varje länsstyrelse svarar för att samordna klimatanpassningsarbetet i det egna länet. För att byta erfarenheter och skapa samordningsvinster länen emellan har länsstyrelsen bildat ett nationellt nätverk för klimatanpassningssamordnare. Länsrådsgrupp 1 har det övergripande ansvaret för nätverket, genom kontakt med Forum för hållbar samhällsbyggnad.

Länsstyrelsen i Uppsala län har under 2017 varit ordförande i det länsstyrelsegemensamma nätverket för klimatanpassningssamordnare. Länsstyrelsen har planerat och genomfört de två träffar som det nationella nätverket haft, båda träffarna i Uppsala

Det nationella nätverket diskuterar gemensamma frågeställningar inom området och behovet av samverkan med sektorsmyndigheter. Nätverket lyfter också goda exempel inom olika områden för att ständigt utveckla arbetet och föra det framåt. Inom nätverket finns arbetsgrupper med olika fokusområden där länsstyrelsen främst varit drivande i kommunikationsgruppen under 2017, som under året fokuserat mycket på extern och intern kommunikation. Kommunikationsgruppen har, i samarbete med de som driver projektet om länsstyrelsernas nya externa webbplats, tagit fram gemensamma texter om klimat-anpassning samt skapat en intern samarbetsyta på SharePoint för att lättare kunna dela dokument med varandra mellan länsstyrelser.

I maj skickades remissen Vem bär ansvaret? SOU 2017:42 ut och i arbetet med att svara på remissen samverkade länsstyrelsernas klimatanpassningssamordnare initialt, för att vara tydliga med det som samstämmt ansågs om remissen. Varje län svarade sedan på remissen var för sig.

Länsstyrelsen deltar även i en ny myndighetsövergripande samverkan som länsstyrelse-representant i ett forum där de myndigheter som har, eller ska, ta fram handlingsplaner träffas och samverkar.

Intern samverkan

Klimatanpassningssamordnaren har rollen att hålla samman och driva på det interna arbetet på länsstyrelsen och det externa arbetet med aktörer inom länet rörande klimatanpassning. Under 2017 har fokus på intern samordning prioriterats för att klimatanpassning ska

integreras i redan befintliga forum som miljömålen samt klimat- och energi. Det gäller också samhällsplaneringsprocessen där klimatanpassningssamordnaren ingår i den tvärsektoriella grupp som granskar detaljplaner och översiktsplaner som inkommer till länsstyrelsen. Syftet är att skapa ett samhälle som är robust och kan hantera ett framtida förändrat klimat i ett långt tidsperspektiv. Klimatanpassning ingår kontinuerligt i arbetet med plangranskning.

Länsstyrelsen inledde hösten 2017 ett arbete med att ta fram en regional vattenförsörjningsplan för Uppsala län, ett projekt där också klimatanpassningssamordnaren ingår. Under hösten startade länsstyrelsen arbetet med en nulägesanalys och en kommunturné för att både förankra arbetet och för att samla in synpunkter.

Med medel från SMHI tog länsstyrelsen under 2017 fram ett verktyg för Klimatanpassning av regionala livsmedelsstrategier. Verktyget, i form av en handledning, kan användas av alla regionala aktörer som tar fram livsmedelsstrategier eller motsvarande. Verktyget fick ett slutgiltigt godkännande under inledningen av 2018.

Regional samverkan

I arbetet med att genomföra åtgärder och med att nå ut med kunskap samverkar länsstyrelsen regelbundet med kommunerna i den regionala klimatanpassningsgruppen. Det är även en åtgärd inom den regionala handlingsplanen. Under 2017 har den regionala klimatanpassningsgruppen träffats två gånger. Gruppen skickade ut ett nyhetsbrev med aktuell information i maj till kontakter i kommunerna.

Samverkan med kommunerna ger länet en bättre beredskap för att hantera till exempel mer intensiva skyfall och värmeböljor och länsstyrelsen arbetar för att stötta kommunerna i arbetet med klimatanpassning utifrån deras unika behov.

Den första december genomförde länsstyrelsen ett seminarium tillsammans med Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Uppsala kommun, Fyrisåns vattenförbund, Studieförbundet och Greppa näringen med rubriken Anpassa ditt lantbruk till ett förändrat klimat. Under dagen lyftes många intressanta frågeställningar utifrån lantbrukarnas perspektiv som länsstyrelsen kommer att följa upp i arbetet framöver.

I november genomförde länsstyrelsen Övning Harriet. Scenariot var konsekvenser på grund av översvämning och storm. Fem av länets åtta kommuner deltog i övningen som totalt samlade cirka 50 personer.

Klimatanpassning och sårbarhetsprocesser

Länsstyrelsen har tidigare år tagit fram en klimat- och sårbarhetsanalys och en regional klimatanpassningsplan som pekar ut vilka områden som är sårbara i länet vid ett förändrat klimat. Ovanstående analys är nu en del av risk- och sårbarhetsprocessen inom krisberedskap. Det är även en åtgärd inom den regionala handlingsplanen.

Länsstyrelsen driver krissamverkansnätverket Samverkan i C-län (C-Sam) där aktörer och representanter för bland annat kommuner och myndigheter ingår. C-Sam består av en ledningsgrupp och arbetsgrupper med olika tema utifrån deltagande aktörers behov. Från år 2015 ingår den befintliga regionala klimatanpassningsgruppen i Uppsala län i C-Sam klimatanpassning för att arbeta mer riktat med frågor som rör klimatanpassning och krisberedskap, då utmaningarna med ett förändrat klimat kräver beredskap. I och med att C-

Sam klimatanpassning ingår i länets krissamverkansnätverk bedömer länsstyrelsen att förmågan att integrera arbetet med beredskap och risk- och sårbarhetsanalyser mer med klimatanpassning höjs.

Lågpunktskartering

Länsstyrelsen har under slutet av 2017 uppdaterat den länstäckande lågpunktskarteringen med rinnvägar och distribuerat materialet till kommunerna. Syftet med projektet är att skapa ett underlag för beredskapsplanering och samhällsplanering i länets kommuner. Underlaget bidrar till att öka samhällets beredskap, minska risken för människors liv och hälsa, förhindra störningar i trafik och samhällsviktig verksamhet samt spara in stora kostnader för räddningstjänstinsatser och skador på till exempel fastigheter. Materialet är en grund som kan vidareutvecklas av respektive kommun. Det är även en åtgärd inom den regionala handlingsplanen för klimatanpassning. Lågpunktskarteringarna har även varit en del av Övning Harriet.

Pågående arbete inom översvänningsförordningen

Uppsala tätort är ett av 18 utpekade områden i Sverige med betydande översvänningsrisk och omfattas av arbetet med förordningen (2009:956) om översvänningsrisker som bygger på EU:s översvänningsdirektiv. Arbetet med översvänningsförordningen genomförs i tre steg i en återkommande cykel om sex år.

Det sista steget i genomförandet av förordningen är att fastställa riskhanteringsplaner för hantering av översvänningsriskerna vilket gjordes under 2015. Riskhanteringsplanen för Fyrisån utgår från de hot- och riskkartor som togs fram i steg två i arbetsprocessen. Riskhanteringsplanen innehåller mål och åtgärder som ska genomföras för att minska ogynnsamma konsekvenser som kan uppstå vid en översvämning.

Arbetet under 2017 har fokuserat på de åtgärder som anges i Riskhanteringsplanen. Länsstyrelsen har utifrån en av åtgärderna övat kriskommunikation i ett översvännings- och stormscenario under Övning Harriet. Några av åtgärderna för 2017 innefattar kunskaps- höjande insatser. Länsstyrelsen har också tagit fram en informationsbroschyr kopplat till ansvar, tips och råd vid översvämning som vänder sig till olika fastighetsägare. Arbetet med att kartlägga vilka ämnen som kan förväntas spridas vid en översvämning har vidareutvecklats under 2017 och en riskbedömning har gjorts för samtliga förorenade områden och deponier (riskklass 1 och 2) inom det beräknade högsta flödet för Fyrisån. Länsstyrelsen har även påbörjat kartläggningar och gjort djupare bedömningar av risker för samhällsviktig verksamhet, kulturmiljö, naturtyper och hotade arter inom översvänningshotat område. Länsstyrelsen har deltagit i fyra projektmöten inom Uppsala Vatten och Avfalls projekt om flödesmätning i Fyrisån (Islandsfallet) som en del av åtgärder i Riskhanteringsplanen.

Den 17 oktober 2017 hade länsstyrelsen ett avstämningsmöte om Riskhanteringsplanen för Fyrisån med de externa aktörerna som har åtgärder i Riskhanteringsplanen.

Inom cykel 2 av översvänningsförordningen har länsstyrelsen på begäran av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap genomfört en inventering av områden med översvänningsrisk i Uppsala län, inkluderande en redovisning av inträffade översvämningar i länet mellan 2011 och februari 2017.

Under året har länsstyrelsen deltagit i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps workshop och seminarium inom översvämningsförordningen;

- Erfarenhets- och diskussionsseminarium om översvämningsförordningens första cykel. Länsstyrelsen höll även en presentation vid tillfället. 11 april 2017.
- Workshop om översyn av områden med betydande översvämningsrisk, 5 oktober 2017.

Länsstyrelsens arbete inom översvämningsförordningen finns även beskrivet under rubriken Andra väsentliga prestationer och resultat, i kapitlet om Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar.

Ökad kunskap om klimatanpassning

Länsstyrelsen har under året föreläst vid institutionen för kulturgeografi vid Uppsala universitet och på institutionen för stad och land vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Föreläsningens syfte är att förklara vad klimatanpassning är samt beskriva länsstyrelsens planeringsprocess, i syfte att utbilda och sprida kunskap bland studenter om hur man kan arbeta med klimatanpassning i fysisk planering. Länsstyrelsen föreläser återkommande på nämnda program/institutioner.

Klimatanpassning är fortfarande ett relativt nytt område och länsstyrelsen anser att det finns behov av att sprida kunskap om vad det är och vad det handlar om. Att sprida kunskap och medverka i forskningsprojekt är av betydelse för att utveckla arbetet, öka kännedomen om klimatanpassning och i förlängningen leda till ett mer robust samhälle. Det är även en åtgärd inom den regionala handlingsplanen.

Övrigt deltagande

Klimatanpassning rör många olika områden och det är därför viktigt att delta i olika forum, konferenser och projekt för att både sprida och inhämta kunskap. Den samhällsstruktur vi har idag är skapad efter dagens klimat. När klimatet förändras innebär det nya påfrestningar på samhället och genom att inhämta ny kunskap om hur klimatet förändras kan samhället bli bättre förberett på att möta framtidens klimat.

Under år 2017 har länsstyrelsen deltagit på följande workshops och konferenser med olika fokus på klimatanpassning:

- Stormöte med C-sam, Länsstyrelsen i Uppsala läns beredskapsnätverk, 16–17 februari
- Mälarkonferensen, 7 mars, inbjudan av Länsstyrelsen i Örebro län
- Plan- och bostadsdagarna i Stockholm, 17–18 maj, inbjudan av Länsstyrelsen i Stockholms län
- Workshop om Mälaren, 22 maj, inbjudan av SMHI
- Forum för klimat och kulturarv, 3–4 maj, deltog och höll föredrag, inbjudan från Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen i Västra Götalands län
- Klimatanpassning Sverige, 7 september, inbjudan av tidningen miljöaktuellt Stockholm
- Miljöanalys i ett varmare klimat, 13 september, ett seminarium arrangerat av SLU med anledning av med deras 40-årsjubileum
- Länsstyrelsen i Uppsala läns Miljö- och klimatkonferens 21–22 september i Knivsta
- Workshop om framtagande av en handlingsplan för livsmedel i länet, 10 oktober, inbjudan av Region Uppsala och Länsstyrelsen i Uppsala län
- Skyfallseminarium, 9 november, på SMHI

- Växtodling i ett förändrat klimat, 16 november, på Kungliga skogs- och lantbruksakademin

Deltagande i ovanstående aktiviteter leder, enligt länsstyrelsens bedömning, till en större kunskap om komplexiteten som följer med klimatförändringarna. Det leder också till att länsstyrelsen i sin tur kan överföra kunskap och information till andra regionala och lokala aktörer samt inleda nya samarbeten och projekt.

Medelsanvändning anslag 1:10 Klimatanpassning

Länsstyrelsen fördelades 1 092 000 kronor att använda inom klimatanpassningsarbetet. Under året har 80 procent av medlen använts till löner, 10 procent till köp av tjänster och 10 procent till övriga kostnader.

Resultat av 2017 års arbete

Länsstyrelsen har levererat uppdaterade lågpunktskartor till länets kommuner under året. Förhoppningen är att kartorna leder till en större kunskap om risker kopplat till lågpunkter och skyfall, framförallt inom fysisk planering.

Länsstyrelsen fortsätter arbetet med att samverka med kulturmiljö och ta fram material för att sedan sprida till berörda på kommuner och internt inom länsstyrelsen. Materialet som utarbetas ska leda till en prioritering av förebyggande åtgärder på utvalda kulturmiljöer i länet. Arbetet fortsätter under 2018.

Länsstyrelsen genomförde två insatser riktat till länets lantbrukare under året (utbildning inom Greppa Näringen och en seminariedag med tema Anpassa ditt lantbruk till ett förändrat klimat). Lantbrukare en målgrupp länsstyrelsen inte riktat sig till så konkret tidigare och baserat på resultatet av dagarna kommer länsstyrelsen att göra fler insatser till målgruppen framöver.

I den utvärdering och efterföljande ranking som IVL Svenska Miljöinstitutet gör ges en bra generell överblick över hur kommunerna arbetar med klimatanpassning. Länsstyrelsen följer sedan upp denna utvärdering och genomförda åtgärder med kommunerna och pågående projekt presenteras och diskuteras. Utvärderingen är inte ett heltäckande verktyg, men det ger en grund för diskussion och gör bland annat att kommunerna kan hitta och byta erfarenheter med andra kommuner som kommit lika långt eller längre i arbetet.

Arbetet med den regionala handlingsplanen för klimatanpassning skapar en plattform för arbetet med klimatanpassning. Kunskapen om ämnet sprids därmed inom myndigheten och till länets kommuner. Det ger förutsättningar för att klimatanpassning kan integreras i andra projekt som genomförs som förut inte tagit del av vilken påverkan ett förändrat klimat kan få på olika verksamhetsområden.

Länsstyrelsens upplysning om arbetsområdet till allmänhet, kommuner och andra aktörer skapar en bredare förståelse och en medvetenhet för vilken typ av klimatanpassningsarbete som bedrivs på länsstyrelsen och vilka målbilder arbetet har. Syftet är att i förlängningen skapa ett mer robust och flexibelt samhälle som i större grad kan hantera en klimatförändring.

Kulturmiljö

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 43*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	4,1	3,2	3,0
Årsarbetskrafter kvinnor	4,4	4,7	5,4
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	5,1	5,0	5,2
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	11 543	11 578	11 251
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	7,0	7,3	7,5
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 105	1 239	1 087
Antal beslutade ärenden	1 336	1 037	1 133
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	37	76	55
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	3 443	3 487	2 862

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Länsstyrelsen har under året prioriterat att avgöra både äldre ärenden och ärenden som bedömts vara av enklare karaktär, något som också tydligt syns i statistiken. Antalet interna samråd, som i huvudsak rör översiktsplaner, detaljplaner och samråd enligt miljöbalken, uppgår till drygt 200 och har därmed ökat med cirka 40 procent jämfört med föregående år.

Brukarundersökning	2017
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 431, Fornminnen ¹⁾	42
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 432, Byggnadsminnen ²⁾	49
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 433, Kyrkliga kulturminnen ³⁾	33
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 435, Fornminnes- och kulturlandskapsvård ⁴⁾	70

¹⁾ Nöjdindex för verksamhet 431 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 19 deltagande länsstyrelser är 67.

²⁾ Nöjdindex för verksamhet 432 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 19 deltagande länsstyrelser är 66.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 433 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 20 deltagande länsstyrelser är 67.

⁴⁾ Nöjdindex för verksamhet 435 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 12 deltagande länsstyrelser är 75.

Kommentar till tabellen brukarundersökning

Nöjdindex ligger över lag på en nivå som inte är tillfredsställande, förutom för verksamhet 435.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har under året ökat produktionstakten i ärendehantering gällande kulturmiljöärenden. Enklare ärenden har också avgjorts i snabbare takt. Ärenden som i och med handläggningen genererar ny kunskap inom området har prioriterats. Länsstyrelsen har under året endast haft ett större anbudsförfarande gällande beställning av arkeologi och inga stora komplexa ärenden gällande ombyggnader av byggnadsminnen. Övriga upphandlingar har gällt ny förvaltare för kulturarvet Linnés Hammarby och inventering av kulturmiljöer längs Fyrisån. Antalet inkomna ärenden har fortsatt att öka på fornlämningsidan medan de

sjunkit på byggnadsantikvariesidan. Byggnadsantikvarier har i ökad grad kunnat delta i tidiga samråd, med gott resultat. Länet bredbandsutbyggnad har genererat en mycket stor mängd ärenden gällande ansökningar om fibergrävning intill fornlämningar. Detta har inneburit en komplex ärendehantering med återkommande avstämningar samt utarbetande av förtydligade riktlinjer. Framför allt till följd av det omfattande byggandet i länet har antalet interna samråd ökat.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen har identifierat en stor utvecklingspotential för att få till stånd en mer effektiv, rättssäker och hållbar hantering av kulturmiljöfrågorna i exploaterings-sammanhang. Det handlar till stor del om att ta fram och tillgängliggöra olika typer av regionala kunskapsunderlag. Det som upplevs som mest angeläget för att möta det framtida exploateringsstrycket är att ta fram ett digitalt undersökningsregister för Uppsala stad och kyrkorna i länet samt att upphandla en revideringsinventering av fornlämningar i Knivsta kommun. Behovet har funnits under en längre tid men arbetet med ärendehantering har prioriterats under året.

Länsstyrelsen har under året upphandlat en stadsarkeologisk undersökning i Enköping. På den yta som nu är föremål för undersökning låg tidigare Enköpings stadshotell som revs år 2010. Ytan har sedan dess varit obebyggd. Enköpings kommun har funnit det mycket angeläget att kunna bebygga denna centrala del av stads kärnan. Den arkeologiska undersökningen har påbörjats under året och resulterat i välbevarade lämningar från 1600- och 1700-talen. Huvuddelen av undersökningen som kommer att omfatta medeltida lager kommer att genomföras under 2018.

Länsstyrelsen har beslutat att resultaten av undersökningen kommer att göras begripliga och tillgängliga för alla. Information kommer att finnas på flera språk. Till nyanlända och till personer som läser svenska för invandare kommer riktade och anpassade visningar att erbjudas. Information går ut digitalt med bland annat QR-koder och Youtube som redskap.

Vid årets möten med Kulturmiljöforum (KMF) har fokus ofta varit på länsstyrelsernas roll i förhållande till centralmyndigheten Riksantikvarieämbetet. Forumet har också vid ett flertal tillfällen betonat vikten av en ökad samordning mellan länsstyrelserna. Detta har bland annat resulterat i ett förslag till ny organisationsplan där större fokus framöver kommer att läggas på tematiska grupperingar.

Vid höstens möte med Kulturmiljöforum, riktat till alla medarbetare i mellanregionen, framkom att många län hade problem med att hantera den stora inkommande mängden fiberärenden. Forumet såg till att få till stånd en gemensam syn och plan på hantering av fiberärenden, vilket konkret resulterade i att åtminstone fyra av länsstyrelserna tog ett samlat grepp gällande informationsinsatser riktade till utövare.

En stor mängd uppdaterade vård- och underhållsplaner har under perioden 2016–2017 inkommit till länsstyrelsen, och omfattar en stor del av länets kyrkobyggnader, kyrkliga inventarier och kyrkogårdar. Vård- och underhållsplanerna, som finansieras med den statliga kyrkoantikvariska ersättningen, utgör viktiga underlag såväl i arbetet med att vårda och underhålla det kyrkliga kulturarvet som i arbetet med fördelningen av ersättningen.

Återrapportering regleringsbrevsuppdrag

Regleringsbrevsuppdrag 1.17

Länsstyrelserna ska redovisa hur myndigheten, inom de olika delarna av verksamheten, verkar för att uppnå de nationella kulturmiljömålen. Länsstyrelserna ska analysera och redovisa utvecklingsmöjligheter för det tvärsaktoriella samarbetet vad gäller bl.a. värdering av kulturmiljö i olika processer och hur kulturmiljöperspektivet i miljö kvalitetsmålen omhändertas. Länsstyrelserna ska särskilt redogöra för arbetet med att överbygga eventuella konflikter mellan naturvårdsintressen och kulturmiljöintressen vid hantering av småskalig vattenverksamhet.

Länsstyrelsen samverkar internt i kulturmiljöfrågor. Till stor del i samband med beredning av yttranden över översiktsplaner, fördjupade översiktsplaner, detaljplaner och planprogram. Samverkan gäller även andra mark- och landskapspåverkande exploateringar som kraftledning, vägar, med mera. Beträffande den byggda kulturmiljön inriktar länsstyrelsen arbetet på att en mångfald av kulturmiljöer bevaras, används och utvecklas, samt att en helhetssyn på förvaltningen av landskapet medför att kulturmiljön tas tillvara i samhällsutvecklingen. Länsstyrelsen har i ökande grad medverkat till att fornlämningar kan bevaras i samband med exploateringar. Vid beställningar av arkeologiska undersökningar fokuserar länsstyrelsen fortsatt på att ställa tydliga krav på kommunikation, så att människors delaktighet och möjlighet att förstå kulturmiljön ökar.

Länsstyrelsen har under det gångna året hanterat ett flertal stora och komplexa detaljplaner. Uppsala stad har under de senaste femton-tjugo åren genomgått och genomgår fortsatt en stor omvandling, men även i andra tätorter pågår bostadsbyggande. En viktig del i detta arbete har varit att lämna synpunkter rörande riksintressena. Styrande i arbetet är utpekade värden samt hur bevarandet av dessa bidrar till en mångfald av kulturmiljöer. Länsstyrelsen har identifierat en stor och svår utmaning i att kunna frigöra tid för att komma in tidigare i processen för att på så sätt kunna arbeta mer proaktivt.

För två detaljplaner i Ulleråkersområdet söder om Uppsala har länsstyrelsen konstaterat betydande negativ påverkan på utpekade riksintressevärden. Länsstyrelsen bedömde det som viktigt i samrådskedet att kommunen använde kommunikativa åtgärder i syfte att mildra de negativa konsekvenserna på de kulturhistoriska sammanhangen och strukturerna, bland annat genom att öka läsbarhet och förståelse. Länsstyrelsen gav också exempel på hur digitala och andra former av media kunde användas för att stödja kommunens egen vision om en modern stad på historisk mark. Kommunen svarade med att initiera ett arbete med ett kvalitetsprogram som med ett helhetsperspektiv utgår från befintliga värden. Den platsutveckling som föreslås innefattar bland annat samverkan med historiker för framtagande av historiskt arkiv, ett bokprojekt, digitala kommunikationsmedel, skyltning, kulturella vandringar mm. Den offentliga konst som tillkommer i området ska utgå ifrån bland annat platsens historia.

Länsstyrelsen arbetat med att fördela landsbygdsprogrammets medel till kulturhistoriska miljöer. En särskild satsning har gjorts för att uppmuntra sökanden som vill utveckla hembygdsgrändar.

Länsstyrelsen, har i friluftslivsuppdraget och i uppdraget Grön infrastruktur, arbetat för att säkerställa att kulturmiljövärdena blir en integrerad och synlig del av dessa satsningar.

Det tvärssektoriella arbetet med att hantera träd och alléer i anslutning till byggnadsminnen och vägar har länsstyrelsen arbetat med kontinuerligt och informellt, vilket lett till ömsesidigt kunskapsutbyte inom länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har påbörjat ett internt arbete med att ta fram nya rutiner för hantering av samrådsärenden. Det handlar om en gemensam strategi med syfte att lägga ett större ansvar på verksamhetsutövare. Detta har inneburit att ta fram ett antal gemensamma standardtexter som sedan ska läggas upp på länsstyrelsens webbplats. Förfarandet förväntas förenkla och förtydliga för sökanden om regler och ansvar.

Inom länsstyrelsens interna vattengrupp diskuteras aktuella ärenden ur olika sakområdens infallsvinklar för att i tidig samverkan som möjligt samordna insatser och överbygga eventuella konflikter mellan natur- och kulturmiljöintressen. Länsstyrelsen arbetar också för en fortsatt kunskapsuppbyggnad vad gäller kulturmiljövården längs åar och vattendrag. Under året upphandlade länsstyrelsen en inventering av vattenanknutna kulturmiljöer längs delar av Fyrisån och Björklingeån. Arbetet finansieras av bidrag från Havs- och vattenmyndigheten (1:11-medel). Val av vattendrag har en direkt koppling till de åtgärder som har definierats som mest angelägna utifrån exempelvis miljö kvalitetsnormer. Som ett resultat av årets inventeringar har nu länsstyrelsen ett uppdaterat kunskapsunderlag om kulturmiljöer för de vattendrag där åtgärder planeras. Länsstyrelsen har därmed bättre förutsättningar att hantera kommande arbeten med fiskevårdande åtgärder inom det aktuella området.

Länsstyrelsen har under året fört diskussioner, vid ett internt seminarium med redovisning av lagstiftningar och diskussioner om bl.a. värderings- och prioriteringsfrågor, inför en förmodat stor kommande mängd ärenden gällande fiskevårdande insatser. Länsstyrelsen har under året även deltagit på ett nationellt seminarium om dammar och kraftverk och på ett seminarium om hotade industrimiljöer. Gemensamt för dessa seminarier är att de handlat om att hitta konstruktiva sektorsövergripande sätt att hantera och väga olika intressen mot varandra.

Regleringsbrevsuppdrag 1.18

Länsstyrelserna ska redovisa hur myndigheten strategiskt verkar för att uppnå de nationella kulturmiljömålen i samverkan med lokala och regionala aktörer samt nationella myndigheter. Samspelet och dialogen avseende kommunala och regionala kulturmiljöunderlag, handlingsplaner och strategier, inklusive de regionala kulturplanerna och de regionala utvecklingsstrategierna, ska särskilt belysas.

Arbetet med länets byggnadsminnen har präglats av tidiga konstruktiva samråd. Många av länets byggnadsminnen har under året ansökt om att få genomföra åtgärder som kräver länsstyrelsens tillståndsprövning. Länsstyrelsen har kunnat bevilja flertalet av tillståndsansökningarna, till stor del beroende på att länsstyrelsen lyckats genomföra tidiga samråd. Av de aktuella dispensärendena utmärker sig särskilt Wiks slott, Lövestabruk, Örbyhus och Ekolsunds vårdshus. I tillståndprocessen har länsstyrelsen säkerställt att byggnadsmiljöerna både bevarar sina särskilda värden och fortsatt kan användas på sätt som främjar tillgänglighet av en mångfald kulturmiljöer.

En betydande del av de kulturmiljövårdande insatserna där länsstyrelsen har beviljat bidragsmedel avser vård av bebyggelse. Länsstyrelsen har i detta arbete strävat efter att fördela medel till en mångfald av kulturmiljöer i enlighet med de nationella kulturmiljömålen. Att medel beviljats för vård av byggnader i bruksmiljöerna är inte något nytt men å

andra sidan utgör bruken mycket goda exempel på helhetsmiljöer som belyser en mångfald av kulturhistoriska berättelser och som ger viktiga perspektiv på klass och jämlikhet. Insatser har exempelvis gjorts i Karlholmsbruk, Lövestabruk och Österbybruk. Under året har länsstyrelsen arbetat för att lämna bidrag till ett brett utbud av kulturmiljöer både på landsbygd och i stadsmiljö. Även moderna kulturmiljöer är företrädna. Årets insatser gäller bland annat flera gårdsmiljöer på landsbygden, men även flerfamiljshus i stadsmiljö. Flera av de projekt som har tilldelats medel vid årets fördelning gäller kulturmiljöer som är tillgängliga för allmänheten. Hit hör förutom bruksmiljöerna även Salnecke slott. Länsstyrelsen har även stöttat ett projekt att ta fram kunskapsunderlag om olika bebyggelsemiljöer som eventuellt kan komma ifråga för byggnadsminnesförklaring.

Länsstyrelsen deltagande i Regionala samrådsgruppen för det kyrkliga kulturarvet innebär bland annat samverkan kring ökad förståelse för och kunskaps spridning om det kyrkliga kulturarvet. En av gruppens viktigaste uppgifter är att samråda kring användningen och fördelningen av den kyrkoantikvariska ersättningen. Länsstyrelsen har i yttrande till Uppsala stift lämnat synpunkter på årets ansökningar om kyrkoantikvarisk ersättning. Totalt bedömdes 193 ansökningar. Länsstyrelsen har därutöver lämnat synpunkter på remisser om indikatorer för den kyrkoantikvariska ersättningen samt vägledning för solenergi i skyddade kyrkomiljöer.

Länets församlingar arbetar aktivt med tillgänglighetsfrågor i sina kyrkor och därigenom blir länsstyrelsen involverad. Detta arbetet har exempelvis inneburit att bygga ny ramp på kyrkogård i Enköpings pastorat för att göra kyrkomiljön mer tillgänglig för rörelsehindrade. Församlingarna har också gjort insatser för att tillgodose förändrade krav på tillgänglighet för konfirmandgrupper och kyrkkaffe.

Länsstyrelserna strävar hela tiden efter att arbetet med kyrkor och byggnadsminnen ska präglas av delaktighet och ett mångfaldhetsperspektiv. Det innebär att länsstyrelsen lämnat bidrag för kommunikation om den byggda kulturmiljön samt att länsstyrelsen tillstyrkt kyrkoantikvarisk ersättning för projekt som rör länets kyrkliga kulturmiljöer, till exempel framtagande av informationsmaterial för Vittinge kyrka samt projekteringar för tillgänglighetsåtgärder i Börje och Jumkils kyrkor.

Tillgänglighetsperspektivet präglar också den bidragsgivning som rör fornlämnings- och kulturmiljöer. Detta har under året bland annat lett till särskilda tillgänglighetssatsningar vid både Lingnåre kulturresevat och vid åsen intill Fyrisån (Lena-Ekeby), i samverkan med Upplandsstiftelsen.

Länsstyrelsen stödjer och samråder med länets kommuner på regelbundna möten, särskilt återkommande är diskussioner om hur fornlämningsfrågor ska lösas.

Länsstyrelsen har anordnat ett informationsmöte för handläggare på kommunerna i länet med syfte att lyfta kulturmiljö som resurs. Målsättningen är också att informera om kulturmiljölagen i relation till plan och bygglagen och beskriva situationen för länets fornvård. Vid mötet informerade länsstyrelsen om att ett kunskapsunderlag som berör tätortsnära kulturmiljöer snart kommer att finnas tillgängligt på länsstyrelsens webbplats. Inom ramen för projektet tätortsnära natur- och kulturmiljöer har länsstyrelsen tagit fram en strategi för det fortsatta arbetet med forn- och kulturlämningar i och i närheten av länets städer. Strategin kommer att ha relevans för de nationella kulturmiljömålen beträffande

aspekter som att en mångfald av kulturmiljöer bevaras och att tillgänglighet till kulturmiljöer ökar. I och med att bevarade kulturmiljöer i tätortsnära lägen kräver kommunikation för komma allmänheten till del, bedömer vi även att delaktigheten ökar. Strategin kommer att färdigställas och användas från 2018.

Arbetet med att utveckla området kring Gamla Uppsala har en tydlig koppling till besöksnäringen och har fortskridit under året. Länsstyrelsen har inledningsvis deltagit i bildandet av en förvaltningsgrupp bestående av Statens Fastighetsverk, Upplandsmuseet, Trafikverket, Uppsala kommun och Svenska kyrkan. Förvaltningsgruppen har enats om ett nytt skyltsystem i hela området och skyltar kommer att placeras ut under 2018. Gruppen har även tagit fram en kommunikationsplan med ett innehåll som avspeglar den nya kunskap som finns om Gamla Uppsala efter de omfattande arkeologiska undersökningarna som skett med anledning av tunnelbygget och senare års forskningsundersökningar. Planer finns för en ombyggnad av entrén till området och själva ombyggnaden är tänkt att genomföras under 2018. I planerna ingår också att den gamla banvallen ska omvandlas till ett kommunalt rekreationsstråk som tillgängliggör visuell upplevelse av det stora området.

Länsstyrelsen har begärt att de arkeologiska aktörerna under året ska redovisa ny särskilt betydelsefull kunskap från senare års utgrävningar, enligt länsstyrelsens arkeologiska handlingsprogram. Dessa redovisningar utgör tillägg till handlingsprogrammets olika kunskapsunderlag och är avgörande för att handlingsprogrammet ska kunna uppdateras och fortsatt utgöra ett levande styrdokument.

Riksintressebeskrivningar för Håbo och Knivsta kommuner har uppdaterats, och föreslagna förändringar har kommunicerats med respektive kommun. Länsstyrelsen räknar med att Riksantikvarieämbetet beslutar om de nya texterna under 2018. Arbetet med att uppdatera riksintressebeskrivningar för Enköpings kommun pågår och beräknas slutföras under år 2018. Uppdaterade riksintressebeskrivningar utgör bland annat ett viktigt kommunalt underlag i arbeten med översiktsplaner.

Många fornlämningar skadas fortfarande till följd av skogsbruket, trots att skogsnäringen idag har en uttalad ambition att skador på fornlämningar inte ska uppstå. Den 3–5 oktober arrangerade Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och länsstyrelsen en konferens som syftade till att belysa skogens komplexa fornlämningsmiljöer och lyfta varsamhets- och bevarandefrågor.

Den 13–15 september var länsstyrelsen värd för ett möte för kulturreservatshandläggare från hela landet samt representanter från Riksantikvarieämbetet. De årligen återkommande mötena är en viktig plattform för dialog och diskussion om förvaltning och upphandling. Vid mötet besökte deltagarna bland annat länets två kulturreservat Linnés Hammarby och Lingnåre. En viktig diskussion vid mötet rörde förutsättningarna för bildandet av nya kulturreservat.

Region Uppsala har under året arbetat med framtagande av ny regional kulturplan för 2019–2022. Kulturplanen är inte antagen än. Länsstyrelsen har i mindre utsträckning deltagit i arbetet men ser redan nu att planen kommer att ha potential att i samverkan lyfta viktiga delar av kommande års arbete med kulturmiljöer och besöksnäring. Den inriktning som beskrivs för ett utvecklat kulturarvsarbete ser ut att väl harmonisera med flera av länsstyrelsens mål på området.

Tabell 4.1: Kulturmiljö (Regleringsbrevsbilaga)

Länsfakta kulturmiljö	2017-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	20 018	19 901	19 715
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturmiljölagen	69	69	69
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturmiljölagen	126	126	126
Riksintresseområden för kulturmiljövården, antal	66	66	66
Riksintresseområden för kulturmiljövården, yta (ha)	1 100	1 100	1 100
Kulturresevat, antal	2	2	2
Kulturresevat, yta (ha)	68	68	68
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	100	100	100

Källa: Fornlämningar – Fornminnesinformationssystemet (FMIS) (www.fmis.raa.se), Byggnadsminnen – Länsstyrelsens förteckning över länets byggnadsminnen, Kyrkobyggnader – Länsstyrelsens förteckning över länets kyrkobyggnader, Riksintresseområden – Länsstyrelsens GIS-skikt, Riksintressen kulturmiljövård, Kulturresevat – Länsstyrelsens GIS-skikt, Kulturresevat, Andel kommuner med kulturmiljöprogram – Miljömålsportalen, indikator "Planering kulturmiljö"

Kommentar till Tabell 4.1: Kulturmiljö (Regleringsbrevsbilaga)

Länsstyrelsen ser under året återigen en ökning av antalet registrerade fornlämningar. Ökningen är resultatet av genomförda arkeologiska inventeringar, utredningar och förundersökningar i samband med planerade exploateringar, framför allt kopplade till bostadsbyggande. Inga nya byggnadsminnen har beslutats under året. Den översyn och uppdatering av riksintresseområden som pågått under året har inte resulterat i att antalet riksintresseområden eller deras ytor har förändrats. Diskussion förs gällande Strömsbergs bruk, som ett möjligt framtida kulturresevat, men inga beslut har fattats i frågan. Länsstyrelsen har uppmärksammat att de kommunala kulturmiljöprogrammen över lag behöver uppdateras, och ett stödande arbete i den riktningen kommer att inledas under 2018.

Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö (Regleringsbrevsbilaga)

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2017	2016	2015
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	3 443	3 487	2 862
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	7 825	6 702	6 892

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, Riksantikvarieämbetets handläggarssystem KÄLLA

Kommentar till Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö (Regleringsbrevsbilaga)

Utbetalningar av bidrag för kulturmiljö har i sedvanlig ordning fördelats mellan projekt för kulturlandskapsvård, kulturresevat, byggnadsvård samt olika former av angelägna kunskapsunderlag. Länsstyrelsen tilldelades extra bidragsmedel gällande särskilda arkeologiska insatser i samband med grävarbeten i den fornlämningsrika Vendeltrakten, samt för fortsatta insatser på gråstensmuren i Örbyhus.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 45*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	6,7	4,6	6,3
Årsarbetskrafter kvinnor	5,9	9,5	9,3
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	7,6	8,9	9,7
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	17 199	17 825	18 765
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	10,5	11,2	12,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	202	219	181
Antal beslutade ärenden	176	178	144
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	11	5	2
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	18	0	0

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Länsstyrelsen organiserar arbetet med skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och klimatanpassning på enheten för samhällsskydd och beredskap. Enheten har under året nyrekryterat medarbetare. Länsstyrelsen har betalat ut bidrag till fastighetsägare inom den inre beredskapzonen för Forsmarks kärnkraftsanläggning. Fastighetsägarna har upplåtit sin mark för larmaggregat och får därmed en så kallad intrångsersättning för en femårsperiod. Ärenden som är äldre än två år är bland annat ärenden med kopplingar till fleråriga projekt som avslutas vid utgången av året.

Samlad bedömning av resultat

Bedömning av arbetet inom områdena skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och klimatanpassning är att de syften och de mål för årets tillsynsarbete, uppföljningar av kommunernas och Region Uppsalas krisberedskap och övningsverksamhet är uppfyllda.

Då huvuddelen av arbetet sker genom långsiktiga projekt, utvecklingsarbeten och regeringsuppdrag har länsstyrelsen vidtagit ett antal åtgärder för att vidareutveckla förmågan att kunna hantera samhällsstörningar och beakta totalförsvarets krav i verksamheten. Länsstyrelsen bedömer att det sammanlagda arbetet inom områdena har höjt länets samlade förmåga att hantera samhällsstörningar. Länsstyrelsen har börjat planera för att kunna fortsätta att bedriva verksamhet så långt som möjligt även under höjd beredskap och som ett led i det arbetet har även det förebyggande och hanterande säkerhetsskyddsarbetet kommit igång.

Länsstyrelsen har under 2017 inlett arbetet med att ta fram en vägledning för hur länsstyrelserna ska förhålla sig till och utföra sina uppgifter inom det regionala områdesansvaret.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Krissamverkan i Uppsala län, C-Sam

I länet utgör krissamverkansnätverket, C-Sam, det forum som används för att vidmakthålla och utveckla den samlade förmågan att genom gemensam inriktning och samordning kunna

möta samhällsstörningar oavsett dess art och ursprung. Så har varit fallet sedan Estonia-olyckan 1994 och ambitionen är att arbetet skall fortsätta under liknande former även i framtiden med en inriktning anpassad till samtidens behov.

Den finns på en övergripande nivå som på en operativ nivå. Krissamverkansrådet är det övergripande organet som har en strategiskt inriktande uppgift och C-Sam arbetar handgripligen med frågor som rör krissamverkan. Länsstyrelsen sammanhåller och administrerar verksamheten inom C-Sam och det löpande arbetet leds av en ledningsgrupp som styr arbetet i nätverken och arbetsgrupperna.

Under 2017 har tonvikten för det övergripande arbetet legat på att konkretisera målsättningarna för åren 2017–2020 samt utveckling av de riktlinjer för samverkan, som på en övergripande nivå styr arbetet inom C-Sam såväl före, under och efter en samhällsstörning. Arbetet med riktlinjerna kommer att slutföras under 2018. Samverkanstrukturen och riktlinjerna för samverkan har funnits på agendan vid årets samtliga ledningsgruppsmöten.

Samlad bedömning

Att hantera samhällsstörningar är sällan en angelägenhet för endast en aktör utan samverkan krävs mellan aktörer för att skapa en gemensam inriktning av resurser och samordning av insatser. Den synen utgör grunden för C-Sams existens och aktörernas bidrag till arbetet. Länsstyrelsen bedömer att årets verksamhet sammantaget har bidragit till att förmågan till inriktning och samordning genom samverkan har vidmakthållits. I några avseenden har förmågan sannolikt även höjts men mer påtaglig höjning av den aktörsgemensamma förmågan förväntas först kunna ses som effekt under 2018 och 2019.

Myndighetens krisberedskapsorganisation

Vid aktivering av länsstyrelsens krisstab omfattas de flesta av medarbetarna på länsstyrelsen. Utbildningar och övningar för medarbetarna är genomförda enligt plan. Länsstyrelsen har frivillig personal ur frivilligorganisationer placerad i krisberedskapsorganisationen enligt särskilt avtal och under året har länsstyrelsen även samarbetat med ett frivilligt försvarsförbund i syfte att stötta inför totalförsvarsövning Aurora 17. Det finns också en överenskommelse där länsstyrelsen formaliserat samarbetet med utpekade organisationer som bistår myndigheten med presumtiva räddningsledare vid en kärnteknisk olycka. Länsstyrelsen har inlett ett internt arbete med syfte att ytterligare stärka länsstyrelsens förmåga kopplat till samhällsstörningar. Arbetet sker etappvis där 2017 ägnats åt en översyn av organisationen. Det är ett arbete som kommer fortsätta 2018 och då följs den av utveckling av metoder, teknik, utbildningar och övningar.

Samlad bedömning

Översynen av länsstyrelsens krisberedskapsorganisation pågår och organisationens sammantagna förmåga att hantera en samhällsstörning bedömer länsstyrelsen vara oförändrad under året. Men länsstyrelsen bedömer också att en god grund för det arbete som är planerat till 2018 är lagd. Sammantaget förväntas arbetet leda till en i flera avseenden höjd förmåga att hantera samhällsstörningar oavsett natur, orsak eller ursprung.

Regionalt krissamverkansråd

Krissamverkansrådet består av 20 chefer för aktörer i länet som ansvarar för samhällsviktiga verksamheter. Det är en strategisk funktion för information, samråd, samverkan och samordning inom området krisberedskap, skydd mot olyckor och civilt försvar. Vid mötena

under året fick deltagarna bland annat information om informationssäkerhet, kommande totalförsvarsplanering och vattentillgång för produktion av dricksvatten.

Årlig krisberedskaps- och totalförsvarskonferens

En gång om året erbjuds förtroendevalda kommun- och landstingspolitiker och riksdagsledamöter från länet att delta i en krisberedskaps- och totalförsvarskonferens som anordnas av länsstyrelsen. Syftet med konferensen är att ge en aktuell orientering i frågor som rör säkerhet, krishantering, krisberedskap och civilt försvar på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Konferensen är en etablerad tradition i länet och bidrar till en samsyn och nätverksbyggande, vilket ger förutsättningar för stärkt beredskap. Bland annat bjöd årets upplaga av konferensen på föreläsningar om vilka förutsättningar som finns i Sverige för krisberedskap och totalförsvar, påverkan och påverkansoperationer, Uppsalapolisens arbete med brottsförebyggande arbete och om hur Stockholms läns landsting agerade den 7 april.

Samlad bedömning

Länsstyrelsens bedömning av konferenserna är att de bidrar till en samsyn kring aktuella frågor inom krisberedskap och totalförsvarsarbetet i och med att den riktar sig till den målgrupp som inte vanligtvis finns representerad i de forum som bedrivs inom ramen för C-Sam.

Samarbete över länsgränser

Länsstyrelsen ingår i ett länsövergripande samarbete med länsstyrelserna i Stockholm, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands, Värmlands, Örebro och Västmanlands län kallat ÖSAM. Samarbetet leds länsgemensamt av en ledningsgrupp bestående av länens försvars-/beredskapsdirektörer. Det gemensamma arbetet syftar till att minska sårbarheten och höja krishanteringsförmågan i de aktuella länen. Arbetet har under året resulterat i att länen tillsammans kunnat utgöra en samtalspart gentemot centrala myndigheter i aktuella frågor. Vid stormötet i oktober bytte länsstyrelserna erfarenheter med varandra om diverse händelser som hanterats under året och från Försvarsmaktsövningen Aurora 17.

Samlad bedömning

Det länsövergripande samarbetet inom ÖSAM har under året bidragit till att nätverket gemensamt, med en enad röst, kunnat lämna synpunkter till bland annat SOGO (Arbetet i samverkansområdet Geografiskt områdesansvar) och yttranden i länsstyrelseinterna underlag.

Uppföljning av kommunernas och regionens beredskap

Länsstyrelsen följer årligen upp kommunernas och Region Uppsalas arbete med krisberedskap och de uppgifter som de har enligt lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

Bestämmelserna i LEH syftar till att kommuner och landsting ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. De ska också därigenom uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar. Utöver detta följer länsstyrelsen även upp arbetet som beskrivs i Överenskommelse om kommunernas krisberedskap (ÖK), mellan Sveriges kommuner och landsting (SKL), och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Överenskommelsen preciserar lagkraven och reglerar kommunens ersättning för uppgifterna i LEH.

Syftet med länsstyrelsens årliga uppföljning är att stimulera aktörerna i arbetet med att utveckla krisberedskapen samt stötta kommunerna och regionen inför planering av krisberedskapsarbetet i länet. De slutsatser som dras från uppföljningarna utgör även viktiga ingångsvärden till hur statens stöd till kommunerna kan utvecklas. Besöken bidrar också till ökad kunskap och ett värdefullt erfarenhetsutbyte mellan länsstyrelsen, kommunerna och Region Uppsala.

Samlad bedömning

Utifrån besöken och inlämnade uppgifter bedömer länsstyrelsen att kommunerna uppfyller de krav som anges i LEH och ÖK. Länsstyrelsen har också gjort en mer detaljerad bedömning, Regleringsbrevsuppdrag 21, som är redovisad till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap den 30 oktober 2017. Fokus för årets uppföljningar var att granska hur kommunerna använt de statliga medlen för att utföra uppgifterna enligt LEH och ÖK.

Tabell. Länsstyrelsens bedömning av kommunernas ekonomiska redovisning

Kommun	Länsstyrelsens bedömning av kommunernas ekonomiska redovisning
Enköping	Godkänd
Håbo	Godkänd
Uppsala	Bedömning ej klar
Knivsta	Godkänd
Heby	Godkänd
Östhammar	Godkänd
Tierp	Godkänd
Älvkarleby	Godkänd

Länsstyrelsens bedömning utifrån uppföljning av utbetalade medel för 2016 års arbete med uppgifter enligt lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap och Överenskommelse om kommunernas krisberedskap mellan Sveriges kommuner och landsting och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Två av kommunerna har, efter kompletteringar, fått godkänt efter den 30 oktober.

Utveckling av civilt försvar

Länsstyrelsen etablerade under 2017 ett nationellt nätverk för handläggare inom civilt försvar (CF). Länsstyrelsen har tidigare bedrivit motsvarande verksamhet inom ramen för arbetsgrupp Civilt försvar inom Samverkansområde Geografiskt områdesansvar (SOGO). CF-nätverket har träffats fyra gånger. Länsstyrelsen har deltagit vid samtliga tillfällen.

Länsstyrelsen har även deltagit i en samordningsgrupp mellan CF-nätverket och Försvarsdirektörsnätverket. Samordningsgruppen har under 2017 producerat ett förslag till länsstyrelsegemensam inriktning för arbetet med civilt försvar.

Under året har länsstyrelsen deltagit i övning ASSÖ, arméns stabs- och sambandsövning, tillsammans med Militärregion Mitt. Länsstyrelsen har även deltagit i planeringen och i genomförandet av Försvarsmaktsövning Aurora 17. Under övningen aktiverade också länsstyrelsen en mindre stab med beredskap för skarpa händelser i länet. Efter övningen gjorde länsstyrelsen en utvärdering där det framkom ett antal lärdomar, bland annat att dagliga samverkanskonferenser bidrog till att skapa och sprida en samlad regional lägesbild. Denna frekventa samverkan bidrog till att såväl länsstyrelsen som övriga berörda aktörer kunde agera samstämmt inför och under övningsmomenten i länet.

Länsstyrelserna som hör till Militärregion Mitt (MR M) har påbörjat en regional försvarsplanering tillsammans med den regionala staben, som fungerar som en länk mellan Försvarsmakten och civilsamhället.

Berörda länsstyrelser har tillsammans med regional stab inom (MR M) genomfört tre möten under året och bland annat avhandlat frågor kring övningsplanering, kommande totalförsvars dagar och regional grundsyn. Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med en regional grundsyn som beräknas vara klart under våren 2018.

Länsstyrelsen i Uppsala har ett flertal gånger under året föreläst på Försvarshögskolan, på olika kurser, vilket bidragit till ökad kunskap om länsstyrelsernas ansvarsområde inom krisberedskapen och civilt försvar.

Länsstyrelsen har även medverkat som föreläsare vid seminarium om befolkningskydd vid Mötesplats Samhällssäkerhet.

Länsstyrelsen har stärkt sin roll som högsta civila totalförsvarsmyndighet i länet. Ett antal aktiviteter är genomförda för att nå målet. Bland annat har länsstyrelsen etablerat en kontaktgrupp för statliga myndigheter inom området. Syftet med gruppen är att underlätta informationsutbyte, skapa kontakter och samverka kring gemensamma frågor mellan länets myndigheter i samband med den återupptagna planeringen för totalförsvaret. Kontaktgruppen är ett komplement till såväl befintlig krissamverkan i länet som befintligt nationellt arbete med totalförsvaret inom respektive myndighets sektors- och verksamhetsområde. Länsstyrelsen har även initierat en liknande kontaktgrupp för näringslivets representanter.

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med den egna personalplaneringen och har tillsatt en arbetsgrupp som gör en översyn över de olika ansvarsområden som länsstyrelsen måste kunna bemanna under höjd beredskap. Under 2018 kommer länsstyrelsen att krigsplacera personalen.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen har utvecklat verksamhetsområdet civilt försvar i linje med länsstyrelsens verksamhetsplan och ambition. Länsstyrelsen bedömer således att årets arbete med att konkretisera arbetet, utveckla och bredda kontaktytorna för civilt försvar och den övningsverksamhet som man har bedrivit och deltagit i sammantaget har bidragit till att stärka rollen som högsta civila totalförsvarsmyndighet i länet.

Säkerhetsskyddsarbete

Länsstyrelsen har under året vidtagit förebyggande och operativa säkerhetsskyddsåtgärder i enlighet med myndighetsledningens inriktning. Länsstyrelsen har löpande bevakat omvärlden inom sakområdet och stöttat verksamheten med kunskap och lägesanalyser.

Övrigt arbete som länsstyrelsen genomfört inom området säkerhetsskydd:

- Länsstyrelsen har rapporterat in myndighetens säkerhetsanalys enligt framställan från Säkerhetspolisen
- Länsstyrelsen har deltagit i Säkerhetspolisens länsstyrelsedagar
- Länsstyrelsen har förberett rapportering enligt 2017 års regleringsbrev, uppdrag 3.18
- Länsstyrelsen har arrangerat ett regionalt möte och bedrivit utbildning inom sakområdet
- Länsstyrelsen har kompetensutvecklat personal inom sakområdet

Pågående utvecklingsarbete

Utvecklingsprojekten har syftet att utveckla samordning och stöd av krisberedskapen regionalt och lokalt i länet. Målet är att inom ramen för befintliga överenskommelser och etablerade nätverk utveckla dialogen med länets krisberedskapsaktörer för att koordinera resursanvändningen och genomföra förstärkningsinsatser för att uppnå en förmåga inom krisberedskapen.

Nedan återfinns resultaten från några av de projekt som länsstyrelsen har arbetat med:

Lågpunktskartering

Länsstyrelsen har uppdaterat den länstäckande lågpunktskarteringen med rinnvägar och distribuerat materialet till kommunerna. Syftet med projektet är att skapa ett underlag för beredskapsplanering och samhällsplanering i länets kommuner. Underlaget bidrar till att öka samhällets beredskap, minska risken för människors liv och hälsa, förhindra störningar i trafik och samhällsviktig verksamhet samt spara in stora kostnader för räddningstjänstinsatser och skador på till exempel fastigheter. Materialet är en grund som kan vidareutvecklas av respektive kommun. Det är även en åtgärd inom den regionala handlingsplanen för klimatanpassning. Lågpunktskarteringarna har även varit en del av Övning Harriet.

Utveckling av Risk-och sårbarhetsanalyser, RSA, och kontinuitetshantering

Länsstyrelsen har under året initierat och samordnar en arbetsgrupp för risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) inom det regionala krissamverkansnätverket C-sam. Arbetet kommer att fortsätta även under 2018. Syftet är att utbyta erfarenheter av metoder för arbetet och förväntas resultera i ökad kunskap och en mer likartad metod för RSA-arbetet hos deltagarna. På sikt kommer resultatet att underlätta aggregering av kommunernas analyser till den regionala risk- och sårbarhetsanalysen. Arbetsgruppen har haft möte vid tre tillfällen. Utöver den särskilda arbetsgruppen för RSA har nätverket C-Sam LEH (samverkan och ledning) haft möten under mars, juni och i oktober, där man bland annat har planerat aktiviteter inför krisberedskapsveckan och diskuterat erfarenheter från årets övningar.

Länsstyrelsen har även påbörjat ett internt arbete med att definiera och utveckla en intern process för RSA-arbetet. Detta för att involvera fler medarbetare på olika enheter i arbetet och för att förankra Risk- och sårbarhetsanalyser i organisationen. Den 6 november godkände ledningsgruppen på myndigheten förslaget. En dialog kommer att föras med enhetschefer och handläggare på de olika enheterna om bland annat risker, sårbarheter och beroenden inom deras verksamhetsområden.

I syfte att utveckla RSA-arbetet har länsstyrelsen även involverat länsstyrelsens pågående projektet med Regional vattenförsörjningsplan i det arbetet, via regelbundna möten med den interna arbetsgruppen för projektet samt via separata möten med projektledaren. Samarbetet ger möjlighet att beakta risk- och sårbarhetsperspektivet i vattenförsörjningsplanen samt synliggör resultat i Risk- och sårbarhetsanalysen som underlag för frågor med bäring på dricksvattenförsörjningen. Samarbetet bidrar även till ökad kännedom om Risk- och sårbarhetsanalysen på länsstyrelsen.

Utvecklingsprojekt Sociala risker

Länsstyrelsen har haft tre heldagsmöten med den länsgrupp som myndigheten sammankallar inom Social oro/sociala risker och Samverkan kommun-polis. Länsstyrelsen har även anordnat ett kunskapsseminarium med den nationella samordnaren för våldsbejakande

extremism. För samma målgrupp höll länsstyrelsen också ett möte där ett par kommuner redovisade sina arbetssätt för att uppnå en systematik i hanteringen av sociala risker och social oro.

Arbetet med översvämningsförordningen kopplat till krisberedskap

Uppsala tätort är ett av 18 utpekade områden i Sverige med betydande översvämningsrisk och omfattas av arbetet med förordningen (2009:956) om översvämningsrisker som bygger på EU:s översvämningsdirektiv. Arbetet med översvämningsförordningen genomförs i tre steg i en återkommande cykel om sex år.

Det sista steget i genomförandet av förordningen är att fastställa riskhanteringsplaner för hantering av översvämningsriskerna, vilket länsstyrelsen gjorde under 2015. Riskhanteringsplanen för Fyrisån utgår från de hot- och riskkartor som togs fram i steg två i arbetsprocessen. Riskhanteringsplanen innehåller mål och åtgärder som ska genomföras för att minska ogynnsamma konsekvenser som kan uppstå vid en översvämning.

Länsstyrelsens arbete under 2017 har fokuserat på de åtgärder som anges i Riskhanteringsplanen. Länsstyrelsen har utifrån en av åtgärderna övat kriskommunikation i ett översvämnings- och stormscenario under Övning Harriet. Några av åtgärderna för 2017 innefattar kunskapshöjande insatser. Länsstyrelsen har tagit fram en informationsbroschyr kopplat till ansvar, tips och råd vid översvämning som vänder sig till olika fastighetsägare. Arbetet med att kartlägga vilka ämnen som kan förväntas spridas vid en översvämning har vidareutvecklats under 2017 och länsstyrelsen har gjort en riskbedömning för samtliga förorenade områden och deponier (riskklass 1 och 2) inom det beräknade högsta flödet för Fyrisån. Länsstyrelsen har även påbörjat kartläggningar och djupare bedömningar av risker för samhällsviktig verksamhet, kulturmiljö, naturtyper och hotade arter inom översvämningshotat område. Länsstyrelsen har även deltagit i fyra projektmöten inom Uppsala Vatten och Avfalls projekt om flödesmätning i Fyrisån (Islandsfallet) som en del av åtgärder i Riskhanteringsplanen.

Länsstyrelsen har haft ett avstämningsmöte om Riskhanteringsplanen för Fyrisån med de externa aktörer som har åtgärder i Riskhanteringsplanen, den 17 oktober 2017.

Inom cykel 2 av översvämningsförordningen har länsstyrelsen, på begäran av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, genomfört en inventering av områden med översvämningsrisk i Uppsala län, inkluderande en redovisning av inträffade översvämningsfall i länet mellan 2011 och februari 2017.

Under året har länsstyrelsen deltagit aktivt i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps workshop och seminarium inom översvämningsförordningen;

- Erfarenhets- och diskussionsseminarium om översvämningsförordningens första cykel. Länsstyrelsen höll även en presentation vid tillfället. 11 april 2017.
- Workshop om översyn av områden med betydande översvämningsrisk, 5 oktober 2017.

Länsstyrelsens arbete med översvämningsförordningen finns även beskrivet under rapporteringen av Regleringsbrevsuppdrag 1.16 under rubriken Energi och klimat.

Kärnenergiberedskap

I början på året deltog länsstyrelsen i aktörsgemensamt CBRNE-möte i Stockholm och delade i ett föredrag sina erfarenheter inom området sett ur ett kärnkraftläns perspektiv.

CBRNE är den engelska förkortningen för kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära och explosiva ämnen.

Länsstyrelsen har liksom tidigare deltagit i arbetet kopplat till Handlingsplan för radiologiska och nukleära olyckor, HPRN. Medverkan har omfattat deltagande i projekt, styrgruppsmöten och årliga arbetsgruppsmöten.

Under hösten deltog länsstyrelsen i det första mötet i en seminarieriserie om kärnvapen arrangerad av den nationella expertgruppen för sanering (NESA). Seminariererien kommer att fortsätta 2018 och länsstyrelsens intresse rör möjliga konsekvenser om något land använder kärnvapen och, ännu viktigare, vilka sårbarhetsreducerande åtgärder som kan vidtas i förväg.

Länsstyrelsen har deltagit i alla delar av översynen om beredskapszoner enligt regeringsuppdrag M2015/03597/Ke. Uppdraget rapporterades 1 november 2017 till Miljö- och energidepartementet.

Länsstyrelsen har under året prioriterat medverkan i Lokala säkerhetsnämndens möten i Östhammars och Tierps kommuner och deltagit i tre av fem möten varav två var öppna för allmänheten.

Länsstyrelsen har också under året deltagit i en arbetsgrupp för framtagande av fyra kortfilmer om joniserande strålning, kärnenergiberedskap och hantering av olyckor med radioaktiva ämnen. Filmerna görs av produktionsbolaget Houdini på uppdrag av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Övriga deltagare i arbetsgruppen kommer från Strålsäkerhetsmyndigheten, Jordbruksverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Mötena har hållits hos produktionsbolaget 2 dagar i månaden under året. Filmerna ska vara klara årsskiftet 2018/2019 och bedöms bidra till länsstyrelsens arbete med en god kärnenergiberedskap genom att de kan användas som informationsmaterial till berörda parter inom kärnenergiberedskapen.

Samlad bedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att de syften och mål som myndigheten ställde upp inför verksamhetsåret har uppfyllts samt att verksamheten sammantaget har höjt länets samlade förmåga att hantera en kärnteknisk olycka. Länsstyrelsen bedömer även att samarbetsklimatet aktörer emellan är gott i länet och att det finns en bra grund inför kommande kalenderår och för det fortsatta arbetet.

Utvecklingsarbete inom kärnenergiberedskapen inom ramen för C-Sam

Under året har arbetsgruppen inom C-Sam kärnenergiberedskap genomfört två möten i syfte att inrikta och samordna aktörer som har en roll vid en kärnteknisk beredskaps- eller larmnivå vid Forsmarks kärnkraftverk.

Som ett led i att utveckla länets samlade krisberedskapsförmåga har C-Sam arbetsgrupp kärnenergiberedskap anordnat en regional samverkansövning. Övningen genomfördes som en kunskapshöjande aktivitet med fokus på genomförandet av en storskalig utrymning. Övningen syftade till att sprida kunskap om befintligt beredskapsarrangemang och aktörers roller, ansvar och mandat vid en utrymningssituation. Övningen har bidragit till att identifiera flera utvecklingsområden.

Jämställdhetsintegrering

Länsstyrelsen i Uppsala län har under året arbetat med jämställdhetsperspektivet inom övningsverksamheten genom att ha handläggare i jämställdhet och mäns våld mot kvinnor med i planering och genomförande av övning SANEX och övning Harriet.

För att samhällsskyddet, beredskapen och krishanteringens ska kunna ge fullgott stöd till alla individer i Uppsala län så behöver betydelser av genus införlivas inom varje aspekt som genomförs under krishanteringsinsatsen. Viss del av övningsscenariot under övning Harriet planerades därav utifrån vikten av att ta hänsyn till genus, jämställdhet och potentiellt extra sårbarhetsfaktorer och livssituationer.

Kriskommunikation inom ramen för C-sam

Under året har arbetsgruppen inom C-Sam Info träffats fyra gånger. Träffarna har fungerat som ett forum för erfarenhetsutbyte men även att öka deltagarnas kunskaper i relaterade ämnen, med gott resultat. Ämnen som har behandlats under året är bland annat bakterieutbrottet i Enköpings kommun, Försvarsmaktens övning Aurora 2017, krisberedskapsveckan, förslaget på nya dragningar av beredskapszonerna kring Forsmarks kärnkraftverk samt implementering av gemensamma grunder för samverkan och ledning. Exempel på övriga aktiviteter; ett studiebesök på Akademiska sjukhusets ledningsplats, deltagande i regionala övningar samt diskussioner med och föreläsning av Sveriges Radios trafikredaktion.

Länsstyrelsen bedömning är att de regionala övningar som genomförs är av stor betydelse för ökad kunskap och förmåga inom kommunikationsområdet, tillika arbetsgruppen C-sam Info som helhet. Övning Harriet har till exempel varit av stor betydelse för länets förmåga till samordnad kriskommunikation.

Signalskydd

Länsstyrelsens signalskyddsarbete har under året upprätthållit myndighetens förmåga att sända och motta information via kryptografiska funktioner:

- Länsstyrelsen har genomfört organisatoriska anpassningar som främjar ett effektivt arbetssätt för förvaltning av signalskyddet.
- Länsstyrelsen har genomfört kontroller och uppföljningar enligt kontrollplan.
- Länsstyrelsen har uppdaterat signalskyddsinstruktioner och rutiner.
- Länsstyrelsen har deltagit på det årliga Regionala signalskyddsmötet.

Skyddsobjekt

Länsstyrelsen är en beslutande myndighet för inkommande ansökningar för skyddsobjekt och har under året handlagt dessa ärenden löpande.

Utbildning och övning

Länsstyrelsen har under året utbildat egen personal och andra aktörer inom området krisberedskap i länet. Länsstyrelsen har genomfört följande regionala utbildningar 2017:

- WIS 3.0-utbildning med hjälp av utbildare från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- Tematräff för räddningsledare/saneringsledare/stabschefer/informationschefer.
- Stabs och ledningsmetodik.
- Utbildning och övning för krisledningsnämnder.

Länsstyrelsen har även deltagit i planering och genomförande av funktionsutbildning för indikeringsledare och indikeringsamordnare vid kärnkraftlänen. Utbildningen genomfördes 12–13 september 2017 i Kalmar.

Länsstyrelsen har under året även genomfört fem övningar inom krisberedskap och mer specifikt inom områdena kärnenergiberedskap och utveckling av regional samverkan och ledning:

- Övning SANEX genomfördes i april i syfte att pröva ändamålsenligheten i länsstyrelsens plan för sanering efter en kärnteknisk olycka. Förmågor som har övats är information och kommunikation, livsmedelsförsörjning, lantbruk och djurhållning och sanering.
- Utrymningsövning GRÄSÖ genomfördes i maj i syfte att sprida kunskap om befintligt beredskapsarrangemang samt aktörers roller, ansvar och mandat vid en utrymnings-situation.
- Övning HARRIET genomfördes i november i syfte att skapa underlag för vidare-utveckling av konceptet för inriktnings och samordningsfunktion. Vidare syftade övningen till att förstärka förmågan till aktörsvisa och samlade lägesbilder, samordnad kriskommunikation samt nyttjandet av lågpunktskartor.
- Övning LEO genomfördes i november i syfte att pröva länsstyrelsens larm- och uppstartsrutiner för egen stabspersonal. Övningen genomfördes i samband med att Forsmarks kraftverk genomförde sin årliga blockövning med samma namn.
- Övning KKÖ17 genomfördes i november tillsammans med Länsstyrelsen i Kalmar län och övriga aktörer som deltog under denna övning. Övning KKÖ17 är Länsstyrelsen i Kalmar läns återkommande kärnkraftsövning som syftar till att pröva samtliga aktörers planverk i samband med en kärnteknisk olycka.

Länsstyrelsen deltog som observatör i övning LogC/Främre Ledning 2017 i Halland. Övningen var ett samarrangemang mellan Ringhals AB och Länsstyrelsen i Hallands län med målsättningen att uppnå en grundläggande förmåga att verka inom valda operativa funktioner på LogC/Främre ledning i samverkan med berörda aktörer.

Länsstyrelsen påbörjade under året planeringen av kärnenergiberedskapsövning C-Eagle 2019 med en behovsanalys i länet och på nationell nivå med Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Övningen finns omnämnd i MSB:s övningskalender.

Samlad bedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att de syften och mål som sattes för årets övningsverksamhet har uppfyllts samt att verksamheten sammantaget har höjt länets samlade förmåga att hantera en samhällsstörning. Vidare bedömer länsstyrelsen att samarbetsklimatet emellan i länets aktörer är god och att det finns en bra och stabil grund inför kommande kalenderår för det fortsatta arbetet.

Tillsyn av kommunal räddningstjänst enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, (LSO)

Länsstyrelsens uppdrag är att bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen som framgår av tillsyn av kommunal räddningstjänst enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Länsstyrelsen har under året genomfört tillsyn enligt plan.

Tillsyn har genomförts hos Uppsala brandförsvaret, Räddningstjänsten Enköping/Håbo, Enköpings kommun, Håbo kommun och Räddningstjänsten Sala/Heby. Tillsynsbesöket hos Räddningstjänsten Sala/Heby genomfördes i samverkan med Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Tillsynen har omfattat de preciserade skyldigheterna som återfinns i LSO.

Årsuppföljning LSO

Årligen utför länsstyrelsen tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap en uppföljning i enkätform av länets kommuners arbete kopplat till lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Inkomna svar granskas och jämförs med svar från tidigare år och vid avvikelser kontaktar länsstyrelsen kommunen för att identifiera orsaken till avvikelserna. De granskade och i förekommande fall korrigerade svaren vidarebefordrar länsstyrelsen till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen bedömer att länets kommuner, i de delar som årets tillsynsaktiviteter omfattat, i huvudsak uppfyller lagens krav. Dock finns det i en del kommuner ett fortsatt behov av att säkerställa att information från kommunerna om nya objekt för brandskyddskontroll delges räddningstjänsten.

Skogsbrandflyg

Länsstyrelsen har avtal med Frivilliga flygkåren för skogsbrandsbevakning med flyg. Rätten att besluta när bevakning ska genomföras har länsstyrelsen delegerat till brandchefen vid Uppsala brandförsvaret. För att bevakningen ska vara så effektiv och ändamålsenlig som möjlig är även rätten att göra avsteg från de uppsatta kriterierna delegerad.

Som stöd för verksamheten har länsstyrelsen tagit fram en plan för skogsbrandsbevakning med flyg och instruktion för bevakningens genomförande. För ärendehantering och kommunikation med skogsbrandflyget har länsstyrelsen tecknat avtal med SOS Alarm AB. Länsstyrelsen tillhandahåller Rakelterminaler för skogsbrandflygets kommunikation med SOS Alarm och i förekommande fall för samverkan med kommunal räddningstjänst.

Under sommaren har Frivilliga flygkåren genomfört 46 bevakningsflygningar, med resultatet att två bränder upptäcktes och identifierades och kommunal räddningstjänst larmades.

Inför och efter avslutad flygsäsong genomför länsstyrelsen möten med berörda aktörer för att ta till vara erfarenheter, goda och dåliga, från året som gått.

Eldningsförbud

Under sommaren har länsstyrelsen beslutat om eldningsförbud utomhus i länet vid två tillfällen, första tillfället var 26–30 maj och det andra tillfället var 14 juli–8 augusti. Länsstyrelsen beslutar om eldningsförbud utifrån framtagna riktlinjer och i samråd med länets räddningstjänster.

Stängsling av övergivna gruvhål

Länsstyrelsen har enligt Kungl. Maj:ts beslut 13 januari 1956 ett ansvar utreda och vid behov besluta om stängsling av övergivna gruvhål, Polismyndigheten har också ett ansvar i

hanteringen av övergivna gruvhål. För att få till stånd en gemensam hantering av dessa frågor kommer ett första möte att hållas i början på 2018.

Beslut om farlig verksamhet enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor
Länsstyrelsen har beslutat att den verksamhet som drivs av Wibax AB i Skutskärs hamn ska omfattas av kraven enligt 2 kap. 4 § lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsen har beslutat att den verksamhet som drivs av Tierps fjärrvärme AB i Tierps tätort ej längre omfattas kraven enligt 2 kap. 4 § lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

Återrapportering regleringsbrevsuppdrag

Regleringsbrevsuppdrag 1.20

Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder de har vidtagit för att:

utveckla och stärka tillsynen över kommunerna enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, samt

utveckla arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser så att analyserna i större utsträckning kan utgöra underlag för beslut om åtgärder inom länsstyrelsernas olika verksamheter.

Länsstyrelserna ska också redovisa resultatet av detta arbete.

Detta uppdrag redovisas även till myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Utveckling av tillsyn enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)

För att stärka och utveckla förmågan att utföra tillsyn deltar länsstyrelsen i nätverket ÖSAM-LSO. Nätverket består av handläggare för LSO-frågor vid länsstyrelserna i Gotlands, Stockholms, Södermanlands, Värmlands, Västmanlands, Uppsala, Örebro och Östergötlands län. Nätverket har regelbundna sammankomster för att utbyta erfarenheter inom tillsynsområdet. Nätverket tar även fram metodstöd med tips och frågor kopplat till olika delar inom tillsynsområdet. Vidare deltar länsstyrelsen i de två årliga LSO-konferenser som anordnas av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Sammantaget anser länsstyrelsen att kommunerna i huvudsak uppfyller lagens krav på likvärdigt och tillfredsställande skydd mot olyckor. Länsstyrelsen i Uppsala län har valt att göra årliga tillsynsbesök hos kommunerna. De täta tillsynsbesöken innebär att länsstyrelsen har en god bild över kommunernas arbete enligt LSO. Utöver detta genomför länsstyrelsen granskning av den årliga uppföljning som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap genomför av kommunernas arbete enligt LSO. Årets resultat och uppgifter jämförs med de resultat och uppgifter som lämnats vid tidigare års uppföljningar. Vid behov av förtydligande eller rättelse kontaktar länsstyrelsen kommunerna för kompletteringar.

Utveckling av intern process för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)

Arbetet med att utveckla RSA-processen har pågått under det gångna året, med målsättning att involvera fler delar av länsstyrelsen. Den 6 november 2017 presenterades ett förslag till process för länsstyrelsens ledningsgrupp. Förslaget godkändes och innebär att regelbundna möten om RSA kommer att hållas med enhetschefer och handläggare, för att diskutera risker, sårbarheter och beroenden inom de olika verksamhetsområdena. Process-utvecklingen kommer även att fortgå under 2018.

Den nya processen bidrar till att öka kvaliteten och spårbarheten i arbetet samt skapar bättre förutsättningar för att omhänderta den sammanställda analysens resultat på länsstyrelsen.

Processen syftar dels till att säkerställa att ett risk- och sårbarhetsperspektiv beaktas i länsstyrelsens pågående arbete och dels till att de analyser som redan genomförs på olika håll inom länsstyrelsen kan sammanfattas i den regionala risk- och sårbarhetsanalysen. Det nya arbetssättet som processen föreslår bidrar till att risk- och sårbarhetsanalysen blir bättre förankrad på hela myndigheten. Risk- och sårbarhetsarbetet har dessutom utökats till att beakta höjd beredskap och civilt försvar, vilket även detta bidragit till ett bredare deltagande i arbetet.

Resultatet av processutvecklingen förväntas bidra till att risk- och sårbarhetsanalysen i större utsträckning kan användas som ett styrande dokument för inriktning av länsstyrelsens verksamhet och för beslut, vilka är de huvudsakliga målen med arbetet.

Regleringsbrevsuppdrag 1.21, st. 1

Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet med att utveckla krisberedskapen regionalt och lokalt fortskrider och vilka resultat som har uppnåtts. Länsstyrelserna ska särskilt beskriva vilka åtgärder som vidtagits för att stödja, samordna och följa upp kommunernas arbete med krisberedskap.

Åtgärder som vidtagits för att stödja, samordna och följa upp kommunernas arbete med krisberedskap

Utbildning och övning

Länsstyrelsen har arrangerat ett antal utbildningar och övningar för de krisberedskapsaktörer som finns i länet. Exempel på utbildningar som är genomförda är utbildning i stabs- och ledningsmetodik, krisberedskap för krisledningsnämnder och utbildning i webbaserat informationssystem, WIS. Länsstyrelsen har genomfört övningar inom områdena kärnenergiberedskap och utveckling av regional samverkan och ledning för länets aktörer.

Årliga besök hos kommunerna och Region Uppsala

Länsstyrelsen genomför årligen uppföljningsbesök hos länets samtliga kommuner och regionen.

Under 2017 genomfördes uppföljningsbesök hos samtliga åtta kommuner och Region Uppsala. Dessa uppföljningsbesök genomförs inom ramen för kommunöverenskommelsen och lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Förutom uppföljningen av risk- och sårbarhetsanalyser och styrdokumentet stöttar även länsstyrelsen de behov kommunerna har som framkommer vid besöket.

Krissamverkan i Uppsala län, C-Sam

Länsstyrelsen är sammankallande till det beslutande organet i C-sam, ledningsgruppen, och de olika arbetsgrupperna där alla kommunerna, Region Uppsala, Försvarsmakten, Polismyndigheten, Säpo och räddningstjänsterna finns representerade. Varje år arrangeras ett antal träffar inom C-Sam med fokus på erfarenhetsutbyte, kunskapshöjande aktiviteter och planering för gemensamma utbildningar och övningar.

Stöd till kommunerna

Genom krissamverkansnätverket stöttar länsstyrelsen kommunerna i deras arbete med risk- och sårbarhetsanalyser, styrdokument och vid behov andra insatser, såsom utbildningar och övningar. Vid behov arrangeras enskilda kommunträffar oftast med beredskapssamordnaren (eller motsvarande) på kommunen.

Veckovisa samverkanskonferenser

Krissamverkansnätverket, C-Sam, utgör första kontakten vid händelser. Kontakterna upprätthålls genom att länsstyrelsen bjuder in aktörerna till en samverkanskonferens varje vecka.

Säkerhetsskyddssamverkan

Länsstyrelsen har under hösten 2017 bjudit in aktörer i länet till att delta i säkerhetsskyddssamverkan, för att uppnå regional samordning inom säkerhetsskyddsområdet. Behovet är uttalat från flera aktörer och är av betydelse för fortsatt samverkan och planering.

Resultat som har uppnåtts och hur länsstyrelsens arbete med att utveckla krisberedskapen regionalt och lokalt fortskrider

Utveckling av krisberedskapen regionalt

Länsstyrelsen har inom ramen för det regionala samarbetet C-Sam fortsatt att arbeta i samverkan med aktörer i länet för och med implementering av de förhållningssätt som anges i Gemensamma grunder för samverkan och ledning.

En målbild är formulerad för år 2020, ur vilken årsvisa delmål har definierats. Även om arbetet mot målet för 2020 fortfarande pågår så har det arbete som genomförts hittills höjt den samlade förmågan hos aktörer i länet att kunna hantera en samhällsstörning. En förväntan är att det fortsatta arbetet steg för steg kommer att höja den samlade förmågan ytterligare.

Utbildningar och övningar

Länsstyrelsen har genomfört, deltagit i och planerat ett flertal utbildningar, övningar och insatser för ökad kunskap riktade mot dels personal i egen organisation men även mot samverkande aktörer i länet.

Den samlade bedömningen av uppnått resultat kan sammanfattas i vidmakthållande och utveckling av kunskaper och färdigheter hos enskilda befattningshavare, utveckling av såväl enskilda aktörers förmåga som den samlade förmågan att kunna svara mot en samhällsstörning, oavsett dess art eller ursprung.

Kärnenergiberedskap

Inom kärnenergiberedskapsområdet finns en lång tradition av samverkan mellan länsstyrelsen och aktörer i länet, men även mellan kärnkraftslänen. En samverkan som under de senaste två åren särskilt har adresserat, men inte begränsats till, frågor om tidiga skyddsåtgärder så som utrymning av områden nära kärnkraftverket i Forsmark om en olycka skulle inträffa. Under 2017 delades fortsatt ny utrustning för inomhusvarning ut till fastighetsägare inom den inre beredskapszonen runt kärnkraftverket i Forsmark. De senaste två åren har länsstyrelsen även deltagit i regeringsuppdrag (M2015/03597/Ke) om översyn av beredskapszoner som leds av Strålsäkerhetsmyndigheten.

Sammantaget har arbetet resulterat i att aktörerna i länet idag står bättre rustade att värna om samhällets skyddsvärden om en kärnkraftsolycka skulle drabba länet, än vad som var fallet för två år sedan. Det finns idag en bättre beredskap att kunna genomföra tidiga skyddsåtgärder, det finns en ökad förståelse hos länets aktörer om de långsiktiga konsekvenserna efter en kärnkraftsolycka och förutsättningarna för att allmänheten i den inre beredskapszonen ska nås av larm vid en olycka har förbättrats ytterligare.

Årlig krisberedskaps- och totalförsvarkonferens

En gång om året erbjuds länets förtroendevalda politiker att delta på en stor krisberedskapskonferens som anordnas av länsstyrelsen.

Syftet med konferensen är att ge en aktuell orientering i frågor som rör säkerhet, krishantering och krisberedskap på lokal, regional, nationell och internationell nivå.

Konferensen är en etablerad tradition i länet som bidrar till samsyn och nätverksbyggande, vilket stärker länets beredskap.

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 5*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	20,4	22,1	22,4
Årsarbetskrafter kvinnor	25,6	23,7	22,9
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	27,8	28,9	28,4
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	59 575	58 778	51 533
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	36,2	36,9	34,1
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 804	1 713	1 777
Antal beslutade ärenden	1 859	1 495	1 750
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	129	197	182
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	5 979	6 808	6 081

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Länsstyrelsen har under året särskilt prioriterat att avgöra gamla ärenden, vilket bland annat syns i minskningen av ärenden äldre än två år.

Brukarundersökning	2017
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 511, Skydd av områden och arter ¹⁾	44
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 525, Samråd enligt 12 kap. 6 § Miljöbalken ²⁾	54
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 55111, Tillståndsprövningar vid miljöprövningsdelegation ³⁾	45

¹⁾ Nöjdindex för verksamhet 511 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 19 deltagande länsstyrelser är 60.

²⁾ Nöjdindex för verksamhet 525 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 18 deltagande länsstyrelser är 65.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 55111 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2017. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 9 deltagande länsstyrelser är 51.

Kommentar till tabellen brukarundersökning

Resultatet från brukarundersökningen inom områdena 511, 525 respektive 55111 visar att Länsstyrelsen ligger under genomsnitt för deltagande länsstyrelser avseende nöjdindex. Länsstyrelsen har efter att resultaten från brukarundersökningen redovisades arbetat aktivt med att identifiera riktade åtgärder inom respektive verksamhetsområde för att förbättra framtida resultat och därigenom ge brukare en ökad service.

Samlad bedömning av resultat

Naturvårdsarbetet har under året uppgått till cirka 30 årsarbetskrafter, vilket är något högre än föregående år. Naturvårdsarbetet vid länsstyrelsen har under året omfattat huvudsakligen områdesskydd, förvaltning av skyddade områden och hotade arter, vilt- och rovdjursförvaltning, vattenförvaltning enligt EU:s ramdirektiv för vatten, regional miljöövervakning samt samordning av miljömålsarbetet inom myndigheten.

Mest personalresurser i naturvårdsarbetet lades, i likhet med tidigare år, inom områdesskydd och förvaltningen av länets skyddade natur. Detta följer de nationella satsningarna inom dessa områden. Länsstyrelsen har inom naturvårdsarbetet under året prioriterat arbetet med områdesskydd och, i syfte att minska ärendebalanserna, slutföra ärenden om naturreservat. Länsstyrelsen har i övrigt inom naturvårdsområdet prioriterat verksamheter som förvaltning av skyddade områden och hotade arter samt arbetet med att sammanställa ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen.

Miljö- och hälsoskyddsarbetet vid länsstyrelsen utgörs i huvudsakligen av ärendehandläggning enligt miljöbalken. Övriga delar utgörs av arbete med statligt finansierade åtgärder för förorenade områden och tillsynsvägledning. Värt att nämna är också länsstyrelsens tvärsektorieella miljö- och hälsoskyddsarbete, inte minst i ärenden om detaljplaner, som inte syns i ovanstående ärendestatistik.

Miljö- och hälsoskyddsarbetet har i volym, cirka 16,8 årsarbetskrafter, ökat med nära en årsarbetskraft jämfört med år 2016. Ökningen har företrädevis skett inom vattenverksamhet och Seveso. Under året har antalet inkomna prövnings- och tillsynsärenden enligt miljöbalken ökat med 15 procent respektive 30 procent jämfört med år 2016. Ökningen avspeglar i all väsentlighet den starka exploateringsutveckling som länet genomgår.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Miljöprövningsdelegationen

De tolv miljöprövningsdelegationerna har under 2017 fortsatt det samverkansarbete som inleddes 2012 i samband med koncentrationen av miljöprövningsdelegationerna till tolv länsstyrelser. Under året har delegationerna haft två nätverksträffar för samtliga ordförande och sakkunniga. Fokus på träffarna har varit kompetensutveckling, diskussioner om arbetsätt och sakfrågor i syfte att minska skillnaderna och hitta goda exempel samt diskussioner om miljökvalitetsnormer för vatten.

Delegationerna har även samverkat i organisationens samverkansgrupp som består av företrädare för varje miljöprövningsdelegation. Samverkansgruppen har bland annat fortsatt arbetet med beslutsstöd och gjort en översyn av befintliga beslutsstöd samt fört diskussioner om samverkan och samsyn kring statistik, handläggningstider, branschspecifika frågor och handläggningsformer.

Tillsyn enligt miljöbalken

Länsstyrelsens tillsyn och prövning enligt miljöbalken är samlad organisatoriskt vilket ger ett visst utrymme i att fördela resurser för att omhänderta inkommande ärenden. Länsstyrelsen håller regelbundna interna arbetsgruppsmöten för tillsyn och prövning inom områdena natur, vattenverksamhet, förorenad mark och miljöfarlig verksamhet. Mötena

syftar till att skapa en arena för erfarenhetsutbyte mellan handläggarna, att lyfta bedömningsfrågor i ärenden och till att ge tid för fördjupade diskussioner i aktuella frågor.

Länsstyrelsens tillsyn inom miljöbalkens olika områden är till stora delar händelsestyrd genom inkommande miljörapporter, anmälnings- och klagomålsärenden med mera. Tillgänglig tid för egeninitierad tillsyn påverkas av antalet inkommande ärenden.

Länsstyrelsens använder sig av Miljösamverkan Sveriges metodstöd för behovsutredning i miljöbalkstillsynen. Verksamheten och resurstilldelning hanteras i en samlad verksamhets- och tillsynsplan. Mål och aktiviteter finns framtagna för respektive tillsynsområde. Den egeninitierade tillsynen utgår från miljökvalitetsmålen och från tidigare erfarenheter av verksamheternas egenkontroll kopplat till risk för påverkan på människors hälsa och miljön. Länsstyrelsen har under året deltagit i Miljösamverkan Sveriges tillsynsprojekt för grön tillsyn. Länsstyrelsen granskade uppföljning av meddelade biotopskyddsdispenser i det projektet. Resultatet från granskningen visade att i nära hälften av ärendena hittade länsstyrelsen avvikelser från villkor i dispensen som medför fortsatta tillsynsåtgärder. Länsstyrelsen har tillsyn över elva miljöfarliga verksamheter. De flesta av dessa är stora anläggningar som var för sig är unika vilket gör att tillsynsmetodiken anpassas utifrån respektive anläggnings behov. I samband med egeninitierade inspektioner, eller andra tillsynsbesök av större vikt, är normen tvåmansinspektioner. Arbets sättet bedöms leda att tillsynen får en högre kvalitet, större genomslagskraft samt att handläggarna lär av varandra.

Länsstyrelsen har i tillsynen arbetat med att genom beslut, rådgivning och information förmedla kunskap om gällande bestämmelser inom miljöområdet. Länsstyrelsen bedömer att den tillsyn som länsstyrelsen bedrivit under året bidragit till att miljöbalkens målsättningar vad gäller lagefterlevnad och syften i stort tillgodoses. Verksamhetsutövarna följer dock inte alltid gällande regelverk varför länsstyrelsen i ett antal fall meddelat förelägganden och underrättat åklagarmyndigheten om överträdelser mot miljöbalkens bestämmelser.

Tillsynsvägledning

Länsstyrelsen träffar länets kommunala miljöchefer vid två tillfällen per år, så också 2017. Träffarnas syfte är samsyn om länsstyrelsens tillsynsvägledningsplan och att ge vägledning om övergripande frågor som rör miljötillsynen. Länsstyrelsen har under året särskilt lyft frågan om regional miljösamverkan. Samtliga kommuner i länet har tagit ett inriktningsbeslut till att, tillsammans med länsstyrelsen, från och med 2018 driva ett treårigt regionalt miljösamverkansprojekt.

Under 2017 har länsstyrelsen bjudit in till handläggarträffar och genomfört andra vägledande insatser inom följande tillsynsområden:

- Förorenade områden: Länsstyrelsen har gemensamt med övriga län runt Mälaren samt Gotland och Dalarna, tagit fram ett koncept för gemensam tillsynsvägledning. Syftet är att öka antalet privatfinansierade åtgärder i regionen med fokus på prioriterade objekt genom att likrikta, effektivisera och utveckla arbetet med tillsynsvägledning. De gemensamma tillsynsvägledande aktiviteterna är strukturerade i en treårscykel som följer efterbehandlingsprocessen.
- Under 2017 genomförde länsstyrelsen den så kallade Mälarlänsutbildningen för miljöinspektörer som arbetar med frågor inom förorenade områden. Utbildningen pågår i två dagar och tar upp aktuella frågeställningar med fokus på tillsyn.

- Länsstyrelsen arrangerade under året en välbesökt temadag om PFAS, med flera av landets främsta experter som föredragande, med resultatet att kommunerna nu mer aktivt bedriver tillsyn vad gäller PFAS. Därutöver arrangerade länsstyrelsen även en handläggartäff där aktuella frågeställningar i länet diskuterades i ämnet.
- Enskilda avlopp/MKN: Länsstyrelsen arrangerade under året en handläggartäff små avlopp med tema markbaserad rening och myndighetsutövning samt en seminariedag om ”MKN-vatten i tillsyn, prövning och planering”. Seminariets syfte var att knyta ihop frågeställningar kopplat till miljö kvalitetsnormer för vatten och den samverkan och verktyg kommunerna kan använda sig av.
- Hälsoskyddstillsyn: Länsstyrelserna arrangerade under året en workshop tillsammans med Socialstyrelsen om yrkesmässig hygienisk verksamhet.
- Länsstyrelsen arrangerade under året en handläggartäff kring strandskyddtillsyn. Syftet var att dela erfarenheter om tillsynsinsatser för att effektivisera tillsynen.
- Miljöbrottsamverkan: I syfte att stärka samverkan kring miljöbrott arrangerade länsstyrelsen 2017 en gemensam dag för polis, åklagare och miljöinspektörer i länet.

Länsstyrelsen har därutöver i tillsynsvägledning och övrig vägledning inom miljöbalken haft kontakt med enskilda handläggare på kommunerna via telefon, e-post och/eller möten.

Miljösamverkan Sverige

Länsstyrelsen bidrar med en styrelsemedlem till projektet Miljösamverkan Sverige. Vidare har länsstyrelsen under året deltagit i följande projektarbeten i regi av Miljösamverkan Sverige:

- En säkrare Sevesotillsyn. Projektet syftar till att utveckla tillsynen inom området.
- Tillsynsprojekt – Stärkt Grön tillsyn.
- Översyn av modell för behovsutredning: Projektet syftar till att skapa samsyn och en modell för att bedöma tillsynsbehov enligt miljöbalken.

Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelseinstruktion 5 a §

Länsstyrelsen ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Länsstyrelsen ska särskilt

1. samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet,
2. utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen,
3. stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, och
4. verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt bidra till att de beaktas i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs. Förordning (2013:815).

Samordning för regionalt mål- och uppföljningsarbete

Länsstyrelsen har under året jobbat med att lyfta miljöfrågorna hos kommunledningar, företag, universitet och andra aktörer i länet. Bland annat genom det regionala miljö- och klimatråd som länsstyrelsen bildade under 2017. Miljö- och klimatrådet utgör en arena för analys och samsyn kring länets miljöutmaningar. Rådets uppgift är att genom dialog, idé- och erfarenhetsutbyte bidra till att konkreta åtgärder genomförs för en bättre miljö i länet. Rådet leds av landshövdingen och består av representanter från länets kommuner, Region Uppsala, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Uppsala universitet, Energikontoret Mälardalen, LRF (Lantbrukarnas riksförbund), Skogsstyrelsen, Uppsala handelskammare, Naturskyddsföreningen, Biogas Öst, Uppsala vatten och Upplands lokaltrafik. Rådet träffades för ett första möte hösten 2017 och diskuterade bland annat frågor på om länets miljöutmaningar samt dricksvattenförsörjning.

Länsstyrelsen anordnade under hösten 2017 en miljö- och klimatkonferens, denna gång med fokus på ämnen som klimat, ekologisk kompensation och grundvatten. Konferensen planeras att bli ett årligen återkommande arrangemang med syfte att ur ett regionalt perspektiv ta upp aktuella frågor inom klimat- och miljöområdet.

Länsstyrelsen gör årligen en regional uppföljning av miljötillståndet för 15 av de nationella miljökvalitetsmålen som gäller i länet. Länsstyrelsen gör även en regional bedömning av måluppfyllelsen för tolv av de 16 målen. Sammanställningen rapporteras till Naturvårdsverket. Den regionala bedömningen av miljökvalitetsmålen för 2017 visar att fler åtgärder behöver genomföras för att målen ska uppnås i länet. Vidare konstaterar länsstyrelsen att i länet förväntas miljökvalitetsmålet Bara naturlig försurning uppnås år 2020. Utvecklingen för miljön avseende miljökvalitetsmålet Frisk luft är fortsatt positiv, vilket till stor del beror av Uppsala kommuns åtgärdsplan för förbättrad luftkvalitet i Uppsala stad. Miljökvalitetsmålen Ett rikt växt- och djurliv och Levande skogar visar en fortsatt negativ utveckling i länet. Länsstyrelsens årliga uppföljning av miljökvalitetsmålen och generationsmålet finns att läsa på miljömålsportalen (www.miljomal.se).

Länsstyrelsen bedriver arbetet med miljömålen i stor utsträckning i samverkan med länets kommuner och andra aktörer inom området. En utvecklad samverkan med kommunerna är en nödvändig förutsättning för samordning av länets miljömålsarbete. Nedan ges en översikt av olika nätverk som länsstyrelsen driver för att samordna det regionala arbetet för att nå miljökvalitetsmålen.

Den interna samverkan på myndigheten är väsentligt för ett effektivt miljömålsarbete. Miljömålsansvaret är fördelat på sex olika enheter på myndigheten. Arbetssättet ger en bred intern förankring och insikt i betydelsen av miljökvalitetsmålen och generationsmålet. Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med att synliggöra och tydliggöra miljömålen i de olika verksamheterna internt. En arbetsgrupp med representation från länsstyrelsens olika sakområden redovisade i början av 2017 en kartläggning av myndighetens verksamheter med kopplingar till miljömålen. Projektet omfattade även en sammanställning och synliggörande av de åtgärdsprogram, handlingsplaner och strategier som myndigheten sedan tidigare har beslutat om och vilka åtgärder som har en koppling till miljömålen. Det interna arbetet utgör underlag för arbetet med att ta fram ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen. Länsstyrelsen har under året påbörjat arbetet med att ta fram ett regionalt åtgärdsprogram har länsstyrelsen påbörjat under året och sker i bred förankring i länet.

Länets miljöstrategiska nätverk drivs i länsstyrelsens regi med kommunernas miljöstrategier och miljöskunniga. Syftet med nätverket är att skapa ett regionalt forum där miljöstrategiska och miljömålsrelaterade frågor och erfarenheter kan diskuteras samt samverkansmöjligheter kring projekt definieras. Under 2017 har länsstyrelsen bjudit in miljöstrategerna att vid ett par möten komma med inspel till framtagandet av det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen. De flesta miljöstrateger deltar även i Kemikalienätverket i Uppsala län.

Länsstyrelsen deltar i regionala nätverk med andra länsstyrelser i syfte att utbyta erfarenheter, diskutera och stödja varandra i miljömålsarbetet samt identifiera samverkansmöjligheter mellan länen i syfte att nå miljömålen. Länsstyrelsen har under året samverkat i grupperingar med länen i Svealand såväl som i Norrland. Länsstyrelsen har deltagit på ett möte med Norrlandslänet i april och på ett möte med Svealandslänet i oktober. Länsstyrelsen har lyft flera ämnen i de olika länsgrupperingarna, bland annat arbetet med regionalt åtgärdsprogram inom miljömålsarbetet, årlig uppföljning med fokus på den nyttillkomna uppföljningen av generationsmålet, Agenda 2030, fördjupad utvärdering, med mera.

Länsstyrelsen har tillsammans med Upplandsstiftelsen och Biotopia tagit fram Utflyktsprogrammet 2017. Utflyktsprogrammet är nu en årligen löpande verksamhet och bygger på samverkan med Region Uppsala, kommuner, naturskolor, Upplandsstiftelsen och ideella föreningar. Deltagande aktörer bidrar med aktiviteter och sprider programmet. Det övergripande syftet är att skapa intresse och engagemang för natur, naturvårdsarbete och friluftsliv och de ingående aktiviteterna är huvudsakligen inriktade mot upplevelser i naturen. 2017 ingick 116 aktiviteter i programmet. Länsstyrelsen bidrog med två egna aktiviteter och i ett flertal samarrangemang.

Länsstyrelsen har en betydande roll genom sitt uppdrag att samordna och leda det regionala arbetet med energiomställning och minskad klimatpåverkan. Länsstyrelsen har samordnat ett för länet gemensamt klimat- och energiforum (Uppsala läns klimat- och energiforum, ULKE) tillsammans med Region Uppsala, länets åtta kommuner, Uppsala universitet, SLU (Sveriges lantbruksuniversitet), Stiftelsen för samverkan mellan universiteten i Uppsala, näringsliv och samhälle (STUNS), RI.se (Research Institutes of Sweden), Energikontoret i Mälardalen och Biogas Öst. Syftet med forumet är att intensifiera och samordna länets klimat- och energiarbete för att ge frågorna större tyngd och genomslag.

Länsstyrelsen verkar för energieffektivisering av företag bl.a. inom projektet Incitament för Energieffektivisering där företag får stöd och råd i energieffektivisering via tillsynskanalen. Länsstyrelsen samordnar arbetet och driver ett nätverk för miljöinspektörer i detta syfte. Samarbete med jordbrukssektorn utvecklar länsstyrelsen i samband med existerande forum som Greppa Näringen.

En prioriterad fråga i länet har varit övergången till fossilfri transport. Länsstyrelsen bedömer att utvecklingen har främjats i och med projektet Laddinfra Öst. Projektet har tagit fram en laddinfrastrukturplan som presenterades på avslutningskonferensen för Laddinfra Öst. Länsstyrelsen deltar även i andra transportinitiativ såsom BioDriv Öst och projektet ”Fossilfria och effektiva kommunala transporter 2030”, som har till syfte att skapa förutsättningar för att de nationella fossilfria transportmålen nås. För att förbättra regional samverkan deltog länsstyrelsen också i det länsstyrelsegemensamma projektet Klimatsmart

länstransportplan. Länsstyrelserna arrangerade två träffar med nätverket för länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning (LEKS) under året. Länsstyrelsens arbete med Klimatinvesteringsstöden återrapporteras i särskild ordning via Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Länsstyrelsen driver ett länsövergripande kemikalienätverk där Region Uppsala (inklusive Arbets- och miljömedicin och Varuförsörjningen) samt kommunerna Uppsala, Håbo, Östhammar, Enköping, Tierp och Heby deltar. Nätverkets syfte är att skapa en plattform för samarbete och gemensamt kunskapsutbyte inom kemikalieområdet, och därigenom verka för bland annat ökad måluppfyllelse av Giftfri miljö. Under 2017 har nätverket tagit fram informationsmaterialet Stoppa kemikalieonödan samt kampanjbladet Våga fråga, vilka båda inriktar sig på lättillgänglig information till såväl samhällsmedborgare som till organisationernas personal. Materialet presenteras på webbplatsen www.stoppaonodan.nu. En arbetsgrupp bestående av representanter från länsstyrelsen, Region Uppsala och Uppsala kommun har drivit dessa projekt och gruppen har haft regelbundna arbetsmöten. Kemikalienätverket har även haft ett flertal möten under året.

Länsstyrelsen har under våren 2017 deltagit i ett projekt inom Miljömålsrådets tema: Energi/bioenergi. Projektet behandlar möjligheter och hinder för bioenergiproduktion inom svenskt jord- och skogsbruk. Styrkan i projektet är samverkan och det nära samarbetet mellan Energimyndigheten, Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och länsstyrelserna. Länsstyrelsen bedömer att projektet är prioriterat i syfte att öka takten i miljömålsarbetet och minska beroendet av fossil energi. Ett mål med projektet är att visa på potentialen för bioenergi från jordbruk och skogsbruk och hur aktörer kan undvika miljörisker och göra bioenergisystemen hållbara. Detta hållbarhetsarbete påverkar i sin tur miljömålen Begränsad klimatpåverkan, Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt- och djurliv samt Levande skogar. Slutrapporten, som har blivit färdigställd under året, har titeln ”Bioenergi på rätt sätt, hur bioenergi kan bli hållbar i Sverige och andra länder” och kommer att publiceras i Skogsstyrelsens rapportserie i början på 2018.

Regionalt åtgärdsarbete

I regionala åtgärdsprogram redovisas planer som formulerar mål, åtgärder och uppföljning för olika miljö kvalitetsmål. Planerna tjänar som stöd både för länsstyrelsens eget arbete och för kommunernas arbete med tillsyn och planering av miljöarbetet. Länsstyrelsen arbetar med åtgärder för att nå miljö kvalitetsmålen inom flera av länsstyrelsens ordinarie och löpande verksamheter; områdesskydd, skötsel av skyddad natur, åtgärdsprogram för hotade arter, planhandläggning, tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet, vattendomar, vattenförvaltningen med flera. Flera program för åtgärder finns redan framtagna, bland annat Handlingsplan för klimatanpassning, Regional klimat- och energistrategi, Åtgärdsprogram för vattenkvalitet (enligt EU:s direktiv för vatten). Länsstyrelsen arbetar även med att ta fram en handlingsplan för Grön infrastruktur, Havsplanering, Regional vattenförsörjningsplan, Strategi för Hållbar vattenkraft i Dalälven, samt Regionalt åtgärdsprogram för miljömålen. Ytterligare ett projekt som är kopplat till detta är EU-projektet LIFE IP Rich Waters som syftar till att effektivisera vattenförvaltningens åtgärdsarbete.

Länsstyrelsen påbörjade hösten 2017 arbetet med att ta fram en regional vattenförsörjningsplan för Uppsala län. Länsstyrelsen har inrättat en projektledare och en tvärspektoriell arbetsgrupp inom organisationen. Projektet har tagit fram ett förslag till projektplan för en inledande del av projektet. Planen omfattar en nulägesanalys och omvärldsbevakning.

Länsstyrelsen har informerat kommunernas politiker i samband med Klimat- och miljörådets möten samt påbörjat en kommunturné och träffat tjänstemän i fem av länets åtta kommuner. Arbetet kommer att fortsätta under 2018 och kommer då att handla om att prioritera långsiktigt viktiga vattenresurser samt formulera åtgärder för en långsiktig och trygg vattenförsörjning.

Under 2017 har länsstyrelsen också arbetat med att ta fram en regional handlingsplan för livsmedel. I styrgruppen för handlingsplanen ingår LRF Mälardalen, Länsstyrelsen i Uppsala län, Region Uppsala, SLU (Sveriges lantbruksuniversitet), Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala kommun. Länsstyrelsen driver projektet tillsammans med LRF Mälardalen. Handlingsplanen ska gälla för hela länet och projektet planerar att ha planen klar maj 2018. Projektets mål kopplat till livsmedel är att produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn ska öka 20 procent fram till år 2030. Produktionsvärdet från ekologiska livsmedel ska under samma period öka med minst 200 procent.

Under 2017 har projektet Regional handlingsplan för livsmedel bedrivit omvärldsbevakning och gjort kartläggningar av länet i ämnet. Projektet har hämtat synpunkter och information till handlingsplanen genom enskilda möten med länets kommuner, handel, restaurang och förädling. Projektet arrangerade en workshop i oktober där representanter från offentlig sektor, besöksnäring, producenter, förädling, lärosäten och intresseorganisationer deltog. Under hösten 2017 har projektet även arrangerat fokusgrupper med entreprenörer med inriktning på förädling, producent och upphandling/kontroll.

Länsstyrelsen har också under året startat ett arbete att ta fram ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen. Projektet höll, tillsammans med projektet för handlingsplan för Grön infrastruktur, under våren 2017 dialogmöten med samtliga kommuner. Syftet var att dels att presentera projekten och diskutera samverkan och dels att identifiera de stora miljöutmaningarna i respektive kommun och i länet som helhet.

Arbetet med att ta fram en regional handlingsplan för Grön infrastruktur har kopplingar till flera miljö kvalitetsmål och preciseringar av målen. Arbetet med att ta fram handlingsplanen såväl som själva aktiviteterna i densamma kommer på sikt medföra positiva effekter för miljömålen. I februari 2017 anordnade länsstyrelsen ett seminarium om ekosystemtjänster i det dagliga arbetet. Seminariet riktade sig till privata och offentliga aktörer och syftet var att föra diskussion kring hur ekosystemtjänster kan inkluderas i praktiskt arbete i planering och handläggning.

Länsstyrelsen har under året fattat beslut om reservatsbildning i tio områden. Sju av dessa är beslut om inrättande av helt nya reservat och i tre naturreservat har reservatsarealen utökats. Genom reservatsbesluten har 411 hektar skogsmark skyddats, vilket bidrar till att nå miljömålet Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Länsstyrelsen presenterade kunskapsunderlaget om ansvarsarter och ansvarsnaturtyper på Miljö- och klimatkonferens Uppsala län 2018, ”Knivstakonferensen”, under året. Länsstyrelsen har också tagit fram en folder i ämnet. Länsstyrelsen har under 2017 genomfört åtgärder inom 40 åtgärdsprogram för hotade arter med fokus på de program som är utpekade som ansvarsarter och/eller ansvarsnaturtyper för länet. Åtgärderna syftar till att uppnå miljömålet Ett rikt växt- och djurliv, men även många andra miljömål såsom Myllrande våtmarker, Levande skogar och Ett rikt odlingslandskap som tangerar arbetet med att bevara arter för framtiden.

Länsstyrelsens arbete i den regionala samrådsgruppen för naturvård har under året begränsats till deltagande i de två skogliga undergrupperna. Grupperna har gjort en sammanställning för tallsamarbetet i Ulleråkerstrakten och en GIS-analys om trädet asp som skickats ut till markägare i samarbetstrakten Östra Uppsala kommun.

De beslutade projekten inom den Lokala naturvårdssatsningen har en stor bredd och omfattar publika satsningar, information, tillgänglighet, inventeringar av skog och grönstrukturinventering. Flera aktiviteter och länsstyrelsen deltog på Stadsskogens dag i Uppsala kommun och presenterade naturinformation. De beslutade projekten är fördelade på sex av åtta kommuner i länet. Projekt har under året dock pågått i samtliga kommuner. Tillsammans bidrar projekten främst till måluppfyllelse för miljömålen Ett rikt växt- och djurliv, God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar och Hav i balans samt levande kust och skärgård. Projekten bidrar också till att nå flera av friluftsmålen, särskilt Attraktiv tätortsnära natur, Tillgänglig natur för alla och Tillgång till natur för friluftsliv.

Länsstyrelsen har också gjort särskilda insatser inom området friluftsliv kopplat till länsstyrelsens uppdrag i Regleringsbrevet för 2017 om insatser för att nå friluftsmålen. Inom ramen för uppdraget har länsstyrelsen bland annat träffat kommunerna för att förankra målen för friluftsliv i länet. Därutöver anordnade länsstyrelsen en regional tankesmedja för kommunerna och andra berörda aktörer. Länsstyrelsen har kartlagt arbetet med friluftsliv inom organisationen, uppdaterat webbplatsen med föreskrifter för 80 reservat, publicerat information om friluftsliv på webbplatsen och informerat och haft dialog om friluftsmålen i flera forum. Länsstyrelsen har också samarbetat med Upplandsstiftelsen och Region Uppsala i projektet Folkhälsa i natur för alla. Projektet har, tillsammans med nio fokusgrupper, under året bland annat utvecklat modeller för att underlätta för olika målgrupper med funktionsvariation att komma ut i naturen. Projektet bidrar till måluppfyllelse för friluftsmålet Tillgänglig natur för alla och aktiviteterna främjar friluftslivet i länet samt bidrar till måluppfyllelse för de friluftsmål och mål om tillgänglighet som finns för flera miljömål.

Ett av länsstyrelsens uppdrag är att bistå Vattenmyndigheten i arbetet med EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG) som i Sverige benämns vattenförvaltning. Målet är att nå god ekologisk och kemisk status i alla vatten, vilket är en precisering i flera av miljökvalitetsmålen. Åtgärderna som beskrivs i åtgärdsprogrammet för 2016–2021 bidrar till att uppnå målen för Ingen övergödning, Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans och Ett rikt växt- och djurliv. Åtgärderna ger förutsättningar för ett hållbart jordbruk såväl som en hållbar stadsutveckling och berör både jordbruk, samhällsplanering och tillsyn. Åtgärderna är adresserade till ansvarig myndighet och kommun. Länsstyrelsens arbete med åtgärder inom vattenförvaltningen sker i bred samverkan både inom organisationen och med kommuner, verksamhetsutövare och lokala så kallade vattenråd. Länsstyrelsen arrangerade i oktober ett seminarium om miljökvalitetsnormer för vatten i kommunal tillsyn, prövning och planering med syftet att öka kunskapen om hur miljökvalitetsnormerna för vatten ska tillämpas.

På uppdrag från Vattenmyndigheten färdigställde länsstyrelsen under början av 2017 en revidering av statusklassningen med avseende på miljögifter för länets yt- och grundvattenförekomster.

Länsstyrelsen deltar i EU-projektet LIFE IP Rich Waters som syftar till att effektivisera åtgärdsarbetet i Norra Östersjöns vattendistrikt och bidra till uppfyllandet av EU:s vattendirektiv. Länsstyrelsen deltar i fyra delprojekt där två syftar till att minska övergödningspåverkan, ett att ta fram en strategi för fria vandringsvägar för fisk samt ett för samverkan kring miljögiftsmätningar. Projektet har en budget på totalt cirka 260 miljoner kronor och ska pågå under 7,5 år. I projektet medverkar ytterligare 34 parter. De representerar en bredd av organisationer och roller – myndighet, forskning/utveckling, företag och organisationer på nationell, regional, kommunal och lokal nivå. Länsstyrelsen i Västmanlands län är samordnande. Vattenmyndigheten Norra Östersjön är lokaliserad i Västmanland.

Länsstyrelsen har under året haft en roll i uppdraget att ta fram en strategi för Hållbar vattenkraft i Dalälven. Arbetet, som samordnas av Länsstyrelsen i Dalarna, sker i samverkan med vattenkraftbranschen och berörda länsstyrelser. Målet med projektet är att utifrån detaljerade analyser och bedömningar identifiera var åtgärder som påverkar vattenkraftsproduktionen ger mest miljönytta i förhållande till förlorat energivärde. Projektet har sammanställt ett stort faktaunderlag om Dalälvens naturvärden och vattenkraftens funktion och energiproduktion och identifierat ett stort antal potentiella miljöförbättrande åtgärder. Arbetet med att göra slutgiltiga prioriteringar och preliminära tidsplaner för genomförande pågår. Projektet arbetar även med att ta fram förslag på hur samverkansprocessen kan fortlöpa och utvecklas mellan myndigheter och kraftbolagen, samt hur en uppföljning av effekterna på föreslagna åtgärder kan utformas.

Länsstyrelsen ansvarar för tilldelningen av projektmedel för LOVA-projekt. Kommuner och ideella sammanslutningar har under 2017 drivit 14 LOVA-projekt i länet, varav 6 stycken startades under året. Syften med projekten har varit att minska näringsutsläpp till vatten från odlingsmark, dagvatten och små avlopp samt att sluta kretsloppen för toalettavfall. Målet med över hälften av projekten är strukturkalkning av lerhaltig åkermark, vilket minskar växtnärläckaget från jorden. Projekten bidrar främst till måluppfyllelse för miljömålen Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård och Giftfri miljö.

Länsstyrelsen anordnade i november 2017 ett heldagsseminarium om upphandling och giftfri vardag i samordning med Upphandlingsmyndigheten och Kemikalieinspektionen. Seminariet riktade sig till alla som arbetar med upphandling och/eller miljö och kemikalier på länets kommuner, Region Uppsala, Uppsala universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU).

Länsstyrelsen verkar för att kartläggning, utredningar och åtgärder av områden som är förorenade genomförs genom tillsynsinsatser. I Uppsala län finns cirka 3 500 misstänkt förorenade områden. Länsstyrelsen tar årligen fram en lista över de mest prioriterade objekten för arbetet med förorenade områden i länet. Länsstyrelsen har genom tillsynsarbetet eller som huvudman och bidragsförmedlare arbetat med utredningar eller åtgärder vid en stor del av de mest prioriterade objekten (25 av totalt 71 objekt) under året. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet vid 23 av de totalt 71 objekten. Vid 18 av dessa skedde aktiviteter till följd av frivilliga insatser eller förelägganden.

Den regionala handlingsplanen för klimatanpassning är indelad i fem fokusområden; samhällsbyggnad, kulturmiljö, vatten, areella näringar och naturmiljö. Länsstyrelsen har under 2017 arbetat utifrån den framtagna regionala handlingsplanen, och arbetet har

utformats med utgångspunkt i dess målbilder och åtgärder inom respektive område. Handlingsplanen bidrar till att lyfta klimatanpassningsfrågan i länets kommuner, och därigenom bidrar till att uppnå miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan.

Under året har länsstyrelsen uppdaterat och distribuerat den lågpunktskartering som tog fram 2016 till länets kommuner. Klimatanpassning har även ingått som en del i en av Greppa Näringens utbildningar med tema klimatomställning och klimatanpassning.

De åtgärder i handlingsplanen för klimatanpassning som har kopplingar till miljömålen kommer att integreras i det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen.

Miljö kvalitetsmålet Frisk luft är aktuellt i Uppsala kommun, som under början av decenniet noterade att miljö kvalitetsnormerna för luft överskridits. Det är ännu inte säkerställt att genomförda åtgärder i kommunen haft långsiktig effekt även om inga noteringar gjorts att miljö kvalitetsnormen för luft överskridits de senaste åren.

Stödja kommunerna

Länsstyrelsen driver länets miljöstrategiska nätverk där kommunernas miljöstrategier och miljö sakkunniga ingår. Syftet med nätverket är att skapa ett regionalt forum där miljöstrategiska och miljö målsrelaterade frågor och erfarenheter kan diskuteras. Under 2017 har länsstyrelsen bjudit in miljöstrategerna att vid ett par möten komma med inspel till framtagandet av det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen. Länsstyrelsen träffade samtliga kommuner under våren 2017. Mötena genomfördes som ett samarbete mellan projekten Regionalt åtgärdsprogram för miljö mål och Grön infrastruktur. De flesta miljöstrategier deltar även i Kemikalienätverket i Uppsala län.

Länsstyrelsen vägleder tillsynsarbetet och samarbetar regelbundet med kommunernas miljöinspektörer. Länsstyrelsen anordnar minst en handläggartäff samt en återkommande utbildningsaktivitet varje år, den så kallade Mälarlänsutbildningen. Sedan flera år tillbaka har länsstyrelsen ett samarbete med de övriga länen runt Mälaren om vägledning i tillsynsfrågor. Projekt som har arrangerats gemensamt under 2017 är Mälarlänsutbildningen, en utbildning om ansvarsutredningar samt en grundläggande tillsynsutbildning. De tre initiativen är del av länsstyrelsens tillsynsvägledning till kommunerna. Länsstyrelsen har gjort informationsinsatser i länet för att sprida kunskapen om det nya bidragsspåret; att söka bidrag för sanering av förorenade områden för bostadsbyggande. Insatserna har bestått av riktad information till handläggare och chefer inom plan- och miljöfrågor, miljöstrategier och projektledare/huvudmän.

Miljö kvalitetsmålen i den lokala och regionala samhällsplaneringen

Flera av länsstyrelsens initiativ, som främjar miljö kvalitetsmålen, har fått genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen under 2017.

Enligt länsstyrelsens uppdrag ska länsstyrelsen särskilt arbeta med att regionalisera nationella mål. Viktiga verktyg för detta är Region Uppsalas utvecklingsstrategi och kommunernas översiktsplaner. Av kommunens översiktsplan ska det framgå hur kommunen i den fysiska planeringen tar hänsyn till och samordnar översiktsplanen med nationella och regionala mål, länsomfattande strategier, handlingsplaner och åtgärdsprogram. Exempel på sådana program är åtgärdsprogrammen för klimat- och energistrategi, förorenade områden, vattenkvalitet och miljö kvalitetsmålen samt handlingsplanerna för grön infrastruktur och klimatanpassning. Länsstyrelsen har fortlöpande arbetat med uppdragen genom

länsstyrelsens uppgifter kopplade till planeringsunderlag, sammanfattande redogörelser och samråd.

Under 2017 har länsstyrelsen fortsatt arbetet med att implementera Geodatakatalogen. Katalogen nås via portalen Länsstyrelsernas GIS-tjänster och har lanserats externt under året. Geodatakatalogen är en webbaserad katalog som tillgängliggör geografisk information, om exempelvis natur- och kulturvärden, miljö och hälsa, miljöövervakning, riksintressen med mera. Länsstyrelsens arbete med att implementera den så kallade Planeringskatalogen pågår. Syftet är att tillgängliggöra relevanta planeringsunderlag enligt plan- och bygglagen (2010:900) samt miljöbalken (1998:988). Planeringskatalogen är ett webbaserat system som på ett enkelt sätt ska ge användarna ökade möjligheter att kunna tillgängliggöra och söka de planeringsunderlag som behövs för att tillämpa plan- och bygglagens och miljöbalkens bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden (3 och 4 kap) samt miljökonsekvenser och andra beslutsunderlag (6 kap).

Länsstyrelsen har under året samordnat länsstyrelsens, kustkommunernas samt Region Uppsalas synpunkter på Havs- och vattenmyndighetens utkast till havsplan som presenterades i början av året. Länsstyrelsen i Uppsala län ordnade tillsammans med Länsstyrelsen i Gävleborgs län och Havs- och vattenmyndigheten ett möte med kommunerna i länen och deltagare från de två regionerna. Länsstyrelsen har även hållit kommunspecifika möten inom ramen för dialog om utkastet. Synpunkter från samtliga möten och svaren på remiss skickad till kommunerna har bidragit till inspel till Havs- och vattenmyndigheten.

Under året har länsstyrelsen även arbetat med att lämna underlag till havsplaneringen genom bland annat Havs- och vattenmyndigheten uppdrag till länsstyrelserna som kallades ”välja värdeområden”. De underlag som levererades till Havs- och vattenmyndigheten hade kopplingar till naturvärden i kust- och havszonen samt attraktiva kustvärden med bland annat värden för friluftsliv, rekreation och kultur. Länsstyrelsen har också haft dialog med länets ornitologiska förening samt samlat in övrigt relevant underlag för underlag om sjöfågel vid Bottenhavets utsjöbankar.

Kustkommunerna har fortsatt sitt projekt om kust- och havsplanering, KOMPIS (kommunal planering i statlig samverkan) under 2017. I början av året delredovisade projektet den del som genomfördes under 2016 och länsstyrelsen beslutade om en fortsättning på projektet under 2017. Projektet ger en möjlighet till en regional dialog om både naturvärden och samhällsplanering bl.a. för friluftsliv och besöksmål längs kusten.

Länsstyrelsen i Uppsala ordnade under hösten en träff om marina underlag, underlag för havsplanering och ärendehandläggning. Syftet var att dela erfarenheter om vilka marina naturvärdesunderlag som finns. SLU Aqua, SGU (Sveriges geologiska undersökning), Havs- och vattenmyndigheten och Upplandsstiftelsen var några av föredragshållarna. Deltagarna kom främst från länsstyrelserna i Bottniska vikens havsplaneområde, kommunerna i Gävleborgs och Uppsala län.

Återrapportering regleringsbrevsuppdrag

Regleringsbrevsuppdrag 1.22

Länsstyrelserna ska redovisa arbetet med att identifiera förorenade områden som är lämpliga att sanera för byggande av bostäder. Av redovisningen ska särskilt framgå hur länsstyrelserna informerat kommunerna och andra aktörer om möjligheterna till bidrag samt en uppskattning i tid om när områden är aktuella för bidrag.

Arbetet finansieras delvis från anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Länsstyrelsen har under året informerat kommunerna om bidraget för sanering av förorenade områden inför bostadsbyggande på olika sätt, dels om möjligheten att delta på Naturvårdsverkets informationsdag om bostadsanslaget i maj dels genom att ta fram en folder om bostadskanslaget. Foldern distribuerades på Miljö- och klimatkonferens Uppsala län 2018, ”Knivstakonferensen” och på länsstyrelsens bostadskonferens. Länsstyrelsen har också informerat om bostadsanslaget vid flera handläggartreffar för kommunerna, både för planhandläggare och miljöhandläggare. Länsstyrelsen har även haft kontakt med enskilda kommuner via e-post och telefon angående specifika objekt som kan bli aktuella för bidraget. Länsstyrelsen deltog också själv på Naturvårdsverkets informationsdag om bostadsanslaget.

Länsstyrelsen har 2017 också skickat ut en enkät om bostadsanslaget till kommunerna. Fem av länets åtta kommuner besvarade enkäten. Länsstyrelsen har identifierat 12 objekt utifrån inkomna svar, varav ett är aktuellt för bidrag under 2018. Övriga bedöms tidigast kunna bli aktuella för bidrag under perioden 2019–2022.

Regleringsbrevsuppdrag 1.23

Länsstyrelserna ska redovisa insatser som gjorts för att samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv, åtgärdsprogram för hotade arter, tätortsnära natur, lokala naturvårdsprojekt och vilt- och rovdjursförvaltning. Redovisningen ska omfatta hur länsstyrelserna, i syfte att minska ärendebalanserna, arbetat med att slutföra ärenden om naturreservat samt insatser för artbevarande. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:15 Skydd av värdefull natur, anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur och anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Länsstyrelsens arbete enligt regleringsbrevsuppdrag 3.22 och 3.27 avseende områdesskydd, åtgärdsprogram för hotade arter, förvaltning och tillgängliggörande av värdefulla naturområden, vilt- och rovdjursförvaltningen samt samordning och ledning av det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende friluftsliv, redovisas i särskild ordning till Naturvårdsverket. Se bilaga Regleringsbrev 2017, uppdrag som inte redovisas i årsredovisningen.

Lokala naturvårdsprojekt

Länsstyrelsen har tagit beslut om tio nya projekt inom den Lokala naturvårdssatsningen (LONA). Årets projekt visar en stor bredd och omfattar publika satsningar, information, tillgänglighet, inventeringar av skog och grönstrukturinventering. Under Lokala naturvårdens dag den 27 augusti ordnade Östhammars kommun flera aktiviteter och länsstyrelsen deltog på Stadsskogens dag i Uppsala kommun med naturinformation. De beslutade projekten är fördelade på sex av åtta kommuner och projekt har under året pågått i samtliga

kommuner. Projekten bidrar främst till uppfyllelse för miljömålen Ett rikt växt- och djurliv, God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar samt Hav i balans samt Levande kust och skärgård. Projekten bidrar också till måluppfyllelse för flera av friluftsmålen, särskilt Attraktiv tätortsnära natur, Tillgänglig natur för alla och Tillgång till natur för friluftsliv.

Skydd av värdefulla naturområden

Länsstyrelsen samordnar och leder områdesskyddsarbetet i länet genom att inrätta och förvalta statliga naturreservat samt genom löpande dialog med Upplandsstiftelsen och länets kommuner avseende kommunala reservat. Under året har två kommunala naturreservat bildats; Örsätraskogen i Uppsala kommun och Källarberget i Tierps kommun. Därutöver har länsstyrelsen väglett kommunerna i Uppsala, Tierp och Knivsta i deras pågående arbete med bildande av naturreservaten Årike Fyris, Hammarskog, Kronparken, Björns skärgård, och Gredelby hagar.

Länsstyrelsen arbetar metodiskt med att minska antalet öppna reservatsärenden, genom beslut om tio naturreservat under året, tillsammans med en restriktiv hållning i att starta upp nya ärenden, har antalet öppna reservatsärenden under året minskat från 34 till 25. Fyra nya ärenden har startats upp, varav två har initierats av markägare. De övriga två är Natura 2000-områden där markåtkomst lösts för att skydda utpekade naturtyper och arter.

Vilt- och rovdjursförvaltning

Viltförvaltningsdelegationen i Uppsala län har under året genomfört tre sammanträden. Delegationen består under innevarande period (2015–2018) av regionpolitiker samt representanter från ett flertal myndigheter och organisationer. Under året har viltförvaltningsdelegationens möten haft fokus på kommunikation och diskussion mellan länsstyrelsen och de deltagande aktörerna i delegationen. Viltförvaltningsdelegationen har även fattat beslut om att inrätta en arbetsgrupp för att ta fram av en regional förvaltningsplan för skarv. Exempel på frågor som delegationen diskuterat på möten under året är status och populationsutveckling för klövviltstammarna i länet, rovdjursförekomst och rovdjursändelser i länet och situationen avseende vildsvin och skador orsakade av vildsvin i länet. Delegationen ordnade också en exkursion för deltagarna för att titta på skogsskador orsakade av klövvilt, främst älg.

Vildsvin orsakar skador i gröda och i trädgårdar på flera håll i länet. Länsstyrelsen har gett ett 60-tal tillstånd till skyddsjakt med rörlig belysning för 2017. 116 vildsvin har hittills rapporterats från skyddsjakt med stöd av dessa beslut, all återrapportering är ej klar. Även andra arter orsakar allvarliga skador och föranleder skyddsjaktsansökningar. Länsstyrelsen har beviljat skyddsjakt efter exempelvis älg, dovhjort, bäver, skarv och trana som orsakat skada.

Länsstyrelsen har fattat beslut om ändring och tillämpning av gränser för älgförvaltningsområden i länet.

Regleringsbrevsuppdrag 1.24

Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Gotlands, Skåne, Västra Götalands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län ska, för de kommuner eller områden där det fastställts eller under året kommer att fastställas åtgärdsprogram med syfte att nå miljö kvalitetsnormerna för luftkvalitet, redovisa i vilken grad åtgärderna har genomförts, vilken effekt åtgärderna bedöms ha haft på halterna samt om miljö kvalitetsnormerna följs. I de fall EU:s luftkvalitetsdirektiv överträds ska länsstyrelserna bedöma hur länge överträdelserna antas bestå.

Kommunfullmäktige i Uppsala kommun antog den 25 maj 2014 ett nytt åtgärdsprogram för att klara miljö kvalitetsnormen (MKN) för partiklar (PM10) och kvävedioxid. Programmet fastställdes av länsstyrelsen den 9 februari 2015. I åtgärdsprogrammet beskrivs hur redan vidtagna åtgärder ska vidareutvecklas och förbättras samt vilka ytterligare åtgärder som kommer att krävas för att uppnå syftet att klara MKN för PM10 och kvävedioxid.

Uppsala kommun har i sitt åtgärdsprogram föreslagit 31 åtgärder varav de flesta åtgärderna är pågående eller genomförda. Exempel på åtgärder visas i tabellen nedan.

Tabell. Exempel på genomförda och pågående åtgärder i Uppsala kommun

Åtgärder	Genomförd
Hastighetsbegränsning i delar av innerstaden till 30 km/tim	Pågår
Begränsad framkomlighet på utsatta gator	Pågår
Dubbdäcksförbud på Kungsgatan	Ja
Miljözon för tyngre trafik	Ja
Information och marknadsföring	Ja
Marknadsplan för busstrafiken	Ja
Införande av "den mjuka busslinjen", flex och närlinje	Ja
Harmonisering av region och stadstrafiken	Ja
Gatustädning inklusive våtrengöring av vägbanan	Ja

Effekter av åtgärderna på halterna av luftföroreningar och miljö kvalitetsnormer (MKN)

Partiklar

Mätningar i Uppsala visar att MKN för partiklar (PM10) har klarats sedan år 2012. Antalet överskridanden har dock varierat från fem överskridanden år 2014 till 34 överskridanden år 2013 av tillåtna 35. Årsmedelvärdet har klarats under hela den period som mätningar utförts, det vill säga sedan år 2006.

Kvävedioxid

Mätningar i Uppsala visar att MKN för kvävedioxid har klarats sedan 2012, undantaget år 2013 då dygnsmedelvärdet överskreds tio dygn av sju tillåtna. För övriga år uppvisades en stor variation mellan åren när det gäller antalet överskridanden, från ett överskridande år 2014 till sju överskridanden år 2015.

Bedömning

Länsstyrelsen bedömning av hur länge överträdelser av MKN för partiklar och kvävedioxid kan antas bestå baseras på resultat från genomförda mätningarna, det arbete som Uppsala kommun genomfört samt förväntade effekter av de ytterligare åtgärder som föreslås i det nya åtgärdsprogrammet.

Uppsala kommun bedriver ett omfattande arbete för att klara MKN för partiklar och kvävedioxid inom Uppsala stad. Många åtgärder har vidtagits och ytterligare åtgärder planeras inom det nu antagna åtgärdsprogrammet.

Halterna av partiklar (PM10) i luften har under flera år underskridit MKN för dygnsmedelvärdet. Årsmedelvärdesnормen för PM10 har sedan mätningarna startade hela tiden legat under MKN.

Kontinuerlig mätning av halten kvävedioxid infördes 2008 för att förutom årsmedelvärden kunna bestämma tim- och dygnsmedelvärden. Resultaten visar att det skett överskridande av MKN med avseende på års-, dygn- och timmedelvärden vid flera tillfällen men att halterna uppvisar en minskande trend.

Det rådande vädret har under vissa år haft stor inverkan på om har MKN klarats eller överskridits trots de åtgärder som vidtagits. Exempelvis kan en lång och kall vår göra att åtgärder som vägrenhållning inte kan utföras i önskad omfattning vilket leder till ett stort antal överskridanden av dygnsmedelvärdet för PM10. En kall och lång vinter och vår ökar risken för uppkomsten av höga halter av kvävedioxid och därmed ökad risk för fler överskridanden av MKN. Det beror på högre utsläpp av kvävedioxid och mindre omblandning av luften vid kallare än vid mildare väderförhållanden.

Länsstyrelsens bedömning är att trenden av minskande halter, främst av partiklar men också av kvävedioxid, är ett resultat av de åtgärder som Uppsala kommun har vidtagit. Även beaktat lokala variationer i vädret bedöms planerade åtgärder ytterligare minska risken för överskridanden av MKN.

MKN för kvävedioxid bedöms vara svårare att klara än MKN för partiklar. Att uppskatta hur lång tid det kommer att ta att stabilt klara MKN är idag inte möjligt men förhoppningsvis bör det ske någon gång under den period som det nuvarande åtgärdsprogrammet omfattar, alltså mellan 2014 och 2020.

Regleringsbrevsuppdrag 3.23

Länsstyrelserna ska ta fram regionala handlingsplaner för grön infrastruktur. Naturvårdsverkets riktlinjer för handlingsplanerna ska tjäna som vägledning för arbetet. I uppdraget ingår att:

identifiera landskapets biotoper, strukturer, element och naturområden i land- och vattenmiljön inklusive i tätortsnära områden,

redovisa lämpliga bevarandeinsatser som hänsyn, skydd, skötsel och restaureringsinsatser, som bl.a. kan utgöra grund för prövningsverksamhet och fysisk planering,

samarbeta med berörda landskapsaktörer inom exempelvis skogsbruk, jordbruk och fiske, och involvera det civila samhället i arbetet.

Målsättningen är att handlingsplanerna till stora delar ska vara etablerade 2018. Vid genomförande av uppdraget ska effekterna av ett förändrat klimat beaktas. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Miljö- och energidepartementet) samlat den 1 oktober 2018 av Länsstyrelsen i Västerbottens län. I denna redovisning integreras slutredovisningen från motsvarande uppdrag om grön infrastruktur i länsstyrelsernas regleringsbrev för 2015 och 2016. Utvecklingen av arbetet ska även delredovisas samlat av Länsstyrelsen i Västerbottens län den 1 oktober 2017 till regeringen (Miljö- och energidepartementet) samt i länsstyrelsernas årsredovisningar.

Uppdraget finansieras delvis av medel från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Länsstyrelsen har under 2017 arbetat efter fastslagen projektplan för grön infrastruktur.

Länsstyrelsen har deltagit i flera nationella möten om grön infrastruktur anordnade av Naturvårdsverket samt Havs och vattenmyndigheten. Mötena har syftat till att informera om arbetet med framtagandet av handlingsplaner för grön infrastruktur.

Länsstyrelsen har deltagit i ett nätverk för grön infrastruktur tillsammans med länsstyrelserna i Västmanlands, Örebro, Södermanlands och Stockholms län. Nätverket syftar till att diskutera gemensamma länsöverskridande frågor samt att delge varandra goda exempel och inspiration. Länsstyrelsen deltog i april i en nationell konferens för samordnare av grön infrastruktur som anordnades av länsstyrelsen i Gävleborg. Konferensen syftade till att diskutera hur handlingsplanerna för grön infrastruktur ska kunna implementeras i praktiken.

Länsstyrelsen har under året tagit emot slutleveranser från beställda konsultuppdrag om ädellövnätverk i Mälardalens herrgårdslandskap samt identifiering av träd och alléer i länet genom fjärranalysmetoder. Underlagen har länsstyrelsen använt för fortsatt bearbetning och för kommunikation med andra aktörer inom ramen för uppdraget.

I februari 2017 anordnade länsstyrelsen ett seminarium om ekosystemtjänster i det dagliga arbetet. Seminariet riktade sig till privata och offentliga aktörer.

Under perioden mars till maj 2017 anordnade länsstyrelsen kommundialoger med länets samtliga kommuner i syfte att presentera och diskutera arbetet med grön infrastruktur. Kommundialogerna genomfördes i samarbete med länsstyrelsens arbete med att ta fram en åtgärdsplan för miljömålen i länet.

Länsstyrelsen har under perioden oktober till november genomfört möten med Region Uppsala, LRF Mälardalen, Skogsstyrelsen samt Upplandsstiftelsen. Mötena syftade till att informera om arbetet med grön infrastruktur samt att diskutera hur grön infrastruktur berör respektive sakområde.

Länsstyrelsen har presenterat det pågående arbetet med att ta fram handlingsplaner för grön infrastruktur vid flera tillfällen under året. Presentationer hölls för föreningen IALE:s årskonferens, för Länsstyrelsen i Uppsala läns Miljö och Klimatråd samt för länsstyrelsernas planhandläggare.

I arbetet med Grön infrastruktur har länsstyrelsen deltagit i ett flertal workshops och seminarier.

Inom arbetet med grön infrastruktur har ett stort antal interna möten på länsstyrelsen anordnats i syfte att samla kunskapsunderlag och samordna olika sakområden. Avstämningar har skett med projektets styrgrupp, länsledningen samt inom länsstyrelsens projektledarforum.

Som en del av en kurs vid SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) har studenter intervjuat länsstyrelsens projektledare för arbetet med grön infrastruktur om hur arbetet med grön infrastruktur bedrivs.

Lantbruk och landsbygd

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 60*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	6,5	5,5	8,3
Årsarbetskrafter kvinnor	23,7	22,8	20,9
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	18,3	17,8	18,3
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	30 171	26 415	26 580
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	18,4	16,6	17,6
Antal ärenden, inkomna och upprättade ¹⁾	8 463	481	420
Antal beslutade ärenden ¹⁾	12 481	332	636
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år ¹⁾	1 135	29	78
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	76	2 036	3 724

¹⁾ Under 2017 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. I tabellen ingår statistik över direktstöden. Statistik rörande miljöersättningar och kompensationsstöd ingår däremot inte. För 2015 och 2016 redovisades inte ärenden om jordbrukarstöd med anledning av den pågående utvecklingen av Jordbruksverkets IT-system.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2017 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. För år 2016 kunde inte utbetalningar av stöd redovisas, enbart ansökningar om stöd.

Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens eget diarieföringssystem i tabellen summerat med ärenden beträffande jordbrukarstöd-direktstöd och landsbygdsstöd från Jordbruksverkets IT system, BLIS.

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Införandet av en ny jordbrukspolitik har dragit ut på tiden och medfört kostnadsökningar för den del av verksamhetskostnaderna inom lantbruk och landsbygd som utgörs av administrationen av Landsbygdsprogrammet och direktstöden. Ökad komplexitet i stöd-systemet samt behovet av hårda prioriteringar i Jordbruksverkets utveckling av IT-systemen har inneburit en ökad resursåtgång i länsstyrelsens handläggnings- och kontrollarbete inom både jordbruksstöd och landsbygdsstöd. Kontrollfrekvenserna som 2016 varit lägre återfördes åter till mer normal nivå för 2017. Kontrollinsatsen under 2017 har också påverkats av införandet av så kallade ”gula kort”. Arbetet med åtagandeplaner har fortsatt varit intensivt, Länsstyrelsen i Uppsala län har under 2017 arbetat med åtagandeplaner med ansökningsår 2015, 2016 och 2017.

Länsstyrelsen i Uppsala län har tagit emot 2 685 stycken SAM-ansökningar från jordbrukare. En ansökan består vanligtvis av ansökan om flera olika stödformer och betalas ut i flera omgångar, vilket medför att en enskild ansökan genererar ett flertal beslut. Inför 2017 kvarstod delar av handläggningen från 2015 och 2016 års jordbrukarstödsansökningar vilket inneburit extra arbete och ökade kostnader. Under 2017 har Länsstyrelsen i Uppsala län fattat cirka 15 660 stödbeslut i Jordbruksverkets IT -system Jordan och cirka 280 stödbeslut i Jordbruksverkets äldre system Ararat. Alla dessa ärenden och beslut ingår inte i tabellen ovan. Den statistik som för närvarande går att få fram är inte fullständig utan omfattar information om gårdsstöd, förgröningsstöd, stöd till unga jordbrukare, nötkreatursstöd, miljöersättning för betesmarker och slätterängar samt kompensationsstöd.

Den höga utgående ärendebalansen med avseende på jordbrukarstöden beror till stor del på att Jordbruksverkets IT-system ännu inte är helt färdigbyggda. Det går till exempel i dagsläget inte att hantera brukarskiften eller att göra slututbetalningar för miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar, inte heller går det att genomföra eller särredovisa återkrav av stöd. Det finns även ett antal av de ansökningar som blivit uttagna för kontroll som efter detta fastnat på grund av buggar i systemen och som därför inte kan hanteras färdigt.

Trots att vissa moment har effektiviserats jämfört med tidigare hantering saknar många delar fortfarande fungerande IT-stöd och de manuella, tidskrävande, inslagen är omfattande. Delar av 2015, 2016 och 2017 års handläggning kommer att kunna slutföras först under 2018 och 2019. De olika handläggningsmoment som kvarstår från tidigare år ökar komplexiteten och därmed även risken för fel och det krävs ett omfattande merarbete för att bibehålla god struktur och ordning i handläggningen.

Även hanteringen av landsbygdsstöden har fortsatt varit mer resurskrävande än normalt på grund av att arbetsmoment och rutiner såsom prioritering av ansökningar med poängsättning och urvalskriterier, rimlighetsbedömningar, samt utlysningar innebär ökade kostnader för hanteringen. De effektiviseringsvinster som förväntades åstadkommas genom digital hantering av ansökan äts upp av ökad administration inom andra delar, till exempel högre krav på utredning av LOU och ökade dokumentationskrav.

Den stora minskningen av bidragsutbetalningar, där länsstyrelsen gör utbetalningen, jämfört med tidigare år beror på minskad utbetalning av kanalisationsstöd. Bidragsperioden för denna typ av stöd har avslutats.

Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelseinstruktion 4 §

3. Länsstyrelsens uppgifter omfattar också tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken. Förordning (2008:1346).

Länsstyrelsen har under 2017 fått 63 underrättelser från Skatteverket om dödsbos innehav av lantbruksfastigheter. Under året har länsstyrelsen stämt av mot fastighetsregistret vilka dödsbon som blivit avvecklade. Till de dödsbon som inte avvecklats inom en tvåårsperiod har information om gällande regler skickats ut. Avvecklare inte dödsboet sitt ägande innan utgången av fjärde året kan det bli aktuellt med vitesföreläggande. Något sådant föreläggande har inte skickats ut under 2017.

Återrapportering regleringsbrevsuppdrag

Regleringsbrevsuppdrag 1.25

Följande likvärdiga målsättningar ska vara vägledande för länsstyrelsernas hantering av EU-stöd:

effektivisering och förenkling för företag och myndigheter,

minskning av de administrativa utgifterna,

en strävan efter att stöden i så stor utsträckning som möjligt kan betalas ut så tidigt som regelverket tillåter, och

minskning av andel fel i stödhanteringen.

Vid genomförande av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet ska länsstyrelserna:

redovisa genomförandet av programmen enligt riktlinjer från Statens jordbruksverk samt avseende Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 tillsammans med Statens jordbruksverk delta i utarbetande av ett styrnings- och uppföljningssystem (SUSS-LB och SUSS-JBR) med målet att arbetet ska vara slutfört under 2017.

Länsstyrelserna ska redovisa handläggningstider och måluppfyllnad utifrån de mål som satts inom ramen för styrnings- och uppföljningssystemet SUSS-LB och SUSS-JBR samt det samlade resultatet av arbetet under åren 2016 och 2017 med att upprätta åtagandeplaner för betesmarker och slåtterängar.

Uppdragen om genomförande av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet finansieras av medel från anslagen 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur och 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Direktstöd och miljöersättningar

Länsstyrelsen har genomfört handläggning, kontroll av ansökningar samt beslut om utbetalningar i enlighet med Jordbruksverkets anvisningar i handläggarstödet på Ladan, Jordbruksverkets webbplats för information till länsstyrelserna och de förordningar och föreskrifter som är aktuella för respektive ersättningsform.

Länsstyrelsen har under 2017 betalat ut 104,3 miljoner kronor i miljöersättningar, kompensationsstöd och ersättningar för ekologisk produktion. Av dessa är 64,3 miljoner kronor utbetalningar för 2017 års ansökningar. För direktstöden (gårdsstöd, förgröningsstöd, stöd till unga jordbrukare och nötkreatursstödet) har länsstyrelsen sammanlagt betalat ut 315,5 miljoner kronor under 2017, av dessa är 259,6 miljoner kronor utbetalningar för 2017 års ansökningar

För att underlätta för lantbruksföretagarna att göra korrekta SAM-ansökningar höll länsstyrelsen under ansökningsperioden tre informationsträffar tillsammans med LRF. Länsstyrelsen erbjöd under perioden 27 mars till 4 maj också ”på platsen support”, där lantbrukare hade möjlighet att göra sin SAM-ansökan på en lånedator hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens handläggare fanns på plats för att svara på frågor och ge support. Länsstyrelsen har under 2017 enbart mottagit digitala ansökningar.

Länsstyrelsens arbete med 2017 års kontroller har fungerat bra. Areakontrollerna slutfördes under november månad. Djurkontroller och de fullständiga tvärvillkorskontrollerna slutfördes under första halvan av december.

Landsbygdsutveckling

Länsstyrelsen har under året genomfört handläggning av inkomna ansökningar om stöd och ansökningar om utbetalning av EU-stöd på ett korrekt och effektivt sätt genom enhetlig rättstillämpning, instruktioner för handläggning från Jordbruksverket, nationella mål samt länets regionala handlingsplan för Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020 och den nationella handlingsplanen för Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020.

Handläggningstid för ansökningar

Under året har länsstyrelsen handlagt ansökningar om stöd och ansökningar om utbetalning inom olika stödtyper och insatsområden inom Landsbygdsprogrammet samt Havs- och

fiskeriprogrammet. Totalt under året har det inkommit 120 ärenden gällande ansökan om stöd. Det har sedan september 2014 inkommit 484 ärenden gällande ansökan stöd inom Landsbygdsprogrammet fördelat på 305 ärenden inom företagsstöd, 63 ärenden inom miljöinvesteringar, 115 ärenden inom projektstöd, varav ett ärende inom bredbandsstöd samt 16 ärenden inom kompetensutveckling enligt Jordbruksverkets rapportsystem BLIS. Utgående balansen för Uppsala län är 189 ärenden i december 2017. Balansen är störst för åtgärderna ökad konkurrens inom jordbruk- och trädgårdsnäringen och förnybar energi inom företagsstöd. Sedan starten av Landsbygdsprogrammet har det inkommit 154 ärenden gällande ansökan om utbetalning.

Inom Havs- och fiskeriprogrammet sedan 2014 har det inkommit 10 ärenden gällande ansökan om stöd. Den utgående balansen vid årets slut är tre ärenden.

Länsstyrelsen har under året prioriterat arbetet med att minska den ineliggande balansen av ansökningar om stöd, som har upparbetats inom Landsbygdsprogrammet under tidigare år, och därmed förkorta handläggningstiden för ärenden inom ansökan om stöd. Det finns för närvarande ingen större balans av ineliggande ansökningar om utbetalning. Länsstyrelsen har under året arbetat med egna uppsatta mål för handläggning av ansökan om stöd. Målet är att få ned handläggningstiden till Jordbruksverkets SUSS-LB mål för handläggningstiden av ansökan om stöd till sex månader för 90 procent av ärendena och till fyra månader för 90 procent av ärendena för ansökan om utbetalning. Länsstyrelsen deltar i rapporteringen av handläggningstiden i Uppsala län för ansökan om stöd och ansökan om utbetalning till SUSS-LB varje månad. I den månatliga rapporten görs även en prognos för utvecklingen av ärendebalanser sex månader framåt.

Handläggning

För att i möjligaste mån undvika fel i hantering och handläggning av ärenden inom EU-stöd, har länsstyrelsen tagit fram en riskanalys för hanteringen av EU-stöd i länet i samarbete med andra län i regionen. Ärenden tas ut för handläggningskontroll enligt Jordbruksverkets instruktioner och länsstyrelsen har också en egen mall, som ingår i riskanalysen, för uttag av ytterligare ärenden till handläggningskontroll. För en effektiv och säker handläggning hanterar inte samma handläggare både ansökan om stöd och ansökan om utbetalning inom samma journalnummer för ett ärende. Besiktning på plats av investeringar inför slututbetalning av stöd genomförs inte av den handläggare som har handlagt ansökan om stöd, utan av annan handläggare. Länsstyrelsens handläggare för förprovning av djurstall har i förekommande fall medverkat och genomfört besiktning av investeringar inför utbetalning av stöd.

Länsstyrelsens handläggare har ansvar för handläggning inom olika insatsområden för att få en god kännedom om dessa, vilket medför effektivare handläggning. Samordningsansvariga finns för de olika stödtyperna, som ansvarar för handläggningsprocessen och informationen kring hanteringen av Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet. Länsstyrelsen har också en ansvarig handläggare för ärendetypen utbetalning. Handläggarna har arbetat mot uppsatta nationella mål och länets regionala handlingsplan för handläggningen om ansökan om stöd och utbetalning.

Länsstyrelsens handläggare av Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet har kontinuerligt deltagit i Jordbruksverkets utbildningar och informationer för stöd-handläggning via både digitala och förekommande fysiska möten. Handläggare har deltagit

på workshop till reformarbetet av IT-systemen, över vad som fungerar bra och vad som fungerar mindre bra i systemen. Länsstyrelsen har också deltagit i en referensgrupp för framtagande av rutiner till det digitala handläggarstödet inom Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet tillsammans med Jordbruksverket.

Länsstyrelsen har under året besvarat remisser och förfrågningar gällande Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet.

Länsstyrelsen har använt den av Jordbruksverket upphandlade tjänsten för inskanning av dokument och arkivering. Under året övergick tjänsten för inskanning av dokument och arkivering till Jordbruksverkets djurregisterenhet. Länsstyrelsen har fortsatt att under året använt den nya erbjudna tjänsten.

Länsstyrelsen har under året skickat kopior av beslut om stöd inom Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet till nyhetsbyrån Siren.

Länsstyrelsen samverkar internt med andra enheter på myndigheten och med externa bidragsgivare och myndigheter för att underlätta processen för de sökande och handläggare vid beredning av ärenden och tillståndsgivning som berör ansökningar inom Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet.

Länsstyrelsen har kontinuerligt deltagit i den nationella LD21-gruppen och den regionala LD6-gruppen i Mälardalen. Handläggare deltar kontinuerligt i en regional samordningsgrupp inom LB6 för länsstyrelserna i Mälardalen för att utbyta erfarenheter mellan varandra, information och finna samarbetsformer för arbetet med Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet. Under året har samordningsgruppen genomfört två fysiska träffar för regionens handläggare inom LB6 på Länsstyrelsen i Stockholms län.

Länsstyrelsen har under året informerat presumtiva stödsökande om regler och villkor för de olika åtgärderna samt om möjligheten att söka stöd inom de två olika programmen. Information har skett via nyhetsbrev, Facebook-sida, webbplats, intervjuer i lokalradion och lokal TV, tidningar, telefonsamtal och e-post. Under året har samtliga ansökningar om stöd och ansökningar om utbetalning inkommit via Jordbruksverkets e-tjänstsystem ALF.

En ekonomistuderande från Svenska Handelshögskolan i Helsingfors har under en tre månaders period fullgjort sin obligatoriska utländska praktik inom på länsstyrelsen. Länsstyrelsen har under praktiken informerat om det svenska landsbygdsprogrammet. Praktikanten har också deltagit i handläggning och besiktningar av stödärenden, närvarat vid externa informationstillfällen med mera. På uppdrag av länsstyrelsen har praktikanten sammanställt data och beräknat produktionsvärdet för jordbruks- och trädgårdsnäringen i länet, sammanställt en ekonomisk analys för de företag inom jordbruks- och trädgårdsnäringen i länet som sökt investeringsstöd inom olika produktionsgrenar, samt gjort en sammanställning av den ekonomiska effekten för företag som deltagit i Greppa näringen i länet.

Företagsstöd – ökad konkurrenskraft inom jordbruks- och trädgårdsnäringen
Inom företagsstödet har söktrycket under året varit högst till åtgärden ökad konkurrenskraft inom jordbruks- och trädgårdsnäringen. Ansökan om stöd för investeringar inom mjölk- och köttproduktion av nöt och torkanläggningar för spannmål är de vanligaste ansökningarna från jordbruket. Inom trädgårdsnäringen har ett flertal ansökningar om stöd gällt

investeringar i odlingstunnlar för odling av bär och grönsaker. Antalet inkomna ansökningar under 2017 har dock minskat jämfört med tidigare år. Under året har det inkommit 305 ärenden gällande ansökan om företagsstöd, varav 161 ärenden i åtgärden ökad konkurrenskraft inom jordbruks- och trädgårdsnäringen.

Företagsstöd – nya jobb

Länsstyrelsen har mottagit tio ansökningar om stöd för nya jobb på landsbygden. Det är en liten minskning sedan 2016, men det motsvarar ändå en stadig ökning.

Länsstyrelsen har fattat elva beslut inom åtgärden varav åtta bifall, två avslag och en avskrivning. Totalt har länsstyrelsen hanterat 55 procent av alla inkomna ansökningar om stöd för perioden 2015–2017 inom åtgärden. Antalet beslut har ökat under 2017 jämfört med 2016.

Företagsstöd – förädling kortare livsmedelskedja och förädling nya jobb

Länsstyrelsen har under året mottagit fem ansökningar om stöd inom åtgärden förädling kortare livsmedelskedja och ingen ansökan om stöd inom förädling nya jobb på landsbygden. Antalet ansökningar under 2017 är ungefär detsamma som tidigare år. Av de 14 ansökningar som inkommit inom åtgärden 2015–2017 återstår endast ett ärendebeslut. Länsstyrelsen har fattat fem beslut inom åtgärden varav två bifall, två avslag och en avskrivning. Länsstyrelsen har totalt sett hanterat 70 procent av alla inkomna ansökningar inom åtgärden 2015–2017.

Företagsstöd – förnybar energi

Inom åtgärden förnybar energi har 39 ansökningar inkommit, varav tolv ärenden under 2017, och länsstyrelsen har tagit beslut i 18 ärenden varav elva har fått bifall. De första tilldelade medlen är därmed slut. Länsstyrelsen ser ett stort intresse för att investera i förnybar energi och har därför ökat samarbetet internt med de som handlägger andra stöd inom liknande områden. Samarbetet gäller både det svenska solcellstödet och Klimatklivet, där några ansökningar, som inte fått stöd inom Landsbygdsprogrammet, har sökt och i vissa fall erhållit det svenska stödet.

Investeringsstöd för ökad konkurrens inom jordbruks- och trädgårdsnäringen är den åtgärd som har flest ansökningar i Landsbygdsprogrammet. Medan andra åtgärder har mycket få ansökningar, som exempelvis investeringsstöd för energieffektivisering och energigrödor.

Startstöd

Länsstyrelsen har under 2017 fattat 19 beslut om startstöd. En fjärdedel av dessa har fått bifall. Många av ansökningarna om startstöd uppnår inte minimikravet på 200 poäng i de nationella urvalskriterierna. Ansökningarna som fått bifall till startstöd är köttproducenter med ekologisk produktion, spannmålsodlare och potatisodlare.

Totalt under 2017 har elva ansökningar om startstöd inkommit till länsstyrelsen. Antalet ansökningar om startstöd sedan starten av programmet uppgår till 39 ärenden. Den utgående balansen är 14 ärenden.

Projektstöd

Under året har det inkommit 20 ansökningar om projektstöd och länsstyrelsen har beslutat i 49 ärenden, där 32 ärenden varit bifall. Länsstyrelsen har prioriterat arbetet genom att i början av året ta beslut i ärenden inom kompetensutveckling samt att i första hand handlägga alla kompletta ansökningar om stöd.

För att genomföra och för att få bästa effekt av Landsbygdsprogrammet har länsstyrelsen samverkat med regionala aktörer och medverkat på olika möten. Länsstyrelsen har deltagit i Region Uppsalas servicemöten för att samordna och samarbeta kring olika åtgärder. Under året har länsstyrelsen haft möte med Uppsala kommuns landsbygdsstrateg för att samarbeta kring frågor gällande service på landsbygd, med Companion för att diskutera projektidéer inom Landsbygdsprogrammet och med Leader-område Upplandsbygd Lokalt Ledd Utveckling i syfte att samordna och samverka kring Landsbygdsprogrammets genomförande. Länsstyrelsen har även deltagit i betaltjänstkonferensen 2017 för ökad kunskap om samordningseffekter med serviceåtgärden inom Landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsen har märkt ett ökat intresse från olika aktörer, bland annat kommuner och hembygdsföreningar, för de stödmöjligheter som finns inom Landsbygdsprogrammet. Detta är bland annat ett resultat av att länsstyrelsen deltagit i Uppsala kommuns landsbygdsdag, för att marknadsföra och informera om Landsbygdsprogrammet. På nätverksträff för besöksnäring i Håbo kommun informerade länsstyrelsen särskilt om stödmöjligheter i Landsbygdsprogrammet för satsningar inom rekreation, turism och friluftsliv för aktörer inom besöksnäringen.

Länsstyrelsen har genomfört en inventering över vad myndigheten gör idag och vilka möjligheter och verktyg som finns till förfogande för arbete med besöksnäring på olika sätt. Inventeringen presenterades för Uppsala läns- och regionråd. På Regional Tankesmedja för friluftsliv presenterade länsstyrelsen information om samt genomförde en workshop kring möjligheter inom Landsbygdsprogrammet gällande friluftsliv samt natur- och kulturmiljöer som en tillgång för besöksnäring.

Projektstöd – bredband

Av 19 till länsstyrelsen inkomna ärenden gällande ansökan om stöd till bredband är 15 ärenden beslutade, varav två under 2017. Länets tilldelade medel inom åtgärden, 153,5 miljoner kronor, är därmed slut.

Länsstyrelsen har deltagit i Länsamverkan bredband 2.0 (LSB 2.0) med övriga län, Post- och telestyrelsen och Regeringens Bredbandsforum. Länsstyrelsens kompetens inom bredbandsområdet har successivt ökat genom att fler handläggare deltagit på dessa samverkansmöten och genom de nationella telefonmöten för diskussion och problemlösning som startade under hösten 2017.

Från årsskiftet 2017 övertog Region Uppsala huvudmannskapet för den regionala bredbandskoordinatören. Den tidigare koordinatören på länsstyrelsen utförde vissa uppgifter fram till att den nye koordinatören började sin tjänst i augusti. Länsstyrelsen och Region Uppsala träffas regelbundet för avstämning inom bredbandsområdet, dels med länets bredbandsgrupp och dels i interna möten. Länsstyrelsen bedömer att den samlade kunskapen om bredbandsutbyggnaden i länet har ökat och att fler aktörer är aktiva i arbetet samtidigt som kommunernas, länsstyrelsens och regionens roll har blivit tydligare. Länsstyrelsen presenterade läget inom bredbandsområdet för insynsrådet i december för att öka förståelsen för möjligheter och utmaningar inom området.

Länsstyrelsen har utvecklat samarbetet mellan olika enheter på länsstyrelsen för att underlätta processen vid beredning av ärenden och tillståndsgivning som berör ansökningar inom Landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen upplever att särskilt bredbandsprojekten har långa processer från förprojektering till färdig infrastruktur. Detta ställer i sin tur höga krav

på alla ingående aktörer i och med risk för brister i underlag för tillstånd och avtal med berörda myndigheter och markägare.

Stöd till miljöinvesteringar

Länsstyrelsen har under året fått in 24 ansökningar om stöd till miljöinvesteringar inom Landsbygdsprogrammet och fattat beslut i 37 ärenden, varav 23 var bifall. Ansökningar om stöd för rovdjursavvisande stängsel prioriteras av länsstyrelsen och handläggs därför omgående. Precis som föregående år har länsstyrelsen detta år arbetat i en beredningsgrupp bestående av specialister inom aktuella sakområden när det gäller bedömningen och prioritering av ansökningar om anläggande av våtmarker. Samtliga ansökningar om engångsröjning av betesmark är handlagda under året.

Stöd till samarbeten

Länsstyrelsen har sedan programmets öppning mottagit två ansökningar om stöd inom samarbetsåtgärden i Landsbygdsprogrammet. Under hösten 2017 har en ansökan om stöd inom samarbetsåtgärden som inkom under 2016 fått bifall. Den andra ansökan har Länsstyrelsen i Uppsala län skickat in och den kommer handläggas av annan länsstyrelse under 2018.

Kompetensutveckling – miljö och klimat

Länsstyrelsen har inom kompetensutvecklingsprojekt deltagit i olika möten internt och externt, seminarier och konferenser under 2017. Länsstyrelsen var medarrangör vid seminariet Anpassa ditt lantbruk till ett förändrat klimat, där Greppa Näringen presenterade ekonomiska resultat utifrån rådgivningsrapporter.

Rådgivningen inom Greppa Näringen upphandlades under 2015 och aktiviteterna i projektet har fortlöpt under 2017, som är förlängt till och med 12 januari 2019. Under 2017 har totalt 122 rådgivningar genomförts hos 91 lantbruksföretag inom Greppa Näringen i Uppsala län av 12 olika företag.

Länsstyrelsens upphandling för rådgivning inom områdena Ett rikt odlingslandskap och Ekologisk produktion samt för kompetensutveckling inom områdena Ett rikt odlingslandskap, Ekologisk produktion och Greppa Näringen har förlängts till och med 31 december 2018. Under 2017 fick 76 personer rådgivning inom ovanstående områden, varav den större andelen, 51 personer, inom Ett rikt odlingslandskap. Totalt under året har 383 personer deltagit i aktiviteter inom kompetensutveckling och 50 personer inom information och demonstration.

De företag som länsstyrelsen har avtal med har genomfört de aktiviteter i form av kurser, studiebesök och fältvandringar som planerats. Den av länsstyrelsen samordnade grundkursen inom Greppa Näringens har också genomförts. Aktiviteterna har varit uppskattade enligt sammanställda utvärderingar. Agroforestry har genomfört en workshop vilken uppmärksammades bland annat av lokalradion, som intervjuade lantbrukare som deltagit.

Under våren 2017 genomförde länsstyrelsen en direktupphandling för ett informations- och demonstrationsprojekt inom Ett rikt odlingslandskap för att ta fram en cirka 20 minuter lång film, som beskriver hur man hanterar skogsbyte i kalkbarrskogar med fokus på Uppland. Filmen utgör ett faktaunderlag till en folder om skötsel av kalkbarrskogar.

I informations- och demonstrationsprojektet inom Greppa Näringen har länsstyrelsen fortsatt deltagit vid olika aktiviteter, bland annat vid Brunnbydagarna. Länsstyrelsen ser att intresset för ämnesområdet är fortsatt högt, med många besökare vid Greppa Näringens monter.

Kompetensutveckling – nya jobb

Inom Nya jobb och diversifiering finns det sedan tidigare sex projektansökningar. Länsstyrelsen har inte påbörjat arbetet med att ta fram projektplaner inom dessa projekt under 2017. Ansvaret för att ta fram dessa projektplaner har dock tilldelats länsstyrelsen under den senare delen av året och länsstyrelsen har nu påbörjat planeringen inför att upprätta projektplaner.

Länsstyrelsen har fortsatt att medverka i projektet Smakrik och blomstrande besöksnäring tillsammans med länsstyrelserna i Västmanlands, Örebros, Stockholms och Södermanlands län.

Fiske

Under året har det inkommit sex ansökningar om stöd inom Havs- och fiskeriprogrammet, varav en ansökan är ett projektstöd. Totalt sedan programstarten har tio ansökningar om stöd inkommit till länsstyrelsen. Två av dessa har fått avslag på grund av brist på medel i åtgärden beredning av fisk- och vattenbruksprodukter. Samtliga ansökningar om företagsstöd är sökta inom åtgärderna beredning av fisk- och vattenvårdsprodukter samt åtgärderna miljöinvesteringar i vattenbruk och produktiva investeringar i vattenbruk. Länet har cirka 25 kust- och insjöfiskare samt cirka fem vattenbrukare.

Utbetalningar inom programmen

Utbetalningarna inom Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeprogrammet har under året skett med gott resultat. Handläggningstiden från att ansökan om utbetalning inkommit till att beslut om utbetalning fattas sker med marginal inom 90 dagar, som är det regionala målet (det nationella målet är 120 dagar). Under året har ingående ärendebalans för utbetalningar minskat och en betydande del av antalet ansökningar har handlagts och blivit beslutade.

Ärenden har tagits ut för kontroll av Jordbruksverket, vilket är något som förlänger handläggningstiden för utbetalning. Resultaten av kontrollerna från Jordbruksverket har varit mycket goda. Jordbruksverket gör ärenden beslutsbara första veckan i månaden. Detta har påverkat handläggningstiden negativt för enskilda ärenden. Handläggningstider räknas från att ansökan är inskickad till Jordbruksverkets e-tjänst, där flertalet av ansökningarna behöver kompletteras för att handläggningen ska kunna avslutas. Det krävs betydande resurser för kompletterande arbete. Handläggningstiderna från att ansökan om utbetalning har inkommit till Jordbruksverket kan därmed bli snedvridna och inte visa den sanna bilden av den tid som handläggningen de facto tar. Länsstyrelsen har tagit fram ett informationsblad om ansökan om utbetalning till sökande i syfte att försöka minska handläggningstiderna. Informationsbladet har länsstyrelsen skickat ut i samband med beslut om stöd till sökande. Länsstyrelsen ser en positiv skillnad i kvaliteten av ansökningar om utbetalning efter denna åtgärd, vilket minskat arbetsbördan för både sökande och handläggare och därmed förkortat handläggningstiderna. Interna rutiner för handläggning är goda i aspekter av samordning av besiktning, komplettering och beslutsgång.

Handläggning av ansökan om bredbandsutbetalningar kräver särskilda insatser och resurser. Handläggning av bredbandsansökningar skiljer sig betydande från övrig handläggning. Bredbandsnätverk mellan länsstyrelserna och andra myndigheter har uppstått som ett resultat av detta.

Länsstyrelsen har ökat sin kompetens inom statsstödsområdet för att på ett mer rättssäkert sätt handlägga stödärenden genom att delta i ett nätverksmöte på KTH i syftet att lära mer om statsstödsreglerna.

Regional handlingsplan och partnerskap

Länsstyrelsen har arbetat utifrån den regionala handlingsplanen för Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet under året. En reviderad version av den regionala handlingsplanen för programmen, som ska gälla för 2018, skickade länsstyrelsen in till Jordbruksverket i december 2017.

Länsstyrelsen har bjudit in länets partnerskap för landsbygdsutveckling till fyra möten under året. Länsstyrelsen upplever att partnerskapet fyller en viktig funktion och att genomförda möten med tematiska program, med syfte att informera om bland annat natur- och kulturmiljöer som resurs för friluftsliv liksom om integration och jämställdhet, har ökat intresset och representationen, bland annat från kommunerna. Partnerskapet har deltagit aktivt på möten, gett synpunkter på den kommande planen för friluftsmålen, tagit del av integrations- och jämställdhetsarbetet på länsstyrelsen samt varit delaktiga vid revideringen av den regionala handlingsplanen.

Nyhetsbrev och kommunikation

Under året har länsstyrelsen arbetat aktivt med kommunikationen inom landsbygdsutveckling. Länsstyrelsen har bland annat publicerat fyra digitala nyhetsbrev som gått ut till omkring 1 800 mottagare per utskick, och även arbetat med Facebooksidan: Landsbygd Uppsala län för att dela och skriva nyheter som berör boende, företagare och ideella organisationer i länets landsbygder.

Under året har länsstyrelsen även påbörjat kommunikationskampanjen ”Utveckla hembygdsgård 2020”. Kampanjen riktar sig till hembygdsföreningar och andra aktörer som förvaltar hembygdsgårdar i länet med målet att få in fler ansökningar till stödet ”Utveckling av kulturhistoriska byggnader”. Kampanjen har arbetat med diskussionsmetoden Landsbygd 2.0 (som är en diskussionsmodell utvecklad av Hela Sverige ska leva) vid möten med hembygdsföreningar på en hembygdsgård. Ytterligare fem träffar för hembygdsföreningar är planerade under 2018. Syftet med projektet Utveckla hembygdsgård 2020 är att uppmuntra och inspirera till utveckling av länets hembygdsgårdar för att på så sätt bidra till en ökad måluppfyllelse av Landsbygdsprogrammet. Projektet fortsätter under 2018.

Samverkan med andra aktörer

Under året har länsstyrelsen genomfört två möten med Leader-området Upplandsbygd Lokalt Ledd Utveckling, och även initierat dialog med Leader Nedre Dalälven och Leader Mälardalen. Utifrån deras respektive program och strategier har länsstyrelsen kunnat utskilja områden för samordning inom bland annat bredband, kommersiell service, samt hembygdsgårdar och kulturmiljö.

Handlingsplan livsmedel

Under 2017 har länsstyrelsen arbetat med att ta fram en handlingsplan för livsmedel i Uppsala län. Handlingsplanen planeras färdigställas under maj 2018. Handlingsplanen kommer att remitteras till Region Uppsala innan den beslutas av länsstyrelsen.

I styrgruppen för handlingsplanen ingår LRF Mälardalen, Länsstyrelsen i Uppsala län, Region Uppsala, SLU (Sveriges lantbruksuniversitet), Statens veterinärmedicinska anstalt och Uppsala kommun. Länsstyrelsen är drivande och är tillsammans med LRF Mälardalen operativa i projektet. Handlingsplanen är ett samlande dokument som gäller för hela länet och dess aktörer.

Handlingsplanen bygger på de mål som finns i RUS (Regional utvecklingsstrategi för Uppsala län – Ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft). Målen kopplat till livsmedel är: Produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn ska öka 20 procent fram till år 2030, samt att produktionsvärdet från ekologiska livsmedel ska under samma period öka med minst 200 procent. I och med de politiskt förankrade målen om livsmedel i RUS gör länet en handlingsplan direkt utan att ta vägen om en regional livsmedelsstrategi.

Kopplat till handlingsplanen har länsstyrelsen ansökt om stöd för ett projekt inom samarbetsåtgärden i Landsbygdsprogrammet. Projektet ska finansiera en del av åtgärderna i handlingsplanen och medfinansieras av LRF Mälardalen.

Under 2017 har inspel till handlingsplanen tagits från enskilda möten med länets kommuner, handel, restaurang och förädlingsföretag. En workshop genomfördes den 10 oktober där representanter från offentlig sektor, besöksnäring, producenter, förädlingsföretag, lärosäten och intresseorganisationer deltog. Under hösten 2017 har även fokusgrupper med drivna entreprenörer arrangerats med inriktning på förädling, producent och upphandling/kontroll. Utöver mötena har även omvärldsbevakning samt kartläggningar av länet utförts. Länsstyrelsen ser ett ökat intresse för livsmedelsområdet och att flera aktörer arbetar på regional nivå tillsammans i projektet, vilket är en styrka för att nå de uppsatta målen.

Under sommaren 2017 hade länsstyrelsen en praktikant som inom livsmedelsområdet gjorde en analys av ett antal varors produktionsvärde och dess utveckling de kommande åren. Praktikanten gjorde även en uppdatering av kartläggningen av länets nuläge när det gäller primärproduktion.

Byggnation på åkermark

Internt har länsstyrelsen bildat en arbetsgrupp för frågan om byggnation på åkermark. Arbetsgruppen har haft tre interna möten och två externa möten. Vid ett av de externa mötena deltog en konsult från WSP och gav inspiration till hur man kan arbeta med frågan, med exempel från Jönköpings kommun. Vid det andra externa mötet träffade gruppen en professor i landskapsarkitektur med fokus på fysisk planering från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och lärde sig om diskussionsverktyget Rufopoly, som kan vara användbart vid diskussioner om frågor som rör en stadsnära landsbygd. Gruppen har även tagit kontakt med Länsstyrelsen i Skåne län och andra forskare från SLU för att få mer kunskap om frågan.

Grundläggande betaltjänster

Länsstyrelsen har deltagit i nationella konferenser anordnade av Tillväxtverket och länsstyrelserna om det nationella serviceprogrammet för inspiration och planering av vårt arbete med grundläggande betaltjänster. Länsstyrelsen har återrapporterat gällande Grundläggande betaltjänster till PTS, dnr 341-7034-2015. Årets bevakningsarbete visar att inga större förändringar har skett i länet, men länsstyrelsen ser en nedåtgående trend när det gäller tillgång till uttagsautomater. Avståndsmässigt är det en mycket liten andel av länets invånare som har längre än tre mil till grundläggande betaltjänster. Det bör dock påpekas att också ett avstånd kortare än tre mil kan vara besvärligt för vissa grupper som inte har tillgång till bil. De problem som påtalas gäller framför allt kontanthantering och relateras mycket till det pågående mynt- och sedelutbytet. Vad gäller ett särskilt projekt för insatser är bedömningen att det finns ett informationsbehov hos vissa grupper, framförallt hos äldre och funktionsnedsatta, om grundläggande betaltjänster.

Bygdemedel

Länsstyrelsen har genomfört utlysning inom bygdemedel och beviljat de två ansökningar som kommit in.

Åtagandeplaner 2016–2017

Arbetet med åtagandeplaner har under 2016 och 2017 fokuserat dels på att fastställa samtliga planer utifrån ansökningar om särskild skötsel av betesmarker och slåtterängar inkomna 2015 och 2016, dels på att påbörja hanteringen av ansökningar inkomna 2017.

Under perioden 2016–2017 har 578 åtagandeplaner upprättats baserat på 773 ansökningar inkomna 2015–2017. Arbetet som återstår att göra under 2018 är efterarbete på block och kommunikering av planer för 66 gårdar som började hanteras under 2017 samt behandling av återstående 36 ansökningar inkomna 2017.

Arbetet 2016 med inkomna ansökningar om särskild skötsel

Under 2016 fortsatte hanteringen av de 464 ansökningar om särskild skötsel som kvarstod från stödåret 2015 (2 410 block och 7 041,29 hektar). Detta inbegrep både efterarbete från fältsäsongen 2015 samt återstående arbete från inkomna ansökningar 2015. 332 ansökningar återstod från stödår 2015 (1 802 block och 5 595 hektar) och samtliga av dessa block där fältbesök var nödvändigt besöktes under 2016. Totalt blev 196 åtagandeplaner fastställda under 2016 baserat på ansökan från 2015.

Förutom det kvarstående arbetet från 2015 påbörjades även hanteringen av inkomna ansökningar 2016. Totalt kom det in 134 ansökningar om nya och förnyade åtaganden under stödår 2016. 61 ansökningar började hanteras under 2016 (197 block och 537 hektar) varav 36 kunde bli färdighanterade under året.

Arbetet 2017 med inkomna ansökningar om särskild skötsel

Det första kvartalet av 2017 ägnades åt efterarbete från fältsäsongen 2016. Detta inbegrep färdigställande av 250 åtagandeplaner baserat på ansökningar från 2015 och 24 planer från stödår 2016.

Under fältsäsongen låg fokus på att börja hantera kvarvarande 73 ansökningar från stödår 2016 (410 block och 1159 hektar) samt påbörja hanteringen av de 75 inkomna ansökningarna om särskild skötsel 2017 (346 block och 1126 hektar). Av dessa har 39 börjat hanteras (100 block och 225 hektar), varav 14 stycken har färdigställts under 2017.

Hantering av nya system

En utmaning under 2016 och 2017 har varit hanteringen av de nya datorsystemen. Samtliga fälthandläggare har blivit utbildade i och använt Falken under 2017. Under 2016 användes detta system sparsamt men under 2017 har det använts fullt ut av samtliga åtagandeplanhandläggare med varierande resultat. Generellt har det fungerat bra men mycket tid har behövt läggas på utbildning inom det nya systemet. Kontinuerlig utbildning har även varit nödvändig då nya buggar som hittas vid nya driftsättningar har tvingat fram justeringar i arbetsmetoden. Även utbildning i Jorden har varit nödvändig för samtliga åtagandeplanhandläggare allteftersom det systemet har byggts ut med funktioner för att handlägga åtagandet. Detta har fungerat bra men under perioder har denna del av handläggningen legat nere vilket har stoppat möjligheten att gå vidare med handläggningen av miljöersättningen för betesmarker och slätterängar.

Fiske

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 62*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	1,1	0,7	0,7
Årsarbetskrafter kvinnor	0,2	0,1	0,1
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,7	0,5	0,5
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 973	1 234	1 010
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	1,2	0,8	0,7
Antal ärenden, inkomna och upprättade ¹⁾	86	70	102
Antal beslutade ärenden ¹⁾	84	98	100
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år ¹⁾	0	0	0
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 161	1 149	1 617

¹⁾ Till Årsredovisningen 2016 var det inte möjligt att från Jordbruksverkets IT-system hämta ut fullständig statistik för fiske (VÅS 622) avseende åren 2015–2016. Uppgifterna är uppdaterade i Årsredovisning för år 2017, varför 2015–2016 års värden skiljer sig åt jämfört med vad som redovisades i Årsredovisningen för år 2016.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har under året beslutat i 80 ärenden inom ramen för sakområdet fisk. Utöver det har länsstyrelsen svarat på en stor mängd frågor gällande fiske, fiskebestämmelser och fiskevård från allmänhet, föreningar och organisationer. Under året har länsstyrelsen initierat och finansierat flera informationsmaterial om fisk och fiske. Länsstyrelsen har medverkat till regeländringar och genomförande av fisketillsynen i Mälaren samt längs kusten. Under året har länsstyrelsen initierat och varit drivande i flera fiskevårdsprojekt och betalat ut drygt 1,2 miljoner kronor i fiskevårdsbidrag från Havs- och vattenmiljöanslaget 1:11.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen har fortsatt varit drivande för att genomföra fiskfrämjande åtgärder längs kusten och är representerad i styrgruppen för projektet Restaurering av kustmynnande vattendrag och återskapande av våtmarker i södra Bottenhavet och norra Östersjön. Projektet som löper över fyra år är ett samarbete med bland andra Sportfiskarna, Upplandsstiftelsen och Länsstyrelsen i Gävleborgs län. Det övergripande målet för projektet är att

öka fiskrekryteringen längs kusten. Målsättningen inom Uppsala län är att återskapa och tillgängliggöra 100 hektar våtmark för vårlekande fisk.

Länsstyrelsen har erhållit finansiering för Abborre 2.0, vilket är ett flerårigt projekt med huvudsyftet att öka rekryteringen av abborre till kusten genom att tillgängliggöra/återskapa sjömiljöer. Ett annat syfte är också att följa upp och utvärdera genomförda åtgärder för att erhålla en vetenskaplig grund för riktlinjer för fiskevård riktad mot kustens abborrbestånd. Under året har en projektplan och en bruttolista med åtgärdsobjekt färdigställts. Projektet är bemannat och inledande markägarkontakter har tagits.

Länsstyrelsen är även huvudman för ett projekt med fokus på fisken asp. Huvudsyftet med Åtgärder för Asp ASAP är att öka rekryteringen av asp till Mälaren. Detta uppnås primärt genom att utföra konkreta åtgärder för att öka tillgången till potentiella lekrområden. Målsättningen är bland annat att initiera, genomföra och följa upp tio konkreta åtgärder som gynnar asp.

Länsstyrelsen har under året avslutat projektet Laxfisk i Nedre Dalälven LIV. Syftet med projektet har i första hand varit att utreda nedre Dalälvens potential för lax- och öringsproduktion och att genom undersökningar öka kunskapen om älvens fiskbestånd samt dess livsmiljöer. Detta inbegriper bland annat huvudmålet att fastslå vad som krävs för att återfå självreproducerande vild lax och havsöring i nedre Dalälven. En stor mängd kunskap har samlats in och mynnat ut i tretton olika delrapporter som för närvarande sammanställs. Projektet har genomförts i samarbete mellan länsstyrelserna i Gävleborgs och Uppsala län, Vattenfall och Fortum.

Återrapportering regleringsbrevsuppdrag

Tabell 1.2: Fiske (Regleringsbrevsbilaga)

Länsfakta	2017	2016	2015
Antal fiskevårdsområden	24	24	24
Antal fiskelicenser	21	21	20
Antal personliga fiskelicenser	4	4	4
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	0	0	0

Källa: Havsbanken

Kommentar till tabellen Tabell 1.2: Fiske (Regleringsbrevsbilaga)

Antalet fiskevårdsområden är oförändrat. Det vore önskvärt att öka andelen tillgängliga vatten för allmänheten och länsstyrelsen har informerat kommuner och organisationer om möjligheterna att bilda fiskevårdsområde. Nyrekryteringen för det småskaliga fisket på kusten är mer eller mindre obefintligt. Villkoren för näringen behöver förändras om det ska bli attraktivt för yngre att ge sig in i branschen.

Folkhälsa

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 70*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	0,6	0,9	0,2
Årsarbetskrafter kvinnor	1,4	0,9	1,6
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,2	1,1	1,1
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 694	2 315	1 908
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	1,6	1,5	1,3
Antal ärenden, inkomna och upprättade	51	56	54
Antal beslutade ärenden	30	38	51
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	1	0
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	228	0	220

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Verksamhetskostnaderna har ökat vilket går att härleda till de extra medel som länsstyrelsen fått för förstärkt tillsyn utifrån bland annat rökfria miljöer. Även det ANDT-samordnande uppdraget har fått ett mindre tillskott av medel för att lyfta fram och stärka små kommuners ANDT-arbete.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har utfört en väsentlig del av arbetet som faller inom sakområdet folkhälsa och utgörs av regleringsbrevsuppdrag nummer 3.33 om ANDT-samordning, vilket redovisats i särskild ordning till Länsstyrelsen i Örebro län. Se bilaga Regleringsbrev 2017, uppdrag som inte redovisas i årsredovisningen.

Länsstyrelsen har inom det brottsförebyggande uppdraget samt föräldrastödsuppdraget inventerat behov av stöd, genomfört utbildningar och erbjudit arenor för samverkan till kommunerna och andra aktörer i länet.

Under året har länsstyrelsen verkat för att sprida innehållet i Regional strategi och handlingsplan för alkohol, narkotika, dopning, tobak och läkemedel, Uppsala län 2017–2021 på olika forum för samverkan och utbildningar i länet. Strategin syftar till att den nationella ANDT-politikens mål ska förverkligas utifrån regionala och lokala mål och förutsättningar

Andra väsentliga prestationer och resultat

ANDT

I Regional strategi och handlingsplan för alkohol, narkotika, dopning, tobak och läkemedel, Uppsala län 2017–2021 finns ett särskilt regionalt mål för att stärka länets folkhälsa: Jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet ska tydliggöras och genomsyra ANDT-L-arbetet. Under året har länsstyrelsen verkat för att sprida innehållet i strategin på olika forum för samverkan och utbildningar. Strategins syfte är att den nationella ANDT-politikens mål ska förverkligas utifrån regionala och lokala mål och förutsättningar

Under året har länsstyrelsen utövat tillsyn av kommunernas verksamhet utifrån alkohol- och tobakslagen. Länsstyrelsen har även gett kommunerna råd och stöd i deras arbete, bland annat genom samverkansträffar och utbildning. Det pågår vidare ett prioriterat utvecklingsarbete mellan länsstyrelsen och Region Uppsala samt med kommunerna för att få skolgårdarna rökfria. Regeringen tillsköt också under 2017 extra tillsynsmedel till landets länsstyrelser. Länsstyrelsernas rapportering av de förstärkta tillsynsmedlen rapporteras gemensamt av länsstyrelserna via Länsstyrelsen i Örebro län.

Region Uppsala har beslutat att prioritera förebyggande insatser mot psykisk ohälsa bland barn och unga genom fokusområden. Tobaksfri skoltid och rökfria skolgårdar samt föräldrastöd är två prioriterade områden som länsstyrelsen samordnar tillsammans med regionen.

Föräldrastöd

En väsentlig del av länsstyrelsens arbete inom sakområdet folkhälsa har utgjorts av regleringsbrevsuppdrag 3.50 om föräldrastöd, vilket redovisats i särskild ordning till Länsstyrelsen i Örebro län. Se bilaga Regleringsbrev 2017, uppdrag som inte redovisas i årsredovisningen.

Barn och ungas trygghet

Länsstyrelsens brottsförebyggande samordnare har bistått Region Uppsala i deras arbete att ta fram en särskild trygghetsrapport kopplad till årets skolundersökning av hur barn och unga mår. Liv och hälsa Ung 2017. Rapporten ska färdigställas och spridas under 2018. Det brottsförebyggande samordningsuppdraget 3.56 redovisats i särskild ordning till Justitiedepartementet. Se bilaga Regleringsbrev 2017, uppdrag som inte redovisas i årsredovisningen.

Miljö och friluftsliv

Länsstyrelsen har tagit beslut om tio nya projekt inom den Lokala naturvårdssatsningen (LONA). Årets projekt visar en stor bredd och omfattar publika satsningar, information, tillgänglighet, inventeringar av skog och grönstrukturinventering. Länsstyrelsen deltog på Stadsskogens dag i Uppsala kommun. De beslutade projekten är fördelade på sex av åtta kommuner och projekt har under året pågått i samtliga kommuner. Projekten bidrar främst till miljömålen: Ett rikt växt- och djurliv, God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar samt Hav i balans samt levande kust och skärgård. Projekten bidrar också till flera av friluftsmålen, särskilt: Attraktiv tätortsnära natur, Tillgänglig natur för alla och Tillgång till natur för friluftsliv. LONA redovisas ytterligare under regleringsbrevsuppdrag 1.23, avsnitt Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd. Se särskilt projektet ”Tillgänglig information om naturen” som syftar till att beskriva tillgänglighet i naturområden. Miljömålen insatser redovisas ytterligare under länsstyrelseinstruktion 5 a §, avsnitt Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd.

Länsstyrelsen har genomfört särskilda insatser inom området friluftsliv i enlighet med länsstyrelsens friluftslivsuppdrag, bland annat möten med kommunerna, en regional tankesmedja och ett arbete med förankrade mål för arbetet med friluftsliv i länet. Länsstyrelsen har kartlagt arbetet med friluftsliv internt, uppdaterat webbplatsen med föreskrifter för 80 reservat, publicerat information om friluftsliv på webbplatsen och informerat och haft dialog om friluftsmålen i flera forum. Under året har en väsentlig del av länsstyrelsens arbete inom sakområde friluftsuppdraget utgjorts av regleringsbrevsuppdraget 3.27, vilket

redovisas i särskild ordning till Naturvårdsverket. Se bilaga Regleringsbrev 2017, uppdrag som inte redovisas i årsredovisningen.

Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelseinstruktion 5 §

6. Länsstyrelsen ska verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak,

Länsövergripande samverkan folkhälsa

Länsstyrelsen ingår i en regional arbetsgrupp för folkhälsa som Region Uppsala sammankallar. Syftet är att samverka och lyfta fram folkhälsofrågorna i länet på olika nivåer. Under året har Region Uppsala på grund av den nya organisationen inte kunnat fullfölja samordningen inom folkhälsa. På andra länsnätverk har det framkommit att det finns behov bland länets aktörer av mer samordning och stöd för länets kommuner.

Länsstyrelserna uppmanades att inkomma med ett remissvar avseende Kommissionen för jämlikhet i hälsas två delbetänkande om hur Sverige ska utveckla och stärka sitt arbete för att nå en jämlik hälsa. Under processen för att samordna ett remissvar gavs möjligheter att både med länsstyrelsens ledning och några övriga uppdrag inom social hållbarhet och miljömålsuppdragen diskutera framtida samverkan under ramen för folkhälsa. Kopplingar till Agenda 2030 finns i dessa planer.

Återrapportering regleringsbrevsuppdrag

Tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter Folkhälsa (Regleringsbrevsbilaga)

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH ¹)	1 912	2,0
varav Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	151	0,2
varav Fördelning av statsbidrag (704)	0	0,0
varav Alkohol- och tobaksärenden (705)	421	0,5
varav Alkoholärenden (7051 - 7053)	200	0,2
varav Tobaksärenden (7054 - 7056)	222	0,3
Totala kostnader (inkl. OH ¹)	2 694	

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11). Tabellen ska innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen ska endast redovisas för senaste räkenskapsåret (dvs. 2017).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Jämställdhet

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 80*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	0,3	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	2,1	1,6	1,9
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,5	1,0	1,2
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 926	1 807	2,023
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	1,8	1,1	1,3
Antal ärenden, inkomna och upprättade	19	33	47
Antal beslutade ärenden	13	35	42
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	189	675	770

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Under året har verksamheten inom jämställdhetsområdet intensifierats för att färdigställa såväl intern som regional jämställdhetsstrategi, vilket syns i ökning av årsarbetskrafter och verksamhetskostnader.

De bidragsutbetalningar som har gjorts i år är beslut från år 2016 om projektmedel till förebyggande insatser som motverkar hedersrelaterat våld och förtryck.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens arbete inom sakområdet Jämställdhet har till en väsentlig del utgjorts av Uppdrag om länsstrategier för jämställdhetsintegrering (Regeringsbeslut S2016/07873/JÄM delvis) vilket har redovisats i särskild ordning till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Länsstyrelsens arbete inom sakområdet Jämställdhet har till även till en väsentlig del utgjorts av regleringsbrevsuppdraget 3.35 om mäns våld mot kvinnor vilket redovisas i särskild ordning till Länsstyrelsen i Stockholms län. Se bilaga Regleringsbrev 2017, uppdrag som inte redovisas i årsredovisningen.

Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelseinstruktion 5 §

1. Länsstyrelsen ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor,

Länsstyrelsens sammanfattande bedömning är att arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i myndighetens verksamhet har utvecklats väsentligt under året. Bedömningen grundas på följande:

- Jämställdhetsintegrering har lyfts fram som ett av åtta prioriterade mål i länsstyrelsens verksamhetsplan 2017 vilket har medfört en ökad aktivitet inom de olika sakområdena,
- att en grundläggande utbildning för alla medarbetare har genomförts på länsstyrelsen,
- att en kunskapsbank har byggts upp på Intranätet som samlar checklistor, metoder och handledningar samt rapporter

- samt att ansvarsfördelning, organisation och långsiktiga mål för jämställdhetsintegrering har utvecklats avsevärt genom den nya strategin för jämställdhet 2018–2020 som har tagits fram under året.

Exempel på insatser inom några olika sakområden

Följande är exempel på insatser som genomförts inom några av länsstyrelsens olika sakområden.

Under året har Skogsstyrelsens distrikt Uppsala–Västmanland i samarbete med Länsstyrelsen bedrivit ett projekt avsett att hjälpa nyanlända kvinnor ut på arbetsmarknaden. Kvinnorna arbetade med inventering av värdefulla träd: tänkbara läderbaggelokaler runt Enköping, inventering av Lind runt sjön Tämnaren, inventering av några alléer samt uppföljning av en flygbildstolkning i Läby–Hagby–Ekebytrakten.

Inom integrationsområdet har myndighetens särskilt sakkunniga i jämställdhet deltagit i samband med projektmedelsdag för kommuner som är intresserade av att ansöka om statsbidrag och utbildat kring jämställdhetsintegrering i projekt. Utbildningsinsatsen resulterade i att länsstyrelsen fick in projektansökningar som i betydligt större utsträckning än tidigare år tar hänsyn till kvinnors och mäns, samt flickor och pojkars villkor. Särskild sakkunnig i jämställdhet har även utbildat länsstyrelsernas handläggare som arbetar med statsbidrag och tidiga insatser för asylsökande. Länsstyrelsen har även varit delaktig i att nationellt ta fram en checklista för jämställdhet inför en projektansökan, som länsstyrelserna har möjlighet att använda sig av.

Länsstyrelsen har under året arbetat med jämställdhetsperspektivet inom övningsverksamheten, genom att ha handläggare i jämställdhet och mäns våld mot kvinnor med i planering och genomförande av övning SANEX och övning Harriet.

För att samhällsskyddet, beredskapen och krishanteringen ska kunna ge fullgott stöd till alla individer i Uppsala län så behöver betydelser av genus införlivas inom varje aspekt som genomförs under krishanteringsinsatsen. Viss del av övningsscenarioet under övning Harriet planerades därav utifrån vikten av att ta hänsyn till genus, jämställdhet och potentiellt extra sårbarhetsfaktorer och livssituationer.

I uppföljningsrapporten av tidigare åtgärdsprogram för Uppsala läns ANDT-arbete (ANDT=alkohol, narkotika, dopning och tobak) framkommer behov av att verka för ökad jämlikhet och jämställdhet inom ANDT-frågorna. När länsstyrelsen samordnade arbetet med att ta fram en ny ”Strategi och åtgärdsprogram för ANDT, L, Uppsala län för 2017–2021 blev samverkan mellan integrationsuppdraget och ANDT-samordningen viktig och resulterade i att dokumentet blev jämställdhetsintegrerat.

Regeringen tydliggör i den nationella ANDT-strategin att jämlikhets- och jämställdhetsperspektiven ska genomsyra ANDT-arbetet. I Uppsala läns strategi fastställdes ett särskilt mål för frågan: ”Jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet ska tydliggöras och genomsyra ANDT-L-arbetet.” Detta har bland annat resulterat i att jämställdhetsperspektivet har synliggjorts i majoriteten av ANDT-sammanträffarna och utbildningarna på länsnivå och oftare på lokal nivå. Länsstyrelsen har även genomfört ett antal utbildningar där frågan särskilt har belysts.

Länets styrgrupp för samverkan om ANDT-L, har också beslutat att i strategin lyfta fram insatser för att förebygga missbruk och beroende av läkemedel. Därför ingår bokstaven L i Uppsala läns dokument. En bilaga för att förtydliga denna del har också tagits fram. Ett jämställdhetsperspektiv på läkemedelsberoende har delvis uppmärksamats.

Länsstyrelseinstruktion 5 §

2. Länsstyrelsen ska genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta,

Länsstyrelsen har beställt och spridit regional statistik från Statistiska centralbyrån för att på länsnivå kunna följa utvecklingen inom samtliga jämställdhetspolitiska delmål.

Länsstyrelsens bedömer att arbetet med att ta fram och analysera individbaserad statistik utifrån kön kan utvecklas. Många publicerade rapporter saknar könsuppdelad statistik.

Återrapportering regleringsbrevsuppdrag

Tabell 6.1: Jämställdhet (Regleringsbrevsbilaga)

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2017	2016	2015
Verksamhetskostnader inkl. OH ¹ (tkr)	2 926	1 807	2 023
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	855	52	669
varav övrig finansiering (tkr)	2 071	1 733	1 354
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,76	1,13	1,34
Verksamhetsintäkter	1 506	1 249	1 022

1) Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabellen Tabell 6.1: Jämställdhet (Regleringsbrevsbilaga)

Verksamhetskostnaderna ökade med nästan en miljon från år 2016 till 2017. En knapp tredjedel av detta var ökad finansiering för uppdraget om mäns våld mot kvinnor. De andra två tredjedelarna var en ökad satsning på det interna arbetet med jämställdhetsintegrering från ramanslaget.

Nationella minoriteter och mänskliga rättigheter

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 81* och 82*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	0,1	0,3	0,3
Årsarbetskrafter kvinnor	0,2	0,2	0,3
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,2	0,3	0,4
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	463	656	513
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	0,3	0,4	0,3
Antal ärenden, inkomna och upprättade	15	11	12
Antal beslutade ärenden	7	10	11
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 570	2 540	2 419

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens bedömning är att samordning och samverkan avseende mänskliga rättigheter behöver utvecklas internt på länsstyrelsen och externt i länet och att arbetet med detta har påbörjats under året.

Råd för social hållbarhet

Under året har länsstyrelsen initierat och etablerat ett råd för social hållbarhet i länet. Landshövdingen är ordförande för detta nybildade råd som består av högre chefer ifrån länets kommuner och myndigheter. Det övergripande målet för rådet är att bidra till samordning och samverkan i frågor om social hållbarhet som handlar om att arbeta för ett samhälle där de grundläggande mänskliga rättigheterna respekteras, skyddas och uppfylls.

Uppsala fått MR-dagarna 2020

Landshövdingen har under året signerat Uppsala kommuns ansökan om värdskapet för Mänskliga Rättighetsdagarna, MR-dagarna, som är Nordens största mötesplats för forskare, myndigheter, politiker och ideella som arbetar med mänskliga rättigheter. Detta är ett led i ett gemensamt, regionalt utvecklingsarbete för mänskliga rättigheter. Uppsala kommun har nu fått förtroendet att vara värdstad för konferensen år 2020.

Nätverket Framtidsskapet

Det finns en länsövergripande samverkan inom ramen för Nätverket Framtidsskapet. Detta nätverk skapades 2001 i syfte att arbeta för likabehandling, ökad mångfald och inkludering i arbetslivet. Idag är arbetet bredare och under året har forumets fokus varit på en gemensam konferens på FN-dagen om att motverka rasism och näthat.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsens arbete med jämställdhet, inklusive mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck, är viktiga delar i arbetet med mänskliga rättigheter.

Jämställdhetsarbetet beskrivs under särskilt avsnitt i årsredovisningen. Under året har en väsentlig del av länsstyrelsens arbete inom sakområdet utgjorts av regleringsbrevsuppdrag 3.35, vilket redovisas i särskild ordning till Länsstyrelsen i Stockholms län. Se bilaga regleringsbrev 2017, uppdrag som inte redovisas i årsredovisningen.

Länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelseinstruktion 5 §

3. Länsstyrelsen ska vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa,

Kartläggning av skyddade boenden i länet – barnrättsperspektivet i fokus

Under hösten påbörjade Länsstyrelsen i Uppsala län tillsammans med länsstyrelserna i Västmanlands län och Gävleborgs län en kartläggning av de tre länens skyddade boenden för våldsutsatta. Kartläggningen berör kvalitet, synliggör behov och utvecklingsområden samt uppmärksammar samverkansbehov mellan skyddade boenden och andra aktörer. Barnrättsperspektivet är ett av de övergripande fokusområdena i undersökningen. Målet med kartläggningen är att ge en fördjupad nulägesbeskrivning som kan ge stöd till kommunerna och andra aktörer i arbetet med barn som bor på skyddade boenden.

Två barnsymposier i samverkan med Barnskyddsrådet

Barnskyddsrådet i Uppsala län verkar för att de barn som behöver skydd i samhället ska få bättre hjälp. Rådet ska öka kunskapen och samarbetet inom och mellan olika professioner och verksamheter samt initiera verksamhetsutveckling och forskning kring dessa barn. Länsstyrelsen är medlem i barnskyddsrådet och har deltagit som en aktiv part i planeringen och genomförandet av de två barnsymposierna i Uppsala som årligen arrangeras. Temana på årets symposier var barn och familjer med missbruksproblematik samt sekretess och informationsöverföring när barn misstänks fara illa. Länsstyrelsens två uppdrag inom ANDT-samordning och mäns våld mot kvinnor delfinansierade symposierna.

Barnrättsperspektiv i länsstyrelsestrategier

I länsstyrelsens regionala strategi för jämställdhet 2018–2020 som blev klar i december har barnperspektivet lyfts fram inom ramen för delområdet mäns våld mot kvinnor. Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck som drabbar både flickor och pojkar, barnäktenskap samt könsstämpning av flickor och kvinnor är några av strategins prioriterade frågor.

I den under året framtagna Strategi och åtgärdsprogram för alkohol, narkotika, dopning, tobak och läkemedel för Uppsala län finns ett särskilt regionalt barnrättsmål formulerat för att särskilt belysa vikten av att inkludera barnrättsperspektivet i arbetet. Lydelsen är att ”Barnrättsperspektivet ska tydliggöras och genomsyra ANDT-L-arbetet.”

Barnrättsperspektivet i arbetet med djurskydd

Under hösten har djurskyddshandläggarna och handläggare i jämställdhet och mäns våld mot kvinnor samverkat aktivt internt och gemensamt påbörjat ett arbete med att skapa ett forum för kontakt och dialog med kommunernas socialtjänst i dessa specifika frågor. Syftet med detta utvecklingsarbete är att säkerställa barns mänskliga rättigheter och skyddsbehov.

Länsstyrelsen har kunskap om sambandet mellan våld mot djur och våld i nära relation och tillämpar den kunskapen vid djurskyddskontroller där barn finns i hemmet. Länsstyrelsens djurskyddshandläggare anmäler till socialtjänsten i de fall där det finns misstanke om att barn far illa.

Stöd till idrottsföräldrar

Idrott kan för barn både vara en skydds- och riskfaktor när det handlar om alkohol, dopning och läkemedel. Det är viktigt att föräldrar med idrottande barn tillsammans med sin

idrottsförening har ett bra samarbete och arbete med dessa frågor. Ett samarbete mellan Upplands idrottsförbund/Sisu idrottsutbildarna och länsstyrelsens uppdrag inom ANDT-samordning samt föräldrastöd samarrangerade därför en utbildning under året. Den resulterade i att frågan med risker med smärtstillande läkemedel, kosttillskott och alkohol och träning för ungdomar lyftes fram och det framkom behov av en fortsatt samverkan i frågan.

Tobaksfri skoltid

Att skolan är en hälsofrämjande arena där barn inte börjar använda tobak är av stor betydelse. De barn och unga som inte börjar röka före 18 års ålder börjar med hög sannolikhet inte röka senare i livet. Tobakslagen förbjuder rökning på skolgården men det röks enligt länsstyrelsens observationsstudie på så gott som alla observerade skolgårdar i länet. Barnrättsperspektivet är viktigt då även de ungas engagemang och åsikter måste lyftas fram. Inom ramen för ANDT-samordningen och uppdraget för tillsyn över rökfria miljöer har länsstyrelsen tillsammans med Region Uppsala drivit samverkanssatsningen Länets hälsoäventyr. Under sommaren arrangerade samverkansparterna en sommarvecka med tjejer och killar från hela länet för att bistå länets skolor att få en tobaksfri skoltid. En särskild figur, ”Figge”, togs fram av bland annat ungdomarna och hen har fått en egen webbplats och en pågående kommunikationsinsats för att synliggöra frågan. Läs mer på www.figgesresa.se.

Ensamkommande barn som riskgrupp ANDT-L

Under året förekom diskussioner i media och bland professionella i barnens närhet om ensamkommande barn och att de som grupp är överrepresenterade beträffande sämre psykisk hälsa och droganvändning. Det fanns ett stort behov hos professionella om en utbildningsdag där länsstyrelsens integrationsuppdrag samverkande med det ANDT-samordnande uppdraget. Länsstyrelsen fördubblades då antal platser från 100 till 200. Vid konferensen presenterade olika aktörer exempel på vad de gör i frågan samt presenterade metoder och material som kan användas i det fortsatta arbetet. Efter diskussioner, föreläsningar och utvärdering stod det klart att det finns brister beträffande samverkan för såväl tidiga som sena insatser. Efter mötet bistod länsstyrelsen kommunerna i att få till tidiga insatser för samverkan och utbildning genom metoden Våga vara viktig. Arbetet har emellertid inte kunnat konkretiserats ännu och behov av insatser kvarstår.

Länsstyrelseinstruktion 5 §

4. Länsstyrelsen ska vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning,

Personligt ombud

Länsstyrelsen har fördelat statsbidrag till kommunerna enligt förordningen (2013:522) om statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personliga ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar. Verksamheten med personligt ombud riktar sig till personer med långvarig och omfattande psykisk funktionsnedsättning som har behov av särskilt stöd för att kunna tillvarata sina rättigheter i samhället. I Uppsala län kan alla kommuner erbjuda sina medborgare stöd med personligt ombud. Länsstyrelsen har fördelat ut medel till kommunerna i enlighet med anvisningarna från socialstyrelsen. I uppdraget ingår också att följa upp, stödja och utveckla verksamheten, vilket skett bland annat genom två möten med länets kommuner.

Länsstyrelsens bedömning är att det är en värdefull insats som genomförs i kommunerna med hjälp av de tilldelade medlen, och att utbildningsbehovet för personliga ombuden fortsatt är stort, då kommunerna i länet har flera nya personliga ombud.

Miljö och friluftsliv

Länsstyrelsen har samarbetat med Upplandsstiftelsens projekt Folkhälsa i natur för alla, som under året bland annat utvecklat modeller, tillsammans med i nio fokusgrupper, i syfte att underlätta för olika grupper med funktionsvariation att komma ut i naturen. Samarbetet har också utökats för att omfatta ytterligare kommuner. Projektet bidrar till friluftsmålet Tillgänglig natur för alla. Aktiviteterna främjar friluftslivet i länet och bidrar till att uppfylla friluftsmålen samt de mål om tillgänglighet som finns i det svenska miljömålssystemet.

Länsstyrelsen ordnade en regional tankekedja för friluftsliv under 2017 i samarbete med Upplandsstiftelsen. Där diskuterades bland annat friluftsliv och folkhälsa, integration samt friluftsliv för människor med funktionsvariation.

Länsstyrelseinstruktion 5 §

5. Länsstyrelsen ska integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering,

Länsstyrelsen har under hösten deltagit i det länsstyrelsegemensamma nätverket för mänskliga rättigheter. I nätverket har exempelvis det länsstyrelsegemensamma metodstödet för ett rättighetsbaserat arbetssätt diskuterats och testats i en workshopdel med intersektionellt perspektiv. Länsstyrelsen har under hösten aktivt påbörjat planeringen av ett förslag på genomförandet av implementeringen av det nationella metodstödet. Länsstyrelsen påbörjade under hösten ett utvecklingsarbete beträffande diskriminering och utsatthet.

Varje år erbjuder länsstyrelsen en introduktionsutbildning för nyanställda medarbetare där en del av utbildningen fokuserar på länsstyrelseinstruktionens 5 § som berör jämställdhet och mänskliga rättigheter samt folkhälsa och barnperspektivet.

Länsstyrelsen upprätthåller en intern beredskap för att tillgodose enskildas kontakter med länsstyrelsen på de minoritetsspråk vars förvaltningsområden sammanfaller med Uppsala län.

Återrapportering regleringsbrevsuppdrag

Regleringsbrevsuppdrag 1.26

Länsstyrelserna ska redovisa hur Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering belyses, analyseras och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § 5 förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion samt bedöma resultatet av detta. Redovisningen ska bl.a. innehålla information om hur länsstyrelserna har tillämpat lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk i myndighetens interna och externa insatser utifrån målet för minoritetspolitiken. Vidare ska länsstyrelserna redovisa samarbetet med andra berörda myndigheter och de åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med ovanstående frågor. De åtgärder som har vidtagits för att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter ska redovisas särskilt av respektive länsstyrelse.

Länsstyrelsen har under hösten deltagit i det länsstyrelsegemensamma nätverket för mänskliga rättigheter. I nätverket har exempelvis den länsstyrelsegemensamma metodstödet för ett rättighetsbaserat arbetssätt diskuterats och testats i en workshopdel med intersektionellt perspektiv. Länsstyrelsen har under hösten aktivt påbörjat planeringen av ett förslag på genomförande av implementering av det nationella metodstödet.

Varje år erbjuder länsstyrelsen en introduktionsutbildning för nyanställda medarbetare där en del av utbildningen fokuserar på länsstyrelseinstruktionens 5 § som berör jämställdhet och mänskliga rättigheter samt folkhälsa och barnperspektivet.

Länsstyrelsen upprätthåller en intern beredskap för att tillgodose enskildas kontakter med länsstyrelsen på de minoritetsspråk vars förvaltningsområden sammanfaller med Uppsala län.

Ett tidigare beslut finns om att uppmärksamma minoriteters högtidsdagar vilket innebär att flagga hissas på samernas nationaldag, sverigefinnarnas dag, romernas nationaldag, tornedalingarnas dag samt vissa dagar då HBTQI-personer uppmärksammas i Uppsala län. Vidare uppmärksammas förintelsens minnesdag på länsstyrelsens webbplats.

Integration

Länsstyrelserna ska kommentera nedanstående volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 85*)	2017	2016	2015
Årsarbetskrafter män	0,4	0,6	0,9
Årsarbetskrafter kvinnor	2,3	1,1	0,6
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,6	1,1	0,9
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 946	1 589	1 502
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	1,8	1,0	1,0
Antal ärenden, inkomna och upprättade	64	42	29
Antal beslutade ärenden	60	56	18
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	8	17	20
Bidragsutbetalningar där länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	523	200

Kommentar till tabellen volymer och kostnader

Länsstyrelsens uppdrag har vuxit under året vilket återspeglas av det ökade antalet inkomna och upprättade ärenden. Ett arbete har även skett med uppföljning av äldre ärenden, särskilt med fokus på öppna statsbidragsärenden, vilket framkommer i statistiken. Antalet årsarbetskrafter har ökat under året med anledning av inflödet av nya uppdrag där länsstyrelsen arbetar för att få en strategisk och långsiktigt hållbar integrationssamordning. Länsstyrelsen i Jönköpings län administrerar och hanterat bidragsutbetalningarna inom området vilket förklarar att beloppet i tabellen för 2017 är noll.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen bedömer att samverkan i länet har fungerat väl under året. Detta har särskilt framkommit i det utvecklingsarbete som skett i länet kring framtagandet av en ny regional överenskommelse och grundarbetet inför etablering av en mer behovsstyrd nätverksstruktur.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Samverkan i länet

Under året har länsstyrelsen fokuserat på att utveckla samverkan med berörda aktörer både med anledning av organisationsförändringar samt i enlighet med de prioriteringar som tagits fram gemensamt i länet i slutet av år 2016. Under våren beslutade länsstyrelsen i samråd med länets aktörer att ta fram en ny regional överenskommelse inom integrationsområdet för att svara mot de utmaningar som kommit med anledning av ny lagstiftning och ökad inflyttning. Beslutet var förankrat i länet på både politisk nivå och tjänstemannanivå. I denna process har länsstyrelsen under året använt sig av existerande nätverk. En beredningsgrupp utsedd av länets aktörer har varit ett löpande stöd i arbetet. I beredningsgruppen finns representanter för Region Uppsala, Arbetsförmedlingen samt två kommuner av olika storlek. Under våren har länsstyrelsen skickat ut en enkät till relevanta aktörer med integrationsuppdrag där de fått redogöra för centrala utmaningar, behov av samverkan och prioriterade områden utifrån den egna organisationens perspektiv. Detta material har sedan använts vid en fördjupande workshop med god representation från kommuner och berörda myndigheter under hösten. Sammanställt material från workshop samt enkät har gett ett gott underlag kring länets utmaningar och behov av utökad samverkan. Detta material används i det fortsatta utvecklingsarbetet som fortlöper under nästa år. I samband med detta kommer länsstyrelsen att utveckla nätverksstrukturen inom integrationsområdet för att bättre möta länets identifierade behov.

Under året har länsstyrelsens samverkan i integrationsfrågor i huvudsak skett i en strategisk ledningsgrupp med representation av kommunalråd och chefer från berörda myndigheter, samt i en styrgrupp där deltagarna är förvaltningschefer och chefer från berörda myndigheter. Båda grupperna sammankallas av länsstyrelsen och består av länets åtta kommuner, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Uppsala universitet, Region Uppsala och Försäkringskassan. Strategiska ledningsgruppen har sammankallats vid ett tillfälle under året. Under året har länsstyrelsen genomfört fyra möten med styrgruppen.

Länets nätverksmöten har under året haft större fokus på hur vi når kvalitativa etableringsinsatser än tidigare år då bosättningsfrågan inte varit lika akut. Arbetet med den regionala överenskommelsen har varit en viktig komponent i att utveckla samverkan för att främja en effektivare etablering. På mötet i januari lyftes utöver denna även det länsövergripande samverkansprojektet inom samhällsorienteringen. Mötet i maj besöktes av Sveriges kommuner och landsting (SKL) som lyfte goda exempel från sin idédatabas. Länsstyrelsen och Arbetsförmedlingen informerade då även om det nya uppdraget kring tidiga insatser för asylsökande. Vid mötet i september låg fokus på bosättning och nästa års kommunal. Migrationsverket var även på plats för att informera om processen kring förlängning av uppehållstillstånd. Under november månads möte låg fokus på det utvecklingsarbete som sker gällande samverkan, både kring den regionala överenskommelsen och kring den nystartade samverkansprocessen kring ensamkommande barn som försvinner. Arbetsförmedlingen lyfte också aktuella samverkansbehov med anledning av ny lagstiftning. Länsstyrelsens arbete med samverkansprocessen enligt regleringsbrevsuppdraget 3.49 redovisas i särskild ordning till Socialdepartementet. Se bilaga Regleringsbrev 2017, uppdrag som inte redovisas i årsredovisningen.

I samband med Länsstyrelsens omorganisation har organisering av nätverk, arbetsgrupper och styrgrupper setts över inom området social hållbarhet. För integrationsuppdragen har

detta inneburit att den strategiska ledningsgruppen inte längre sammankallas, utan det högsta nätverket för organisationen för integration och etablering utgörs av ett nystartat Råd för social hållbarhet som samlar samtliga frågor inom social hållbarhet. Rådet har representation av länets kommunchefer samt chefer för andra relevanta myndigheter som verkar inom området social hållbarhet. Rådets etablerande är ett led i ett pågående internt utvecklingsarbete där länsstyrelsen strävar efter att bättre samordna frågor internt och skapa effektivare samverkansstrukturer.

Länsstyrelsen har även deltagit vid flera olika informationstillfällen för att berätta om de egna uppdragen inom integration för till exempel länets HR-nätverk, länets landsbygdsnätverk och länets riksdagsledamöter. Utöver detta har landshövdingen själv haft dialoger med nyanlända såväl enskilt som i grupp. Detta har ägt rum via hembesök eller i samband med ett lokalt initiativ som gått under rubriken Träffa en Uppsalabo.

Kommunikation

Under året har länsstyrelsen verkat för att stärka upp den externa kommunikationen och tydligheten i integrationsverksamheten. Detta har särskilt skett genom en bättre användning av länsstyrelsens webbplats. Länsstyrelsen har under året gjort en översyn av tillgängligt material, tagit fram en kortadress, en genväg med integrationsspecifika kalenderhändelser, samt i större utsträckning laddat upp material om genomförda konferenser och information om utlysningar av statsbidrag. Detta har gett ett mycket gott resultat och besöksstatistiken till länsstyrelsens integrationswebb har ökat med cirka 60 procent under året. Länsstyrelsens bedömning är att dessa åtgärder har gjort information mer lättillgänglig och samlad för målgruppen.

Jämställdhet

Länsstyrelsen har försökt att ytterligare lyfta jämställdhetsperspektivet inom integration under detta år, särskilt beträffande statsbidragshanteringen. Bland annat har länsstyrelsens särskilt sakkunniga i jämställdhet föreläst vid en projektmedelsdag om jämställdhetsintegrering i projekt för kommuner som var intresserade av att ansöka om statsbidrag. En särskild prioritering har även funnits för projekt där jämställdhetsperspektivet är tydligt beskrivet. Detta arbete resulterade i en stor förbättring i hur de inkomna ansökningarna tog hänsyn till kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor än tidigare år. Sakkunnig i jämställdhet i Uppsala län har även varit med nationellt och tagit fram en checklista för jämställdhet inför projektansökan som länsstyrelserna har möjlighet att använda sig av. Checklistan har tillgängliggjorts på länsstyrelsens webbplats.

I övrigt hänvisar länsstyrelsen till de särskilda uppdragsredovisningarna för regleringsbrevets uppdrag 3.41 Tidiga insatser, 3.42 Statsbidrag asylsökande, 3.44 Nyanlända, 3.45 Ersättning enligt § 37/37 a, 3.46 Samhällsorientering, 3.47 Informationsportalen, 3.48 Ensamkommande barn samt 3.49 Barn som försvinner. Se bilaga Regleringsbrev 2017, uppdrag som inte redovisas i årsredovisningen.

Organisationsstyrning

Utvecklingsprogram för att öka länsstyrelsernas krisberedskaps- och totalförsvarsförmåga

Länsstyrelsen har under 2017 tagit initiativ till ett länsstyrelsegemensamt treårigt utvecklingsprogram som ska öka varje länsstyrelses krisberedskaps- och totalförsvarsförmåga. Programmet för kontinuitet och resiliens (PKR) ska under perioden 2018–2020 parallellt med den digitala verksamhetsutvecklingen identifiera och kanalisera förmågebehov avseende bland annat säkerhetsskydd, informationssäkerhet, signalskydd och kontinuitetsplanering som är nödvändiga för arbetet med att bygga upp det civila försvaret.

Den övergripande målbilden för programmet är att varje länsstyrelse har förmåga att genomföra sina uppgifter:

1. under normala förhållanden,
2. i händelse av fredstida krissituationer samt
3. inför och under höjd beredskap

Förmågor en länsstyrelse förväntas ha vid höjd beredskap måste finnas etablerade redan vid normala driftsförhållanden. De förväntade effekterna av programmet anpassas till länsstyrelsernas förmågemål för uppbyggnaden av det civila försvaret under perioden 2017–2020. Detta innebär att varje länsstyrelse:

1. bedriver inom ramen för den interna styrningen och kontrollen av myndigheten ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete.
2. har upprättat kontinuitetsplaner och rutiner för förvaltning av dessa för den samhällsviktiga verksamheten på myndigheten.
3. kan med utgångspunkt från sitt regionala områdesansvar i en fredstida krissituation eller vid höjd beredskap skapa en samlad lägesbild och dela den med berörda aktörer.
4. har förmåga att samverka med berörda aktörer via robusta informationssystem och med *kvalificerat hemlig* information.
5. har förmåga att i en fredstida krissituation eller vid höjd beredskap leda sin verksamhet från en alternativ och/eller skyddad ledningsplats.

Programmet är mycket omfattande och kommer att fokusera på att utveckla standardiserade arbetssätt för länsstyrelseverksamheten samt investera i nödvändiga förbättringar i de gemensamma tekniska stödsystemen. Programmet leds av en brett sammansatt styrgrupp med representanter från olika länsledningar samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Styrgruppens ordförande är landshövdingen i Västra Götalands län.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3 § ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

Länsstyrelserna skall nedan återrapporera en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Under 2017 har länsstyrelsen genomgått en omorganisation. Syftet med ny organisation är bland annat att stärka ledar- och medarbetarskapet. Antalet medarbetare per ansvarig chef har därmed minskat och ger möjlighet till att utöva ett nära och coachande ledarskap. Förändringen innebar att tre avdelningschefer och nio ytterligare enhetschefer rekryterades. Alla dessa rekryteringar skedde internt som ett led i intern kompetensförsörjning. Totalt visade 25 medarbetare intresse för en chefstjänst.

Två chefer har under året deltagit i länsstyrelsernas gemensamma utvecklingsprogram. Nio chefer har genomgått Arbetsgivarverkets utbildning ”Ny chef i staten”. Parallellt har en intern ledarskapsutbildning på två dagar genomförts med målstyrt ledarskap som fokus. Utbildningen är ett exempel på åtgärder från den medarbetarundersökning som genomfördes våren 2016.

Kompetensförsörjningen är fortsatt god. Vid rekryteringar har länsstyrelsen ett högt antal väl meriterade sökande, men kan dock se att det blivit svårare inom vissa befattningsgrupper att hitta rätt kandidat och att kunna matcha lönenivåer som finns inom privat, kommunal och landstingssektorn. Länsstyrelsen har fortsatt att ta emot praktikanter från universitet och högskola för att visa länsstyrelsens verksamhet och för att marknadsföra oss som framtida arbetsgivare. Under året har också en nyanländ och en person med funktionsnedsättning genomfört praktik i vår verksamhet. Länsstyrelsen har genomfört ett pilotprojekt kring introduktion tillsammans med myndigheter som har sin bas i Uppsala. Ämnet har varit statstjänstemannarollen och offentlighet och sekretess. Projekt har fallit väl ut.

Under året har en årligt återkommande personaldag genomförts. Syftet är att höja myndighetens övergripande kunskap om de kommuner som ingår i länet. 2017 har vi besökt Enköpings kommun där organisationen har fått tillfälle att besöka både företag och naturreservat. Länsstyrelsen genomförde också en halvdags utbildning för all personal i jämställdhet under hösten. Syftet är att öka den allmänna kunskapen för att kunna jobba mer aktivt med jämställdhetsintegrering på myndigheten.

Arbetsmiljö och hälsa är ett fortsatt prioriterat område för länsstyrelsen. En arbetsmiljöutbildning för skyddsombud har genomförts tillsammans med vår företagshälsovård. Chefer har fått utbildning i hur de kan följa sjukfrånvaro i vårt beslutsstödsystem LISA. Friskvårdsgruppen på länsstyrelsen har genomfört en tävling som syftar till att alla ska komma i gång och röra på sig samt utrustat samtliga kopieringsrum med enkla verktyg för att kunna träna muskler i rygg, nacke och axlar.

Tabell över sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3 § FÅB

Kön	Ålder	2017			2016		
		Antal anställda* ¹	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda* ¹	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	≤29	-	-	-	-	-	-
	30–49	27,9	3,3%	71,3%	23,9	4,5%	66,7%
	50≥	30,1	4,3%	54,3%	31,8	4,7%	64,9%
	Alla	60,3	3,8%	61,9%	56,9	4,6%	65,5%
Kvinnor	≤29	11,5	3,4%	11,5%	11,2	3,1%	44,6%
	30–49	79,3	6,8%	78,5%	70,9	6,5%	76,2%
	50≥	38,0	5,6%	68,2%	38,7	5,1%	72,6%
	Alla	128,8	6,1%	73,4%	120,8	5,7%	73,4%
Samtliga	≤29	13,8	3,1%	10,7%	12,4	2,8%	44,3%
	30–49	107,2	5,9%	77,5%	94,8	6,0%	74,6%
	50≥	68,1	5,0%	64,0%	70,5	4,9%	69,6%
Summa		189,1	5,4%	71,2%	177,7	5,3%	71,3%

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

*) Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

1) Enligt 7 kap. 3§ FÅB (2000:605) framgår att uppgifter för grupper med högst 10 anställda inte ska lämnas och inte heller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Kommentar till tabellen sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3 § FÅB

Vid jämförelse av sjuktalen 2016 i tabellen mot lämnade uppgifter i årsredovisningen för 2016 finns vissa smärre differenser. Detta beror på att justeringar har gjorts i tabellen för att möjliggöra jämförelser mellan åren.

Sjukfrånvaron har ökat marginellt. Under 2017 har vi fortsatt ett antal medarbetare som varit sjukskrivna för icke arbetsrelaterad sjukdom. Myndigheten följer dock utvecklingen noga. I tertialuppföljningarna tas sjukskrivningstalen samt övertids- och flexsaldon upp och diskuteras med respektive arbetsmiljöansvarig chef. Utbildning i uppföljningsverktyget LISA har genomförts för alla chefer. En arbetsmiljöutbildning har planerats under hösten för att genomföras under första kvartalet 2018.

Återrapportering regleringsbrevsuppdrag 1.4

Länsstyrelserna ska bidra till en god förvaltningskultur. Ledarskapets och medarbetarskapets betydelse och rollen som statstjänsteman ska vara i fokus.

Under året har länsstyrelsen, med övriga myndigheter som har sitt säte i Uppsala, genomfört ett pilotprojekt kring introduktion till statstjänstemannarollen och offentlig sekretess. Det är ett komplement till den interna introduktionen för nyanställda och ger en bredare bild av vad rollen som statsanställd innebär. En obligatorisk utbildning för alla medarbetare i jämställdhet genomfördes under hösten. Det är en del i att stärka kunskapen i grunderna för en god förvaltningskultur.

Länsstyrelsen har också deltagit i seminarium på Statskontoret kring god förvaltningskultur och bidrar med en representant i Statskontorets nätverk mot korruption. Under året har en genomgång av bisysslor och jäv genomförts vilket innebär att alla medarbetares eventuella bisysslor gått igenom. Under hösten påbörjades även planering inför implementering av den nya förvaltningslagen.

Året i siffror

Tabell A – Verksamhetskostnader 2015–2017 Tkr

VÄS-kod	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2017	2016	2015
20–21	Övrig förvaltning	3 996	4 032	3 773
25	Trafikföreskrifter m.m.	388	775	473
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 852	6 712	6 332
30	Regional tillväxt	755	1 415	1 671
34	Infrastrukturplanering	1 173	829	694
40	Hållbar samhällsplanering och boende	6 881	8 989	9 310
41	Stöd till boende	1 034	502	574
42	Energi och klimat	2 596	2 953	3 052
43	Kulturmiljö	8 658	9 025	8 584
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	12 368	12 881	13 730
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8 824	7 930	7 401
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	21 377	22 281	17 097
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 309	2 010	1 862
53	Vattenverksamhet	3 116	3 547	2 938
54	Mineral- och torvfyndigheter	6	160	74
55	Miljöfarlig verksamhet	5 441	5 805	5 985
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	600	341	297
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 777	2 054	2 101
60	Lantbruk och landsbygd	20 845	18 350	18 629
62	Fiske	1 550	952	762
70	Folkhälsa	1 912	1 632	1 386
80	Jämställdhet	2 079	1 279	1 475
81	Nationella minoriteter	22	30	32
82	Mänskliga rättigheter	342	483	315
85	Integration	2 072	1 066	1 021
	Summa produktion	116 972	116 033	109 571
10	Myndighetsövergripande verksamhet	13 243	11 718	9 101
11	Administration och intern service	34 524	31 699	32 457
	Summa verksamhetskostnader exklusive resurssamverkan	164 739	159 450	151 129
99	Resurssamverkan ¹⁾	1 816	65	28
	Totalsumma verksamhetens kostnader enligt resultaträkning²⁾	166 554	159 515	151 157

¹⁾ Med Offentlig resurssamverkan menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod.

²⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell B - Verksamhetskostnader 2017

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	3 996	2,4%	1 863	3,9%	5 859	3,6%
25	Trafikföreskrifter m.m.	388	0,2%	201	0,4%	589	0,4%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 852	4,2%	3 225	6,8%	10 077	6,1%
30	Regional tillväxt	755	0,5%	333	0,7%	1 088	0,7%
34	Infrastrukturplanering	1 173	0,7%	585	1,2%	1 758	1,1%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	6 881	4,2%	3 470	7,3%	10 351	6,3%
41	Stöd till boende	1 034	0,6%	489	1,0%	1 522	0,9%
42	Energi och klimat	2 596	1,6%	1 044	2,2%	3 640	2,2%
43	Kulturmiljö	8 658	5,3%	2 885	6,1%	11 543	7,0%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	12 368	7,5%	4 831	10,2%	17 199	10,5%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8 824	5,4%	3 820	8,1%	12 644	7,7%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	21 377	13,0%	5 677	12,0%	27 054	16,5%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 309	1,4%	1 191	2,5%	3 501	2,1%
53	Vattenverksamhet	3 116	1,9%	1 563	3,3%	4 679	2,9%
54	Mineral- och torvfyndigheter	6	0,0%	1	0,0%	7	0,0%
55	Miljöfarlig verksamhet	5 441	3,3%	2 813	5,9%	8 254	5,0%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	600	0,4%	290	0,6%	890	0,5%
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 777	1,1%	767	1,6%	2 545	1,6%
58	Restaurering	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
60	Lantbruk och landsbygd	20 845	12,7%	9 326	19,7%	30 171	18,4%
62	Fiske	1 550	0,9%	423	0,9%	1 973	1,2%
70	Folkhälsa	1 912	1,2%	782	1,7%	2 694	1,6%
80	Jämställdhet	2 079	1,3%	847	1,8%	2 926	1,8%
81	Nationella minoriteter	22	0,0%	11	0,0%	32	0,0%
82	Mänskliga rättigheter	342	0,2%	89	0,2%	431	0,3%
85	Integration	2 072	1,3%	874	1,8%	2 946	1,8%
	Summa produktion	116 972	71,0%	47 400	100,0%	164 372	100,0%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	13 243	8,0%				
11	Administration och intern service	34 524	21,0%				
	Summa verksamhetskostnader exklusive resurssamverkan	164 739	100,0%			164 372	100,0%
99	Resurssamverkan ¹⁾	1 816		367 ¹⁾		2 183	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen²⁾	166 554				166 554	
	Myndighetsövergripande, adm						

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
	och intern service uppdelat på: ³⁾						
	Nivå 1 (113-115)	25 303	27,7%				
	Nivå 2 (110-112, 116-119)	9 221	10,1%				
	Nivå 3 (100-109)	13 243	14,5%				
	Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	91 393					

¹⁾ Med Offentlig resurssamverkan menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk. Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

²⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

³⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-8 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell C – Årsarbetskrafter 2015–2017

VÄS-kod	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2017			2016	2015
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
20-21	Övrig förvaltning	4,9	3,1	1,7	5,3	4,6
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,6	0,4	0,2	1,3	0,8
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	8,9	8,8	0,1	9,7	9,7
30	Regional tillväxt	1,0	0,9	0,1	0,9	1,8
34	Infrastrukturplanering	1,2	1,2	0,1	1,3	1,0
40	Hållbar samhällsplanering och boende	9,2	7,9	1,3	11,0	9,6
41	Stöd till boende	1,6	0,2	1,3	0,9	1,0
42	Energi och klimat	3,0	2,5	0,5	2,6	2,8
43	Kulturmiljö	8,5	4,4	4,1	7,9	8,4
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	12,5	5,9	6,7	14,1	15,5
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	9,3	5,9	3,4	7,3	7,5
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	17,4	9,3	8,2	18,7	17,5
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3,7	2,1	1,6	3,4	3,1
53	Vattenverksamhet	4,6	3,2	1,4	4,7	4,7
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1
55	Miljöfarlig verksamhet	7,8	3,2	4,6	8,8	9,0
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,8	0,2	0,6	0,5	0,5
57	Förorenade områden, efterbehandling	2,4	1,7	0,6	2,1	2,9
60	Lantbruk och landsbygd	30,2	23,7	6,5	28,3	29,3
62	Fiske	1,2	0,2	1,1	0,8	0,8
70	Folkhälsa	2,0	1,4	0,6	1,8	1,8
80	Jämställdhet	2,4	2,1	0,3	1,6	1,9
81	Nationella minoriteter	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
82	Mänskliga rättigheter	0,2	0,1	0,1	0,5	0,5
85	Integration	2,6	2,3	0,4	1,7	1,5
	Summa produktion	136,1	90,7	45,4	135,5	136,4
10	Myndighetsövergripande verksamhet	10,4	5,7	4,8	10,0	9,4
11	Administration och intern service	18,2	14,3	3,8	13,2	13,6
	Summa årsarbetskrafter exkl. resurssamverkan	164,7	110,7	54,0	158,8	159,5
99	Resurssamverkan ¹⁾	0,7	0,1	0,6	0,1	0,0
	Totalt antal årsarbetskrafter	165,5	110,8	54,7	158,9	159,5

¹⁾ Med Offentlig resurssamverkan menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffrigt nivå.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell D – Representation

Kostnader för representation	2017		2016		2015	
	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	83	504	231	1 456	280	1 756
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	558	3 376	876	5 517	667	4 179

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell D – Representation

Jämförelse av representationskostnader med tidigare år bör göras med stor försiktighet. Den externa representationen är lägre än föregående år, främst beroende på byte av landshövding 2016. Representationen varierar dock alltid mellan åren beroende på olika händelser som antal statsbesök med mera.

Den största delen av minskningen av kostnaden för intern representation beror på ändring i 4 § i förordning (2002:831) om myndigheters rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt. Ändringen innebär att statliga myndigheter från och med 1 juli 2017 inte har rätt att bokföra och inte heller begära kompensation för ingående mervärdesskatt vid representation. Ekonomistyrningsverket har under året definierat vilka kostnader som ska bokföras som intern respektive extern representation.

Tabell E – Lokaler

Lokalkostnader	2017	2016	2015
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103	1 443	1 476	1 468
Lokalyta (m ²)	1 347	1 347	1 347
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 071	1 096	1 090
Lokaler¹			
Lokalkostnader (tkr) 113	9 199	9 217	8 638
Lokalyta (m ²)	3 818	3 818	3 818
Lokalkostnad per m ² (kr)	2 409	2 414	2 262
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	56	58	54
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	23	24	24
Kontorslokaler²			
Kontorslokalyta (m ²)	3 422	3 422	3 422
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	21	22	21
Summa lokalkostnader	10 642	10 693	10 107

¹ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

² Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biutor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell F – Redovisning av ärenden 2017

(samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D	E	F	G
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och intern service (10-11)	47	137	232	321	95	0
Övrig förvaltning (20-21)	82	783	60	833	92	1
varav Kameraövervakning (211)	32	134	18	153	31	0
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	13	105	0	117	1	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	43	316	5	296	68	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	198	930	479	1 439	168	3
varav Livsmedelskontroll (281)	6	122	35	152	11	0
varav Djurskydd (282)	172	668	391	1 086	145	2
varav Smittskydd (283)	8	69	34	104	7	1
varav Allmänna veterinära frågor (284)	9	70	19	93	5	0
Regional tillväxt (30)	5	18	2	17	8	2
Infrastrukturplanering (34)	15	30	0	39	6	2
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	100	1 099	9	1 147	61	2
Stöd till boende (41)	324	419	0	313	430	1
Energi och klimat (42)	66	70	8	55	89	6
Kulturmiljö (43)	582	1 056	49	1 336	351	37
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	90	111	91	176	116	11
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	3	4	11	4	14	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	108	177	8	200	93	12
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	290	119	118	299	228	71
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	1	0	1	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52).	107	725	25	701	156	8
Vattenverksamhet (53)	116	122	17	163	92	16
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	66	89	11	118	48	8
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	1	0	1	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	141	210	118	324	145	13
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	51	38	115	159	45	4
Övrigt miljö- och hälsoskydd (56)	12	117	4	121	12	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	62	29	14	50	55	9
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	37	11	5	26	27	7
Lantbruk och landsbygd (60) ¹	9 766	8 448	15	12 481	5 748	1 135
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	9 373	8 036	0	12 028	5 381	1 106

A	B	C	D	E	F	G
Fiske (62) ²⁾	17	75	11	84	19	0
Folkhälsa (70)	25	29	22	30	46	1
Jämställdhet (80)	5	3	16	13	11	0
Nationella minoriteter (81)	0	3	0	1	2	0
Mänskliga rättigheter (82)	2	8	4	6	8	0
Integration (85)	33	46	18	60	37	8
Summa	12 236	15 081	1 325	20 506	8 136	1 338
varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0	0	0	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	57	73	0	70	60	4

¹⁾ Under 2017 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. I tabellen ingår statistik över direktstöden. Statistik rörande miljöersättningar och kompensationsstöd ingår däremot inte. För 2015 och 2016 kunde inte ärenden om jordbrukarstöd redovisas med anledning av den pågående utvecklingen av Jordbruksverkets IT-system.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2017 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. För år 2016 kunde inte utbetalningar av stöd redovisas, enbart ansökningar om stöd.

Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens eget diarieföringssystem i tabellen summerat med ärenden beträffande jordbrukarstöd, direktstöd och landsbygdsstöd från Jordbruksverkets IT system, BLIS.

²⁾ Till Årsredovisningen 2016 var det inte möjligt att från Jordbruksverkets IT-system hämta ut fullständig statistik för fiske (VÅS 622) avseende åren 2015–2016. Uppgifterna är uppdaterade i Årsredovisning för år 2017, varför 2015–2016 års värden skiljer sig åt jämfört med vad som redovisades i Årsredovisningen för år 2016.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina samt IT-system från Jordbruksverket och Boverket

Kommentar till Tabell F – Redovisning av ärenden 2017

Stöd till boende (41): Ingående balans är högre än de uppgifter om utgående balans som lämnades för år 2016, vilket beror på att statistikuppgifter för 2016 hämtades ur länsstyrelsens ärendehanteringsprogram Platina. Ärendestatistiken för 2017 har hämtats ur Boverkets statistikprogram Svanen för att få så korrekta siffror som möjligt.

Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2017

(samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D
Sakområde och del av sakområde	Antal överklagade ärenden ¹⁾	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²⁾	Varav antal ändrade ärenden ³⁾
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	4	0	0
Övrig förvaltning (20-21)	19	9	2
varav Kameraövervakning (211)	13	5	2
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	1	1	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	47	52	11
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	29	35	3
varav Livsmedelskontroll (281)	1	2	0
varav Djurskydd (282)	28	33	3
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	96	82	12
Stöd till boende (41)	5	0	0
Kulturmiljö (43)	4	8	4
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	3	3	1
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	34	25	4
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	1	3	2
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	6	6	1
Vattenverksamhet (53)	5	6	2
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	5	6	2
Miljöfarlig verksamhet (55)	27	19	8
Övrigt miljö- och hälsoskydd (56)	0	1	1
Förorenade områden, efterbehandling (57)	1	2	0
varav Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	1	2	0
Lantbruk och landsbygd (60)	9	17	2
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	6	13	2
Summa	290	268	53
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	23	17	7

¹⁾ Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och som överklagats till högre instans under 2017.

²⁾ Avser ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2017, oavsett vilket år överklagandet skickades in.

³⁾ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till länsstyrelsens beslut.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina

Tabell H – Handläggningstider

Länsstyrelserna målsätter och följer upp handläggningstiden för ett gemensamt urval av ärendeslag. Målen är satta utifrån det antal dagar det är rimligt att merparten av alla ärenden ska beslutas inom. Målet är att 90 procent av beslutade ärenden ska ske inom den uppsatta måltiden. Utfallet redovisas som hur stor andel som faktiskt beslutades inom uppsatt tid.

H – Ärendeslag med gemensamma mål		Mål dagar	Utfall %		
VÄS	Beskrivning		2015–2017	2017	2016
211	Ansökan om kameraövervakning ³⁾	120	91	68	
282	Ansökan om tillstånd enligt 16§ Djurskyddslagen ¹⁾	90	100	95	100
282	Ansökan om förprovning djurstall ¹⁾	56	98	100	100
282	Anmälningsärenden djurskydd	90	92	90	86
403	Överklagande av lov, förhandsbesked ^{2, 10)}	150	97	94	
403	Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder ^{2, 7)}	120	95		
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen ³⁾	180	63	82	
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författn ³⁾	180	71	58	
525	Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken	42	31	46	54
526	Granskning av kommunal strandskyddsdispens ⁸⁾	21	78	69	87
551	Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken – Ansökan om tillstånd (konc) ^{1, 4)}	180	60	71	71
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet ⁸⁾	75	-	-	-
562	Prövning av avfall och producentansvar	40	95	98	100
566	Tillsyn av avfall och producentansvar	30	85	83	72
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{3, 5, 9)}				
	Företagsstöd	180	-	0,3	
	Projektstöd	180	-	24	
	Miljöinvesteringar	180	45	64	
622	Ansökan om stöd från Fiskerifonden ^{3, 5, 9)}				
	Företagsstöd	180	0	0	
	Projektstöd	180	0	0	
602	Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{3, 6, 9)}				
	Företagsstöd	120	62	0	
	Projektstöd	120	72	72	
	Miljöinvesteringar	120	75	75	
622	Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden ^{3, 6, 9)}				
	Företagsstöd	120	0	0	
	Projektstöd	120	0	0	
623	Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk	30	67	55	25
623	Ansökan om förordnande som fisketillsynsman ⁹⁾	40	100	100	83

¹⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

²⁾ Uppdrag 3.13 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2017.

³⁾ Nytt ärendeslag med gemensamma mål från och med 2016.

⁴⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

⁵⁾ Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till länsstyrelsen fram till att länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.

⁶⁾ Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till länsstyrelsen fram till att Jordbruksverket har betalat ut stödet. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader.

⁷⁾ Nytt mål om 120 dagar fr o m år 2017.

⁸⁾ Enligt 19 kap 3 b § Miljöbalken.

⁹⁾ Målet enligt SUSS LB (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB-stöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg Dawa.

¹⁰⁾ För åren 2015–2016 ingick bygglov 40322 i dessa ärenden, men fr o m 2017 har de urskilts från övriga lov och fått en egen uppföljning.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket

Kommentar till Tabell H – Handläggningstider

Ärendegrupp 403 och 505

Målen i regleringsbrevet uppfylls med god marginal både när det gäller överklagade lov och bostäder. Även de mål som inte framgår av tabellen, det vill säga att 75 procent av ärendena ska avgöras inom 80 respektive 105 dagar uppfylls med 95 respektive 97 procent. Ärendegruppen som avser övriga överklaganden enligt plan- och bygglagen nås inte för närvarande eftersom ärendegrupper med mål i regleringsbrevet har prioriterats framför dessa. Detsamma gäller för överklaganden av kommunala beslut enligt miljöbalken. Ärendebalanserna för båda dessa ärendegrupper har dock mer än halverats under 2017.

Ärendegrupp 525

Ärenden om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken uppvisar en negativ trend att nå uppsatt mål för handläggningstid. Det finns en stark koppling till att antalet ärenden har ökat. Jämfört med 2016 ökade antalet 12:6 samråd med drygt 30 procent. Detta trots att länsstyrelsen aktivt vidtagit åtgärder för att underlätta för verksamhetsutövaren att göra rätt och därmed minska behovet av samråd.

Ärendegrupp 551

Andelen ärenden om ansökan om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken som klarar uppsatt mål har sjunkit jämfört med 2016 och 2015. Orsaken är en kombination av oplanerade luckor i bemanningen, komplexa ärenden där bland annat artskyddsfrågor och stora motstående intressen medfört förlängda handläggningstider samt målkonflikt med tillståndsmål vid mark- och miljödomstol.

Ärendegrupp 602 och 622

Ansökan om stöd: Landsbygdsprogrammet öppnade för ansökningar om företagsstöd för djurstallar och projektstöd för bredband i september 2014 och från 2015 för övriga stödformer. Fiskerifonden öppnade för ansökningar 2015. Länsstyrelsens möjlighet att besluta om ansökan om stöd i landsbygdsprogrammet öppnande inte förrän vintern 2015/2016 och för fiskerifonden kunde länsstyrelserna börja ta beslut först efter Jordbruksverkets avropsbeslut i september 2016. Arbetet även under 2017 har alltså till ganska stor del bestått av att arbeta med gamla ansökningar. Detta förklarar den låga måluppfyllelsen. Varje avrops tillfälle för ansökan om stöd inom Havs- och fiskeriprogrammet bestäms av Jordbruksverket vilket påverkar handläggningen av stödansökningar inom programmet.

Ansökan om utbetalning: Gällande utbetalningar av landsbygdsstöd så öppnade möjligheten för kund att söka delutbetalning och förskott i april 2016 och slututbetalning i maj 2016. Länsstyrelsens möjlighet att besluta om förskott/delutbetalningar öppnade sommaren 2016 och först i december 2016 kunde beslut om slututbetalning ske i alla stödformer. Inom Fiske fattar Jordbruksverket såväl beslut på länsstyrelsens handlagda ansökningar som utbetalar medel.

Avgiftsbelagd verksamhet

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2015	2016			2017						2017
	Akkumulerat utfall	Utfall intäkter	Utfall kostnader	Nettoutfall	Budget intäkter	Utfall intäkter	Budget kostnader	Utfall kostnader	Netto budget	Nettoutfall	Akkumulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet											
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	-1 719	323	259	64	260	189	450	318	-190	-129	-1 784
Registreringsavgift för jaktområden	3	37	40	-3	35	30	34	4	1	26	26
Delgivning	48	38	59	-21	35	48	33	42	2	6	34
Övrig offentligrättslig verksamhet	0	0	0	0	0	109	0	45	0	64	64
Uppdragsverksamhet											
Resurssamordning	0	60	60	0	0	2 020	0	2 020	0	0	0
Summa totalt	-1 668	457	417	40	330	2 395	517	2 428	-187	-32	-1 660
- fördelat på											
Summa offentligrättsligt	-1 668	397	358	40	330	375	517	408	-187	-32	-1 660
Summa uppdragsverksamhet	0	60	60	0	0	2 020	0	2 020	0	0	0

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelning för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till tabellen avgiftsbelagd verksamhet

Kostnaderna för verksamheten Djur och lantbruk är högre än intäkterna. Detta är orsakat av:
 1) Vid vissa kontroller behövs två kontrollanter av arbetsmiljöskäl, men regelverket tillåter bara debitering motsvarande en person
 2) Att kontroller efter anmälan ska ske utan förvarning innebär att vi har många bomkörningar.
 3) När vi hanterar ärenden där djur saknar ägare finns ingen part att debitera.
 4) Vissa djurägare har svårt att betala sin kontrollavgift vilket genererar kundförluster.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Belopp angivna i tkr.

Sammanställning väsentliga uppgifter	2017	2016	2015	2014	2013
Låneram i Riksgälden					
Beviljad	8 300	11 000	10 700	3 500	3 500
Utnyttjad	7 377	8 458	9 639	674	781
Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad	5 500	5 500	5 500	5 500	5 400
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	42	45	14	135	362
Räntekostnader	-119	-139	-45	0	0
Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget	5 650	4 550	5 350	5 200	5 000
Utfall	7 278	7 169	4 080	6 091	5 519
Avgiftsintäkter som inte disponeras					
Budget	4 050	3 300	3 450	3 475	3 845
Utfall	6 430	4 248	3 899	3 040	3 391
Anslagskredit					
<i>Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 ap 2 Länsstyrelserna m.m. Uppsala län</i>					
Beviljad	3 983	3 716	3 645	3 671	3 590
Utnyttjad	0	0	0	0	0
<i>Utgiftsområde 19 Regional tillväxt 19 01 001 ap 2 Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Uppsala län</i>					
Beviljad	58	235	198	198	198
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslagssparande					
<i>Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 ap 2 Länsstyrelserna m.m. Uppsala län</i>					
Summa anslagssparande	2 892	2 807	2 257	2 531	2 494
- Därav intecknade åtaganden med stöd av anslagssparande	0	0	0	0	0
<i>Utgiftsområde 19 Regional tillväxt 19 01 001 ap 2 Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Uppsala län</i>					
Summa anslagssparande	9	280	105	77	1
- Därav intecknade åtaganden med stöd av anslagssparande	-	-	-	-	-
Bemyndiganden					
<i>Utgiftsområde 19 Regional tillväxt 19 01 001 ap 2 Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Uppsala län</i>					
Tilldelat	500	1 500	2 000	1 000	1 000
Åtaganden	0	25	200	300	0
Personal					
Antal årsarbetskrafter ¹⁾	165	159	160	160	164
Medeltal anställda ²⁾	189	178	176	173	183
Driftkostnad per årsarbetskraft	991	990	937	939	918
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-32	40	-147	-234	-360
Balanserad kapitalförändring	-1 628	-1 668	-1 521	-1 287	-927

¹⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar

²⁾ Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden. Definitionen av medeltal anställda ändrades år 2016. Omräkning av jämförelsetalen har skett för åren 2014–2015 i verktyget LISA. Jämförelsetalen för år 2013 har inte räknats om då en alltför stor arbetsinsats skulle krävas.

Kommentar till tabellen sammanställning över väsentliga uppgifter

Av beviljad låneram har 0 tkr ianspråktagits för anläggningstillgångar som inte var lånefinansierade per den 31 december 2017.

Finansiell redovisning

Resultaträkning

Belopp i tkr

	2017	2016	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	98 137	93 327	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	7 278	7 169	2
Intäkter av bidrag	61 027	58 890	3
Finansiella intäkter	80	169	4
Summa	166 522	159 555	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-113 253	-104 021	5
Kostnader för lokaler	-10 376	-11 130	
Övriga driftskostnader	-40 364	-42 085	
Finansiella kostnader	-154	-160	6
Avskrivningar och nedskrivningar	-2 407	-2 120	
Summa	-166 554	-159 515	
Verksamhetsutfall	-32	40	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	6 430	4 248	7
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-6 430	-4 248	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2 282	32 240	8
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	11 560	14 410	9
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	-28	398	10
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	128	-216	11
Lämnade bidrag	-13 942	-46 832	12
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	-32	40	13

Balansräkning

TILLGÅNGAR (TKR)	2017-12-31	2016-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	0	0	
Summa	0	0	14
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	2 438	2 990	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	4 734	5 655	
Summa	7 172	8 645	15
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	1 179	790	
Fordringar hos andra myndigheter	4 735	3 616	16
Övriga kortfristiga fordringar	373	41	17
Summa	6 287	4 447	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	2 887	3 208	
Upplupna bidragsintäkter	5 919	2 571	
Övriga upplupna intäkter	6 157	5 258	
Summa	14 963	11 037	18
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	1 677	3 358	
Summa	1 677	3 358	19
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	23 928	22 842	20
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	223	223	21
Kassa och bank	91	45	22
Summa	24 242	23 110	
Summa tillgångar	54 341	50 596	

ANSVARSFÖRBINDELSE

Ersättning vid avflyttning enligt kontrakt med hyresvärden Klöver 2015

Kontraktstiden för lokaler är enligt kontrakt 6 år med förlängningstid om 5 år. Om hyresförhållandet inte förlängs med en femårsperiod och om länsstyrelsen avflyttar innan hyresförhållandet varat i minst 10 år ska:

- Hyresrabatt och flyttbidrag betalas tillbaka i sin helhet (1 305 tkr + 2 000 tkr).
- Utöver ovan ska 2 000 tkr betalas för del av de anpassningsinvesteringar som gjorts för länsstyrelsens lokalprogram.

Länsstyrelsen behöver inte erlagga i denna punkt ovanstående belopp vid en avflyttning om hyresvärden sagt upp avtalet för avflyttning eller villkorsändring.

Balansräkning, forts.

KAPITAL OCH SKULDER (TKR)	2017-12-31	2016-12-31	Not
Myndighetskapital			
Donationskapital	20	20	
Balanserad kapitalförändring	-1 628	-1 668	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-32	40	
Summa	-1 640	-1 607	23
Fonder			
Fonder	674	803	
Summa	674	803	11
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	557	864	24
Övriga avsättningar	935	768	25
Summa	1 492	1 632	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	7 377	8 458	26
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	27
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	4 725	4 771	28
Leverantörsskulder	7 076	6 595	
Övriga kortfristiga skulder	1 949	1 656	29
Depositioner	223	223	30
Summa	21 350	21 703	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	11 176	12 571	
Oförbrukade bidrag	21 289	15 494	
Summa	32 465	28 065	31
Summa kapital och skulder	54 341	50 596	

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp	Not
Utgiftsområde 01 Rikets styrelse								
01 05 001 ap 2 Länsstyrelserna m.m.	2 807	99 577	650	0	103 034	-100 142	2 892	32
Utgiftsområde 19 Regional tillväxt								
19 01 001 ap 2 Regionala tillväxtåtgärder	280	585	0	-280	585	-576	9	33
Summa	3 086	100 162	650	-280	103 619	-100 717	2 901	

Indraget belopp på 280 tkr har betalats till RGK, då vi inte har rätt till anslagsbehållning.

Utgifterna är avstämda mot intäkter av anslag.

Semesterlöneskuld före 2009 har avräknats förvaltningsanslaget med 298 tkr.

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster	Not
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	700	637	
2537 Miljöskyddsavgift Täktavgift	2 850	4 440	
2552 03 Avgifter enligt avfallsförordningen	0	86	
2714 01 Sanktionsavgifter	250	945	
2714 05 Brott mot utlänningslagen	0	101	
2811 9 Övriga inkomster	250	221	
Summa	4 050	6 430	7

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Belopp i tkr

Anslag	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år				Not
		2017	2017	2018	2019	2020	2021	
		19 01 001 ap 2 Regionala tillväxtåtgärder	500	25	0	0	0	

Tilläggsupplysningar och noter

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Regeringen har beslutat att återrapportering ska ske enligt anvisningar som framgår under rubriken Verksamhet i avsnitt 1 "Mål och Återrapporteringskrav", avsnitt 2 "Organisationsstyrning" och avsnitt 6 "Avgifter och bidrag" samt bilaga 2 "Mall för redovisning av statistik" i regleringsbrevet. Anvisningarna utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § FÅB och i vissa fall undantag från 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 5 januari 2018.

De flesta belopp i resultatredovisning och de finansiella delarna är framtagna med hjälp av Excelerator. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 20 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader såsom hyror m.m. för att kostnaden ska belasta rätt period. Beloppsgräns är fastställd till 20 tkr. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras årsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner m.m.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd nyttjandeperiod om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på m00 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet på minst 50 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer då de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Följande avskrivningstider tillämpas.

	Avskrivningstid
Immateriella anläggningstillgångar	3 år
Materiella anläggningstillgångar:	
- <i>Förbättringsutgift på annans fastighet</i>	<i>högst 7 år</i>
- <i>Maskiner, inventarier m.m.</i>	
IT-utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	4 år
Maskiner	4 år
Konst	ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år
- <i>Pågående nyanläggning</i>	<i>ingen avskrivning</i>

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Stora genomslag i den finansiella redovisningen

Anslagsredovisning och bidragsutbetalningar

Från och med 2017 har Länsstyrelsen i Örebro län övertagit dispositionsrätten på 30 000 tkr och därmed även utbetalning av bidrag från anslag 20 01 010 ap 7, Klimatanpassning.

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning (kronor)	Andra uppdrag
Landshövding		
Göran Enander	1 195 655	
Bostadsförmån	148 800	
Länsråd		
Johan von Knorring	981 000	
Insynsråd		
Agneta Gille	6 000	Ledamot: Insynsrådet Regionrådet Polisen Mitt, Insynsrådet Svenska institutet. Ordförande för Eric Sahlströms AB och institut i Tobo.
Jessika Roswall	6 000	Ledamot: Domarnämnden, Riksdagens överklagandenämnd, Konsumentverkets insynsråd, Överklagandenämnden för nämndemannauppdrag. Styrelseledamot i Enköpings hyresbostäder AB. Ordförande i Juristbyrån A Roswall AB.
Solveig Lindéll Sohlberg	1 500	VD och styrelseledamot: Mäklarhuset Transaktioner AB, Nya Affärshuset Lindéll & Sohlberg AB
Eva Åkesson	4 500	Ledamot: Uppsala universitets konsistorium, Svenska Institutets insynsråd, Studentlitteraturs styrelse, Tartu universitetets styrelse (Estland)
Paul Sandberg	4 500	Ledamot: Hargshamn AB, Tierps Tryckeri AB, Sparbanksstiftelsen i Uppland. Nämndeman i Förvaltningsrätten i Uppsala län.
Ann-Christin Norrström	3 000	Ordförande: Almi Företagspartner Uppsala AB, SLU Holding AB, Diakonistiftelsen Samariterhemmet. Ledamot: SH Bygg sten och anläggning AB, Länsförsäkringar Bergslagen, Uppsala Stadsmission.
Solveig Zander	1 500	Ledamot: Inspektionen för socialförsäkring, ISF.
Peter Högberg	3 000	Ledamot: Insynsrådet för Länsstyrelsen i Västerbottens län, SLU:s styrelse

Noter till resultaträkningen

Not 1	Intäkter av anslag	2017	2016
01 05 001 Förvaltningsanslag		98 114	91 655
Årets minskning av semesterlöneskulden före 2009		-298	-150
01 05 001 ap 2 Förvaltningsanslag		97 816	91 505
19 01 001 ap 2 Regionala tillväxtåtgärder		322	752
20 01 010 ap 7 Klimatanpassning		0	1 070
Summa intäkter av anslag		98 137	93 327
<p>Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen.</p> <p>Från och med 2017 har Länsstyrelsen i Örebro län övertagit dispositionsrätten och utbetalning av bidrag från anslag 20 01 010 ap 7, Klimatanpassning.</p> <p>Från och med 2017 har merparten av de regionala tillväxtmedlen från anslag 19 01 001 ap 2 Regionala tillväxtåtgärder, övergått till Region Uppsala.</p>			

Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2017	2016
	Offentligrättsliga avgifter	1 358	1 269
	Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	5 025	4 072
	Intäkter av andra ersättningar	894	1 828
	Summa	7 278	7 169
	<i>Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av</i>		
	<i>Intäkter uthyrning</i>	769	658
	<i>Intäkter utbildning/konferenser</i>	1 335	1 709
	<i>Intäkter konsultuppdrag</i>	2 915	1 670
	<i>Intäkter övriga 4 § avgifter</i>	6	36
	Summa	5 025	4 072
<p>Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not. Den separata tabellen avser enbart sådan verksamhet som ska ge ett årligt resultat. Övriga intäkter av avgifter har inte motsvarande kostnader och uppvisar inte något resultat utan ingår bl.a. i anslagsredovisningen, älgvårdsfond och externa medel gentemot andra myndigheter.</p> <p>Den stora minskningen av posten intäkter av andra ersättningar jämfört med 2016, beror på att under 2016 erhöles från Naturvårdsverket engångsersättning på 1,7 mnkr avseende riktade investeringar.</p>			

Not 3	Intäkter av bidrag	2017	2016
Bidrag från statliga myndigheter		60 468	57 613
<i>varav</i>			
<i>Kammarkollegiet</i>		288	1 191
<i>Riksantikvarieämbetet</i>		2 661	3 742
<i>Länsstyrelsen i Dalarnas län</i>		323	46
<i>Länsstyrelsen i Stockholms län</i>		553	239
<i>Länsstyrelsen i Södermanlands län</i>		-205	58
<i>Länsstyrelsen i Västmanlands län</i>		232	1 010
<i>Länsstyrelsen i Örebro län</i>		11 572	1 539
<i>Länsstyrelsen i Skåne län</i>		118	-152
<i>Arbetsförmedlingen</i>		486	597
<i>Naturvårdsverket</i>		22 429	22 736
<i>Statens jordbruksverk</i>		7 612	7 840
<i>Affärsverket svenska krafnet</i>		109	134
<i>Kärnavfallsfonden</i>		1 154	594
<i>Statens energimyndighet</i>		348	1 015
<i>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</i>		9 372	9 777
<i>Havs- och vattenmyndigheten</i>		3 170	5 081
Bidrag från övriga		559	1 277
<i>varav bidrag från EU:s fonder</i>		0	0
Summa		61 027	58 890
Den stora ökningen av bidrag från Länsstyrelsen i Örebro län under 2017 beror på att de övertagit dispositionsrätten till ett flertal anslag, som tidigare år disponerades av andra myndigheter som t.ex. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.			

Not 4	Finansiella intäkter	2017	2016
Räntekonto i Riksgälden		42	45
Övriga finansiella intäkter		38	124
Summa		80	169

Not 5	Kostnader för personal	2017	2016
Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal		-76 208	-70 326
<i>varav</i>			
<i>Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)</i>		-475	-561
Övriga kostnader för personal		-37 045	-33 695
Summa		-113 253	-104 021
En stor del av ökningen av lönekostnaden beror på ökning av personalstyrkan med 6,7 årsarbetskrafter.			

Not 6	Finansiella kostnader	2017	2016
Räntekostnader i Riksgälden		-119	-139
Övriga finansiella kostnader		-35	-21
Summa		-154	-160

LÄNSSTYRELSEN I UPPSALA LÄN – ÅRSREDOVISNING 2017

Not 7	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	2015	2016	2017					2017	
		netto utfall	netto utfall	budget intäkter	utfall intäkter	budget kostnader	utfall kostnader	netto budget	netto utfall	Akkumulerat utfall
	Avgifter med bestämt ekonomiskt mål	-5 307	-5 246	3 550	5 163		9 388		-4 225	-14 778
	2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	-1 591	-2 351	700	637	-	2 863	-	-2 226	-6 168
	2528 Avgifter vid Bergsstaten	-32	-18	0	0	-	1	-	-1	-51
	2537 Miljöskyddsavgift	-3 785	-2 939	2 850	4 440	-	6 479	-	-2 039	-8 763
	2552 Övriga offentligt rättsliga avgifter	101	62	0	86	-	45	-	41	204
	varav									
	Avgifter enligt avfallsförordningen	101	62	0	86	-	45	-	41	204
	Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiskt mål	407	415	500	1 267					
	varav									
	2714 Sanktionsavgifter	171	210	250	945					
	2714 Brott mot utlänningslagen	0	0	0	101					
	2811 Övriga inkomster	236	205	250	221					
	Summa avgifter redovisade mot inkomstitel	-4 900	-4 831	4 050	6 430					

Kommentar: Noten är omarbetad under 2017 och överensstämmer inte med noten i årsredovisningen 2016. Uppgifterna speglar tabell 6.2 i Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende länsstyrelserna. Noten är uppdelad på avgifter med bestämt respektive inte bestämt ekonomiskt mål. På de avgifter som har bestämt ekonomiskt mål är personalkostnaderna hämtade utifrån redovisning på respektive verksamhetskod med finansiering förvaltningsanslag. På de kostnaderna läggs OH på med 49 % utifrån Örebromodellen.

Utsökningen som hämtar uppgifterna till tabellen ur ekonomisystemet söker på de VHT-koder som avgiftsinkomsterna redovisas på. På dessa VHT-koder förekommer troligtvis inte bara kostnader som är hänförliga till respektive ärendehantering. De kan även innehålla lönekostnader som avser andra arbetsuppgifter. Den nationella EA-samordningen kommer utifrån detta års bokslutsarbete analysera och fortsätta arbetet med att matcha kostnader mot intäkter. Det är ett långsiktigt arbete som krävs för att skapa en rättvisande bild. Den redovisningsstruktur som länsstyrelserna har idag medger inte absolut matching.

Utfall för intäkter Miljöskyddsavgift är 1 590 tkr högre jmf med budget, beroende på att avgifter för Sevesotillsyn och tillsyn förorenade områden tillkommit under året.

Avgifter 2811 Övriga inkomster består av prövning av ansökan om jordförvärvstillstånd. Verksamheten har haft kostnaderna under året uppgående till 183 tkr. Denna avgift kommer från och med 2018 att redovisas under 2511 Expeditions- och ansökningsavgifter.

Not 8	Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2017	2016
	01 05 001 ap 2 Förvaltningsanslag	2 028	1 997
	19 01 001 ap 2 Regionala tillväxtåtgärder	254	1 314
	20 01 010 ap 7 Klimatanpassning	0	28 930
	Summa	2 282	32 240
Från och med 2017 har Länsstyrelsen i Örebro län övertagit dispositionsrätten och utbetalning av bidrag från anslag 20 01 010 ap 7, Klimatanpassning.			

Not 9	Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2017	2016
	Från myndighet:		
	Riksantikvarieämbetet	187	10
	Länsstyrelsen i Örebro län	366	2 036
	Socialstyrelsen	2 570	2 540
	Naturvårdsverket	4 825	5 164
	Havs- och vattenmyndigheten	3 448	3 446
	Övriga erhållna bidrag från mindre myndigheter	165	1 213
	Summa	11 560	14 410

Not 10	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2017	2016
	Europeiska kommissionen	0	20
	Älgvårdsfonden	-145	263
	Bygdemedel	117	115
	Summa	-28	398
	Under 2017 har kostnaderna för Älgvårdsfondens verksamhet överstigit årets intäkter, vilket inneburit att del av föregående års balanserade medel ianspråktagits. Bygdemedlen har använts till utbetalning av bidrag.		

Not 11	Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	2017	2016
	Ingående balans	803	586
	Årets förändring	-128	216
	Utgående balans	674	803
	<i>Uppdelat på</i>		
	Älgvårdsfonden		
	<i>Ingående balans</i>	630	396
	<i>Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag</i>	-145	263
	<i>Lämnade bidrag</i>	-30	-30
	<i>Utgående balans</i>	455	630
	Bygdemedel		
	<i>Ingående balans</i>	173	190
	<i>Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag</i>	117	115
	<i>Finansiella kostnader</i>	0	0
	<i>Lämnade bidrag</i>	-70	-132
	<i>Utgående balans</i>	220	173

Not 12	Lämnade bidrag	2017	2016
	Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-10 350	-39 985
	Lämnade bidrag till internationella organisationer	-24	-24
	Lämnade bidrag till övriga samt periodiseringar	-3 568	-6 824
	Summa Lämnade bidrag	-13 942	-46 832
	inom verksamhetsområden		
	<i>Jakt och viltvård</i>	-182	-349
	<i>Regional projektverksamhet</i>	-2 282	-3 311
	<i>Fornminnes- och kulturlandskapsvård</i>	-105	-10
	<i>Miljömål</i>	-2 018	-1 477
	<i>Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)</i>	-489	-115
	<i>Förvaltning och skötsel av skyddade områden</i>	-159	-167
	<i>Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön</i>	-230	-1 963
	<i>Havsmiljöförvaltning och havsplanering</i>	-443	0
	<i>Efterbehandling av förorenade områden</i>	-2 628	-1 837
	<i>Stöd till fisket</i>	-542	-686
	<i>Fiskevård och fritidsfiske</i>	-1 619	-462
	<i>Främjande insatser inom folkhälsoområdet</i>	-228	0
	<i>Jämställdhetsfrågor</i>	-189	-675
	<i>Frågor inom mänskliga rättigheter</i>	-2 570	-2 540
	<i>Mindre bidrag från övriga verksamhetsområden</i>	-258	-33 240
		-13 942	-46 832
	<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>	0	0
Den stora minskningen av lämnade bidrag från övriga verksamhetsområden jämfört med 2016, beror på att Länsstyrelsen i Örebro län från och med 2017 övertagit dispositionsrätten och utbetalning av bidrag från anslag 20 01 010 ap 7, Klimatanpassning.			

Not 13	Årets kapitalförändring	2017	2016
	Verksamhetsutfall		
	Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-32	40
	Semesterlöne- och löneskuld	298	150
	Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av anslag	-298	-150
	Summa verksamhetsutfall	-32	40
	Summa årets kapitalförändring	-32	40

Noter till balansräkningen

Not 14	Immateriella anläggningstillgångar	2017-12-31	2016-12-31
	Bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	0	0
	Summa	0	0

Not 15	Materiella anläggningstillgångar	2017-12-31	2016-12-31
	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	3 867	3 867
	Utgående anskaffningsvärde	3 867	3 867
	Ingående avskrivningar	-876	-324
	Årets avskrivningar	-552	-552
	Utgående avskrivningar	-1 429	-876
	Bokfört värde	2 438	2 990
	Maskiner, inventarier, installationer mm.		
	Ingående anskaffningsvärde	11 812	13 815
	Årets anskaffning	934	1 014
	Årets försäljning, utrangering	-1 100	-3 017
	Utgående anskaffningsvärde	11 647	11 812
	Ingående avskrivningar	-6 157	-7 607
	Årets avskrivningar	-1 855	-1 568
	Årets försäljning, utrangering	1 100	3 017
	Utgående avskrivningar	-6 913	-6 157
	Bokfört värde	4 734	5 655
	Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	7 172	8 645

Not 16	Fordringar hos andra myndigheter	2017-12-31	2016-12-31
	Diverse fordringar andra myndigheter	2 503	1 245
	Mervärdesskatt	2 231	2 371
	Summa	4 735	3 616

Not 17	Övriga kortfristiga fordringar	2017-12-31	2016-12-31
	Uppbördsfordringar	373	36
	Övriga kortfristiga fordringar	0	5
	Summa	373	41

Not 18	Periodavgränsningsposter	2017-12-31	2016-12-31
	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyror	2 533	2 534
	Övriga förutbetalda kostnader	354	674
	Summa förutbetalda kostnader	2 887	3 208
	Upplupna bidragsintäkter		
	Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	5 804	2 571
	<i>varav</i>		
	<i>Länsstyrelsen i Örebro län</i>	404	0
	<i>Länsstyrelsen i Östergötlands län</i>	-197	0
	<i>Statens jordbruksverk</i>	4 967	2 298
	<i>Kärnavfallsfonden</i>	540	0
	<i>Övriga mindre bidrag från statliga myndigheter</i>	89	-
	Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	115	0
	<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>	0	0
	Totala upplupna bidragsintäkter	5 919	2 571
	Övriga upplupna intäkter	6 157	5 258
	Summa periodavgränsningsposter	14 963	11 037

Not 19	Avräkning med statsverket	2017-12-31	2016-12-31
	Uppbörd		
	Ingående balans	-71	-2 030
	Redovisat mot inkomstitel (-)	-6 430	-4 248
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	5 381	6 207
	Skulder avseende uppbörd	-1 120	-71
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	1 195	685
	Redovisat mot anslag (+)	576	32 065
	Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-1 508	-31 556
	Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	263	1 195
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-2 807	-2 257
	Redovisat mot anslag (+)	100 142	93 652
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-100 227	-94 201
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 892	-2 807
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	976	1 126
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-298	-150
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	678	976

Not 19 Avräkning med statsverket	2017-12-31	2016-12-31
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	4 065	7 669
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	52 188	44 547
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-47 631	-73 499
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+/-)	-3 873	25 349
Övriga fordringar på statens centralkonto	4 748	4 065
Summa utgående balans avräkning med statsverket	1 677	3 358

Not 20 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2017-12-31	2016-12-31
Räntekonto i Riksgälden	23 928	22 842
Räntekontokredit i Riksgälden på 5 500 tkr ej utnyttjad		

Not 21 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2017-12-31	2016-12-31
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	223	223

Not 22 Kassa och bank	2017-12-31	2016-12-31
Danske bank, Bygdemedel	69	24
Danske bank, Stiftelsen Sveriges nationaldag	20	20
Summa	90	45

Not 23 Myndighetskapital	Donationskapital	Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkning	Summa
Utgående balans 2016	20	-1 668	40	-1 607
<i>varav</i>				
<i>Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan</i>	0	-1 668	40	-1 628
Ingående balans 2017	20	-1 668	40	-1 607
Föregående års kapitalförändring	0	40	-40	0
Årets förändring				
<i>varav</i>				
<i>Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan</i>	0	0	-32	-32
Summa årets förändring	0	0	-32	-32
Utgående balans 2017	20	-1 628	-32	-1 640

Not 24 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2017-12-31	2016-12-31
Ingående avsättningar	864	711
Årets pensionskostnader	72	497
Årets pensionsutbetalningar	-379	-344
Utgående avsättning	557	864

Not 25 Övriga avsättningar	2017-12-31	2016-12-31
Lokalt omställningsarbete		
Ingående balans	768	559
Årets förändring	166	209
Utgående balans	935	768
Summa övriga avsättningar	935	768
Länsstyrelsen bedömer att 100 tkr av avsättningen till lokalt omställningsarbete kommer att användas under det närmast följande räkenskapsåret.		

Not 26 Lån i Riksgäldskontoret	2017-12-31	2016-12-31
Ingående balans	8 458	9 639
Under året upptagna lån	1 309	754
Årets amorteringar	-2 390	-1 934
Utgående balans	7 377	8 458
Beviljad låneram	8 300	11 000

Not 27 Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	2017-12-31	2016-12-31
Beviljad kreditram	5 500	5 500

Not 28 Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2017-12-31	2016-12-31
Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	2 394	2 488
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	2 176	1 849
Mervärdesskatt	155	434
Summa	4 725	4 771

Not 29 Övriga kortfristiga skulder	2017-12-31	2016-12-31
Personalens källskatt	1 949	1 633
Övriga kortfristiga skulder	0	23
Summa	1 949	1 656

Not 30 Depositioner	2017-12-31	2016-12-31
Depositioner	223	223
Posten består av deposition av hyror. Då vi inte kan påverka denna post, är det svårt att förutsäga när i tiden depositionerna kommer att regleras.		

Not 31	Periodavgränsningsposter	2017-12-31	2016-12-31
	Upplupna kostnader		
	Upplupna löner, arvoden inkl social avg	526	566
	Upplupna semesterlöner inkl social avg	7 218	7 120
	Övriga upplupna kostnader	3 432	4 884
	Summa upplupna kostnader	11 176	12 571
	Oförbrukade bidrag från annan myndighet	20 083	14 497
	<i>varav</i>		
	<i>Uppsala universitet</i>	234	262
	<i>Kammarkollegiet</i>	181	175
	<i>Riksantikvarieämbetet</i>	1 910	953
	<i>Länsstyrelsen i Kronobergs län</i>	234	253
	<i>Länsstyrelsen i Stockholms län</i>	399	848
	<i>Länsstyrelsen i Södermanlands län</i>	219	27
	<i>Länsstyrelsen i Västmanlands län</i>	1 686	1 690
	<i>Länsstyrelsen i Örebro län</i>	3 893	187
	<i>Länsstyrelsen i Östergötlands län</i>	283	249
	<i>Länsstyrelsen i Hallands län</i>	300	300
	<i>Lunds universitet</i>	110	60
	<i>Länsstyrelsen i Skåne län</i>	139	152
	<i>Naturvårdsverket</i>	1 858	3 169
	<i>Sveriges lantbruksuniversitet</i>	234	262
	<i>Statens jordbruksverk</i>	308	-15
	<i>Statens energimyndighet</i>	400	291
	<i>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</i>	3 101	2 228
	<i>Havs- och vattenmyndigheten</i>	4 354	2 317
	Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas:		
	- Inom tre månader	28%	5 523
	- mer än tre månader till ett år	62%	12 571
	- mer än ett år till tre år	10%	1 989
	- mer än tre år	0%	0
	Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	1 206	997
	<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>	0	0
	Summa oförbrukade bidrag	21 289	15 494
	Summa periodavgränsningsposter	32 465	28 065

Noter i anslagsredovisningen

Belopp i tkr

	Anslag/Benämning	Villkor	Tilldelat belopp	Utfall
Not 32	01 05 001 ap 2 Länsstyrelserna m.m., Uppsala län	Anslagskredit	3 983	0
		Kredit på räntekonto	5 500	0
		Låneram för anläggningstillgångar	8 300	7 377
		Finansiering av förvaltningskostnader hos Uppsala läns landsting	2 028	2 028
		Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	-	-
Not 33				
	19 01 001 ap 2 Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Uppsala län	Anslagskredit	58	0
		Uppföljning och utvärdering	100	52
		Beställningsbemyndigande	500	0
		Anslagsbehållning som disponeras, inget	-	-

Bilaga

Regleringsbrev 2017, uppdrag som inte redovisas i årsredovisningen

Följande uppdrag i regleringsbrevet till länsstyrelserna berör Länsstyrelsen i Uppsala län och återrapporteras på anvisat sätt och inte i årsredovisningen. Uppdragsformuleringarna har förkortats och/eller omformulerats av utrymmesskäl.

Nr	Uppdrag	Rapportering		
		Datum	Mottagare	Diarienummer
1.21, st. 2	Bedömning av kommunerna gällande överenskommelse om kommunernas krisberedskap.	2017-10-31	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Dnr 456-6549-2017
1.29	Länsstyrelserna ska i Hermes redovisa prognoser med tillhörande kommentarer för 2017–2021	2017-01-18 2017-02-17 2017-05-03 2017-07-31 2017-10-25	Hermes, Finansdepartementet	Dnr 106-390-2017 Dnr 106-1019-2017 Dnr 106-2838-2017 Dnr 106-4636-2017 Dnr 106-6715-2017
1:30	Länsstyrelserna ska i en samlad redovisning redovisa utfall och prognos för verksamheter som finansieras såväl av förvaltningsanslag som av andra intäkter.	2017-05-03 2017-10-25	Finansdepartementet	Dnr 106-2838-2017 Dnr 106-6715-2017
1:31	Länsstyrelserna ska redovisa prognoser för anslagsbelastning avseende anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 för 2017–2021.	2017-01-18 2017-02-17 2017-05-03 2017-07-31 2017-10-25	Hermes, Finansdepartementet	Dnr 106-390-2017 Dnr 106-1019-2017 Dnr 106-2838-2017 Dnr 106-4636-2017 Dnr 106-6715-2017
3.1	Bidra till satsning på moderna beredskapsjobb	2017-08-01	Statskontoret	Avrapportering saknas
3.2	Tillsyn över djurhälsopersonal (uppdrag från år 2016, Fi2015/01087/SFÖ)	2017-02-01	Statens jordbruksverk	Dnr 280-8211-2016
3.2	Tillsyn över djurhälsopersonal (uppdrag från år 2017, Fi2017/02789/RS)	2018-02-01	Statens jordbruksverk	Dnr 282-7753-2017
3.3	Foder och animaliska biprodukter (uppdrag från år 2016, Fi2015/01087/SFÖ m.fl.)	2017-02-28	Statens jordbruksverk	Dnr 280-8211-2016
3.4	Allmänna veterinära frågor (uppdrag från år 2016, Fi2015/01087/SFÖ m.fl.)	2017-02-01	Statens jordbruksverk	Dnr 280-8211-2016
3.5	Medverka i Tillväxtverkets uppdrag att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet och uppföljning av anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.			Dnr 303-1056-2018

Nr	Uppdrag	Rapportering		
		Datum	Mottagare	Diarienummer
3.6	Redovisningar av bemyndigande gällande anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, utg.omr. 19 Regional tillväxt.		Tillväxtverket	Dnr 303-1052-2018
3.10	Bredband i världsklass.	2018-02-01	Post- och telestyrelsen	Dnr 341-1003-2018
3.10	Bredband i världsklass, kanalisation.	2017-02-01 2017-06-30 2017-08-01	Länsstyrelsen i Örebro/Näringsdepartementet	Dnr 341-1002-2018
3.11	Granska kommunernas tillsyn av ovärdade fastigheter.	2018-01-31	Boverket	Dnr 404-7649-2017
3.12	Uppföljning av tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen	2018-01-31	Boverket	Dnr 404-7649-2017, 400-727-2018
3.13	Redovisning av handläggningstider	2018-02-28	Boverket	Dnr 403-7715-2017
3.13	Översyn processer och utbyte av erfarenheter mellan länsstyrelser i arbetet med att verka för att behovet av bostäder tillgodoses.	2017-10-01	Näringsdepartementet	Dnr 400-1049-2018
3.13	Handläggning och rådgivning för att möta behovet av bostäder	2018-02-28	Boverket	Dnr 106-3056-2017
3.14	Kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning	2017-06-15	Boverket	Dnr 405-7302-2016
3.15	Användandet av digital teknik	2017-05-31	Boverket	Dnr 400-3459-2017
3.16	Minskad klimatpåverkan och energiomställning – länsstyrelsernas arbete med klimatinvesteringar samt möjliga synergieffekter.	2018-01-26	Naturvårdsverket	Dnr 427-1069-2018
3.16	Minskad klimatpåverkan och energiomställning – länsstyrelsernas arbete enligt uppdraget.	2018-01-26	Länsstyrelsen i Östergötlands län	Dnr 420-1068-2018
3.16	Minskad klimatpåverkan och energiomställning – sammanställning och bedömning av länsstyrelsernas arbete	2018-03-31	Miljö- och energidepartementet	Dnr 420-1068-2018
3.17	Sevesotillsyn	2018-02-28	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Dnr 458-258-2018
3.18	Stärkt säkerhetsarbete	2018-02-22	Miljö- och energidepartementet, kopia till Justitiedepartementet	Dnr 106-1193-2018
3.19	Miljötillsyn	2018-02-15	Naturvårdsverket	Dnr 559-858-2018
3.20	Utsläpp av enskilda avlopp	2018-03-30	Havs- och vattenmyndigheten	Dnr 501-701-2018
3.21	Förelägganden inom ramen för tillsyn över vattenverksamheter	2017-04-01	Lst Jämtland/Miljö- och energidepartementet	Dnr 530-210-2017
3.22	Skydd av värdefulla naturområden	2018-02-15	Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten	Dnr 500-754-2017, 537-7759- 2016
3.23	Regionala handlingsplaner för grön infrastruktur*	2017-10-01 2018-10-01	Miljö- och energidepartementet	Dnr 511-974-2018

Nr	Uppdrag	Rapportering		
		Datum	Mottagare	Diarienummer
3.24	Havs- och vattenmiljö: användning av medel från anslaget 1:11 Åtgärder för havs och vattenmiljö.	2018-02-15	Havs- och vattenmyndigheten	Dnr 408-1055-2016, 539-1131-2017, 537-7759-2016
3.26	Strandskydd	2018-02-15	Naturvårdsverket	Dnr 526-412-2018
3.27	Friluftsliv	2018-02-15	Naturvårdsverket	Dnr 511-1228-2017
3.28	Kostnader för hantering av jordbruksstöd	2017-02-01	Statens jordbruksverk	Dnr 601-17-2017
3.31	Grundläggande betaltjänster	2017-12-01	Lst Dalarna/Näringsdepartementet	Dnr 341-7034-2015
3.32	Fiske	2017-02-01	Havs- och vattenmyndigheten	Dnr 623-277-2017
3.33	Folkhälsa – ANDT	2018-01-31	Lst Örebro/Folkhälso-myndigheten	Dnr 706-8080-17, 706-287-18
3.34	Jämställdhet: motverka hedersrelaterat våld och förtryck (uppdrag från RB 2016).	2017-03-31	Socialdepartementet	Dnr 801-7580-2016
3.34	Jämställdhet: motverka hedersrelaterat våld och förtryck (uppdrag från RB 2017)	2018-04-03	Socialdepartementet	Dnr 801-8385-2017
3.35	Jämställdhet: arbete mot prostitution, människohandel, skydd och stöd för kvinnor, förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (RB 2016)	2017-03-31	Socialdepartementet	Dnr 801-7580-2016
3.35	Jämställdhet: arbete mot prostitution, människohandel, skydd och stöd för kvinnor, förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (RB 2017)	2018-04-03	Socialdepartementet	Dnr 801-8385-2017
3.36	Jämställdhet: arbete mot prostitution och människohandel (RB 2016)	2017-03-31	Socialdepartementet	Dnr 801-7580-2016
3.36	Jämställdhet: arbete mot prostitution och människohandel (RB 2017)	2018-04-03	Socialdepartementet	Dnr 801-8385-2017
3.37	Jämställdhet: stöd till utvecklingen av skyddat boende till våldsutsatta kvinnor	2017-03-31	Socialdepartementet	Dnr 801-7580-2016
3.38	Jämställdhet: främja och lämna stöd till insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck	2017-03-31	Socialdepartementet	Dnr 801-7580-2016
3.39	Jämställdhet: strategier för jämställdhetsintegrering 2014–2016	2017-02-15	Socialdepartementet	Dnr 801-307-2007
3.40	Integration: lägesbilder avseende vilken påverkan som aktuella förändringar i antalet asylsökande och nyanlända har.	2017-04-20 2017-10-20 Samt vid behov	Arbetsmarknadsdepartementet	Dnr 851-1387-2017, 851-5262-2017
3.41	Integration: samordna tidigare insatser för asylsökande	2018-03-02	Arbetsmarknadsdepartementet	Dnr 851-604-2018
3.42	Integration: statsbidrag till verksamheter för asylsökande.	2018-03-02	Arbetsmarknad-departementet	Dnr 851-605-2018

Nr	Uppdrag	Rapportering		
		Datum	Mottagare	Diarienummer
3.43	Integration: lägesbild över befintlig och planerad verksamhet med insatser för asylsökande	2017-06-16	Arbetsmarknadsdepartementet	Dnr 851-3273-2017
3.44	Integration: kommunernas beredskap och mottagningskapacitet.	2018-03-02	Arbetsmarknadsdepartementet	Dnr 851-472-2018
3.45	Integration: ersättning enligt 37 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar	2018-03-02	Arbetsmarknadsdepartementet	Dnr 851-473-2018
3.46	Integration: förordningen (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare	2018-03-02	Arbetsmarknadsdepartementet	Dnr 851-475-2018
3.47	Integration: portalen www.informationsverige.se	2018-03-02	Arbetsmarknadsdepartementet	Dnr 851-1124-2018
3.48	Mottagande av ensamkommande barn och unga: kommunernas beredskap och kapacitet	2018-03-02	Arbetsmarknadsdepartementet	Dnr 851-474-2018
3.49	Mottagande av ensamkommande barn och unga: nationell kartläggning av ensamkommande barn som försvinner	2017-12-15	Socialdepartementet	Dnr 851-2342-2017
3.50	Barnets rättigheter: spridning av kunskap och metoder för att ge stöd och skydd till barn mot människohandel och exploatering (RB 2016)	2017-02-01	Socialdepartementet	Dnr 801-7580-2016
3.50	Barnets rättigheter: spridning av kunskap och metoder för att ge stöd och skydd till barn mot människohandel och exploatering (RB 2017)	2018-04-30	Socialdepartementet	Dnr 801-8385-2017
3.51	Barnets rättigheter: fördjupad studie med syfte att förbättra livsvillkoren för grupper av särskilt utsatta flickor och pojkar i Sverige.	2017-12-01	Socialdepartementet	Dnr 801-7580-2016
3.52	Barnets rättigheter: information till allmänheten om att sexuell exploatering av flickor och pojkar i stor utsträckning utgör brott även utomlands.	2018-04-30	Socialdepartementet	Dnr 801-8385-2017
3.53	Föräldrastöd: stöd till föräldrar med barn i tonåren	2017-02-15 2018-02-15	Socialdepartementet	Dnr 821-5153-2017, 821-1071-2018
3.54	Nationella minoriteter: utvecklingen inom det minoritetspolitiska målets delområden	2018-04-06	Kulturdepartementet	Dnr 811-7070-2017
3.55	Förenklingsarbete för företag*	2018-03-31	Näringsdepartementet	Slutredovisning ännu ej inlämnad.
3.56	Regional samordning inom det brottsförebyggande området	2018-02-15	Justitiedepartementet	Dnr 706-5416-17

* Uppdraget redovisas också helt eller delvis i årsredovisningen för år 2017.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

POSTADRESS 751 86 Uppsala GATUADRESS Bäverns gränd 17
TEL 010-22 33 000 (vxl) FAX 010-22 33 010
E-POST uppsala@lansstyrelsen.se WEBBPLATS www.lansstyrelsen.se/uppsala